

© 2005 Antti Ruotsalo
<http://maxwin.1g.fi>

Jalostuksen tavoiteohjelma 2007 - 2011

Päivitetty v. 2011 vuosille 2012 - 2016

Suomen Afgaanit - Finlands Afghaner ry

Afgaaninvinttikoiran rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma

Voimassa 1.1.2007 – 31.12.2011.

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa 24.9.2006.

Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 13.12.2006 ja

Suomen Kennelliiton hallitus vahvistanut toimikunnan päätöksen 1.2.2007.

Päivitetty marraskuussa 2011. Voimassa 1.1.2012 – 31.12.2016.

Päivitetyt kohdat on merkitty sinisellä.

Suomen Kennelliiton jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt 9.2.2012.

Sisällysluettelo

1 Yhteenveto	4
2 Afgaaninvinttikoiran tausta	6
2.1 Alkuperä ja käyttötarkoitus.....	6
2.2 Historia ja kehitys Suomessa.....	7
2.2.1 Rodun geneettinen pohja ja ”pullonkaulat”.....	7
2.2.2 Rodun leviäminen länsimaissa.....	9
2.2.3 Rotumääritelmien vahvistaminen.....	9
2.2.4 Afgaanin kehitys Suomessa.....	10
3 Rotujärjestö Suomen Afgaanit – Finlands Afghaner ry.....	11
4 Nykytilanne.....	13
4.1 Populaation koko ja rakenne.....	13
4.1.1 Perustiedot	13
4.1.2 Rekisteröintimäärien kehitys	13
4.1.3 Eniten jalostukseen käytetyt urokset ja nartut.....	16
4.1.4 Kotimaisten ja tuontikoirien jalostuskäyttö	19
4.1.5 Keskimääräinen sukusiitosaste	20
4.1.6 Tehollinen populaatiokoko	22
4.1.7 Isoisien jalostuspanostarkastelut	23
4.1.8 Jalostuskoirien ikä ja pentuekoko	26
4.1.9 Afgaanin rekisteröintimääriä eri maissa	29
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	30
4.2.1 Luonne	30
Luonnetestatut afgaanit	30
Vinttikoirien persoonallisuusprofiili.....	31
Luonnetta koskevat vastaukset terveystieteessä 2004.....	31
Luonnetta koskevat vastaukset terveystieteessä 2009.....	31
Näyttelyistä ja kokeista saatavat luonnetiedot.....	32
4.2.2 Käyttöominaisuudet.....	33
Ratajuoksukilpailut.....	34
Maastajuoksukilpailut.....	36
4.3 Terveys	37
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	37
4.3.2 Muut Suomessa afgaaninvinttikoirilla todetut merkittävät sairaudet	37
4.3.2.1 Tietolähteet	37
4.3.2.2 Merkittävimmät sairaudet ja viat	38

4.3.2.3 Afgaanien silmätarkastukset.....	41
4.3.2.4 Muut terveystutkimukset	45
4.3.3 Yhteenveto afgaaninvinttikoirilla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista ...	46
4.3.3.1 Ruotsin terveystutkimus	46
4.3.3.2 Afgaanien lonkkakuvaukset	47
4.3.3.3 Terveystietoja Kanadasta	47
4.3.3.4 Terveystietoja Yhdysvalloista	47
4.3.3.5 Terveystietoja Australiasta	48
4.3.3.6 Muut kirjallisuudessa esitetyt tiedot	48
4.4 Ulkomuoto	49
Ulkomuodon ongelmat ja poikkeamat rotumääritelmästä	49
5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta	52
6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat	52
6.1 Visio ja arvot.....	53
6.2 Rotujärjestön tavoitteet	53
6.3 Rotujärjestön strategia	53
6.4 Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat	54
6.5 Varautuminen ongelmiin	56
6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi.....	58
Jalostussuositukset.....	59
7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta	60
8 Lähteet	61
9 Liitteet	63
9.1 Yhteenveto vuosina 1921 – 1945 tuoduista kantakoirista	63
9.2 Myöhemmin jalostukseen käytettyjä alkuperämaantuonteja	64
9.3 Afgaanin rekisteröintimääriä eri maissa <i>siirretty kohtaan 4.1.9 sivulla 29</i>	
9.4 Eniten afgaaninvinttikoiria kasvattaneet suomalaiset kennelit 1961 - 2005	65
9.5 Luonnetestatut afgaanit	66
9.6 Alustava afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili	668
9.7 Maastajuoksun arvosteluohje afgaaninvinttikoiralle	69
9.8 Afgaanien silmätutkimukset syntymävuosittain 1961 – 2005	70
9.9 Afgaanien silmätutkimukset kasvattajittain	71
9.10 Pentuvälityksen toimintaohjeet	74
9.11 Yhteenveto vuonna 2004 toteutetun terveystutkimuksen tuloksista	76
9.11 B Yhteenveto vuonna 2009 toteutetun terveystutkimuksen tuloksista.....	79
9.11 C Yhteenveto vuosien 2004 ja 2009 terveystutkimuksen tuloksista	83
9.12 Yhteenveto Ruotsissa vuonna 2004 toteutetun terveystutkimuksen tuloksista	86
9.13 Afgaaninvinttikoiran rotumääritelmä	90
9.14 Afgaaninvinttikoirien näyttelykäynnit, laatuarvostelut ja muotovaliot.....	92

1 Yhteenveto

Tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan on koottu tietoa afgaaninvinttikoiran nykytilanteesta ja siitä, mihin suuntaan rodun toivotaan kehittyvän tavoiteohjelman voimassaoloaikana.

Afgaaninvinttikoiraa on alun perin Keski-Aasiassa käytetty metsästyskoira, joka on esiintynyt nykyisen kaltaisena hyvin pitkään, todennäköisesti yli tuhannen vuoden ajan. Länsimaissa afgaani on seurakoira ja suosittu näyttelykoira. Metsästys- ja juoksijanominaisuuksia pidetään yllä rata- ja maastojuoksukilpailuilla. Suomessa afgaanikanta on noin 900 yksilöä ja rotujärjestön (Suomen Afgaanit ry., SA-FA) jäsenenä on noin 400 henkilöä.

Luonne

Afgaani on luonteeltaan itsenäinen ja oman arvonsa tunteva, mutta samalla sosiaalinen. Aikuisen afgaani voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan, mutta se ei saa olla arka eikä aggressiivinen ihmisiä eikä muita koiria kohtaan. Vuonna 2004 toteutetussa terveystutkimuksessa tuli esiin huolestuttavassa määrin erilaisia aggressio-ongelmia (noin 10 %:lla kyselyn otoksesta). Eniten ilmoitettiin aggressiivisuudesta muita koiria kohtaan, mutta myös ihmiseen kohdistunutta aggressiivisuutta oli esiintynyt. Terveystutkimuksen vastaukset kattoivat noin 20 % kyselyn aikaan elossa olleista ikäluokista (1991–2004 syntyneet), minkä vuoksi kyselyn tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia päätelmiä luonneongelmien yleisyydestä. Tilannetta seurataan keväällä tulevissa terveystutkimuksissa tarkemmin ja kattavammin tietoa luonneongelmien esiintymisestä ja ilmenemistavoista. Tuomarikoulutuksessa kiinnitetään huomiota luonteeseen ja näyttelyarvosteluista tallennetaan muistiin luonnetta koskevat huomautukset. Rotujärjestön jalostussuosituksissa todetaan, että arkaa tai aggressiivista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

Virallisissa luonnetesteissä afgaaneja on käynyt hyvin vähän. Rotujärjestö selvittää tavoiteohjelmakaudella testaustapoja, joilla saataisiin vertailukelpoista tietoa afgaanien luonteesta.

Päivitys 2011:

Vuonna 2009 toteutettuun terveystutkimukseen saatiin vastaukset noin 20 prosentista vuosina 2000-2009 syntyneistä afgaaneista. Kyselyssä 95 % vastanneista oli täysin tyytyväinen afgaaninsa luonteeseen. Samalla kuitenkin jopa 32 % koirista ilmoitettiin olevan joskus aggressiivisia muita koiria kohtaan, ja 30 %:n olevan arkoja joskus/joissakin tilanteissa. Ilmeisesti afgaanin omistajat kokevat nuo tilanteet rodun luonteenpiirteisiin kuuluvina eivätkä siten koe niitä suurena ongelmana.

SA-FA järjesti vuonna 2009 luonnetestin johon osallistui 19 afgaania. Seuraava testi on suunniteltu pidettäväksi keväällä 2012.

Terveys

Afgaaneilla ei ole raportoitu rodussa laajasti esiintyviä vakavia sairauksia. Keskimääräinen elinikä on noin 10 vuotta ja veteraani-ikäisiksi ehtineiden elinajanodote on lähes 12 vuotta. Afgaaneilla esiintyy monia koirilla yleensäkin todettuja sairauksia, niiden joukossa myös sellaisia sairauksia ja vikoja, joita pidetään ainakin osittain perinnöllisinä (mm. allergiat, immuunivälitteiset sairaudet ja sydänsairaudet). Erityisesti immuunivälitteisiin sairauksiin tulee kiinnittää huomiota, sillä ne ovat vakavia ja jalostuksen kannalta haitallisia sairauksia. Kasvattajien tietoisuutta sairauksista lisätään jäsenlehdessä julkaistavalla kirjoitussarjalla.

Perinnöllistä nuoruusiän harmaakaihia esiintyy jonkin verran (n. 0,7 %) ja sen torjumiseksi pyritään mahdollisimman kattaviin silmätarkastuksiin. Tavoitteena on, että silmätarkastettujen koirien määrä pysyisi vähintään 50 %:ssa afgaanikannasta. Ulkomailla afgaaneilla on todettu jonkin verran lonkkavikaa (vajaa 6 % Yhdysvalloissa tutkituista afgaaneista), minkä vuoksi lonkkavian esiintymistä Suomessa kartoitetaan tavoiteohjelmakaudella vapaaehtoisuuteen perustuvan projektin muodossa.

SA-FA toteutti afgaanien omistajille suunnatun terveystutkimuksen vuonna 2004 ja kerää jatkossa tietoa rodun terveydestä aikaisempaa säännöllisemmin ja systemaattisemmin. Kerättyjen tieto-

jen kattavuutta pyritään parantamaan mm. ylläpitämällä elinikärekisteriä, johon vastaanotetaan jatkuvasti tietoa afgaanien eliniästä ja kuolinsyistä sekä niillä todetuista sairauksista.

Afgaaninarttujen keskimääräinen synnytyksikä on varsin korkea (5,2 v ja ensisynnyttäjiillä 4,7 v). Urosten osalta jalostusvalinnat ovat kohdistuneet huomattavassa määrin nuoriin uroksiin (alle 2-vuotiaita 22 %). Astutuksiin, synnytyksiin ja pentujen terveyteen liittyneitä ongelmia kartoitetaan kasvattajille suunnatulla kyselyllä. Jalostuskoirien ikää koskevaa jalostussuositusta väljennetään, ottaen kuitenkin huomioon nartun fyysinen ja henkinen kypsyys ja se, että jalostuskoirien terveydestä on ehditty saada riittävästi tietoa.

Päivitys 2011:

Jäsenlehdessä on julkaistu kirjoitussarja sairauksista. Sarjaa on tarkoitus jatkaa.

Lonkkakuvauksia on tuettu rahallisesti (50 €/koira) vuodesta 2009 lähtien. Kuvauksesta tulee sopia etukäteen rotujärjestön kanssa. Lisäksi niska- ja selkävauksiin sekä alle 8-vuotiaana kuolleen koiran ruumiinavaustutkimuksiin on mahdollista saada tukea.

Terveyskysely uusittiin suunnitelman mukaisesti vuonna 2009.

Astutuksiin, synnytyksiin ja pentujen terveyteen liittyvä kasvattajakysely toteutettiin vuonna 2007.

Populaatio

SA-FA on tuottanut säännöllisesti tilastotietoa suomalaisten afgaanien jalostuskäytöstä. Varsinaista matadorijalostusta (yksittäisten urosten huomattavaa liikakäyttöä) rodussa ei ole tarkastelukaudella esiintynyt, mutta jalostusvalinnat ovat kohdistuneet huomattavassa määrin tiettyjen urosten jälkeläisiin, jolloin ne ovat yllidustettuja isoisinä. Jatkossa julkaistaan tiedot myös yhdistelmien sukusiitosasteista. Ongelmien ennalta ehkäisemiseksi pyritään hidastamaan sukusiitosasteen kasvua lähisukulaisten käyttöä koskevilla jalostussuosituksilla.

Päivitys 2011:

Yhdistelmien sukusiitosasteet (kuusi polvea) on julkaistu lehdessä vuodesta 2005 alkaen.

Ulkomuoto ja käyttöominaisuudet

Ulkomuodon jalostuksessa rotumääritelmän päähuomio on terveessä, liioittelemattomassa rakenteessa ja rodulle tyypillisissä liikkeissä sekä rodulle tyypillisissä yksityiskohdissa. Myös juoksukilpailut tukevat afgaanin rakenteen ja luonteen säilymistä toiminnallisena kokonaisuutena. Ongelmana on, että tuomarit palkitsevat näyttelyissä myös sellaisia afgaaneja, joilla on rotumääritelmän vastaisia rakennevirheitä (ns. show-koiria). Pahimpia rakennevirheitä ovat mm. etuasentoiset etuosat, pystyt lavat ja suorat olkavarret sekä lantion ja takaraajojen mittasuhteiden muuttuminen. Ongelmiin kiinnitetään huomiota tuomarikoulutuksessa sekä jäseniin kohdistuvassa tiedotuksessa ja koulutuksessa. Yhteismitallisen tiedon saamiseksi koirien ulkomuodosta tavoiteohjelmakaudella ryhdytään järjestämään jalostustarkastuksia.

Päivitys 2011:

Afgaaninvinttikoiralle on luotu arvostelulomake jalostustarkastusta varten. Ensimmäinen testi-
muotoinen jalostustarkastus järjestettiin vuonna 2010.

2 Afgaaninvinttikoiran tausta

2.1 Alkuperä ja käyttötarkoitus

Afgaaninvinttikoiria kuuluu itämaisiin vinttikoiiriin, ns. keskiaasialaisten vinttikoirien ryhmään. Rotu on kotoisin Keski-Aasiasta, erityisesti Afganistanista ja sen lähialueilta (Pakistan, Intia ja Iran). Rotu on hyvin vanha: sen oletetaan esiintyneen nykyisen kaltaisena todennäköisesti yli tuhannen vuoden ajan. Rodun muinaisuutta todistaa yhdysvaltalainen geenitutkimus, jossa tutkittiin koirarotujen välistä sukulaisuutta. Siinä ilmeni, että lähinnä sutta oli neljä koirarotujen ”sukuhaaraa”, joiden katsottiin edustavan kaikkein vanhimpia alkuperäisiä koiratyyppejä. Keski-aasialaiset vinttikoirarodut, joita edustivat afgaani ja saluki, todettiin neljänneksi vanhimmaksi yhteisestä sukupuusta eronneeksi ”sukuhaaraksi”. Niitä vanhempia olivat vain aasialaisten pystykorvarodut, basenji ja arktiset pystykorvat.

Afganistanissa vinttikoiria (paikallinen nimitys *tazi*) käytetään metsästyskoirina ja jossakin määrin myös vahti- ja paimenkoirina. Afgaaninvinttikoiraa käytetään pienten ja keskikokoisten riistaeläinten metsästykseen, ja niiden tehtävänä on juosta saalis kiinni ja tappaa se. Koirat voidaan myös opettaa pidättelemään saalista, kunnes omistaja ehtii paikalle ja lopettaa saaliin seudun perinteiden mukaisesti. Metsästyksessä on käytetty paikoittain apuna myös haukkoja. Karu ja vaikeakulkuinen maasto asettaa erityisiä vaatimuksia koiran nopeudelle, ketteryydelle ja kestävyydelle. Koira on metsästäessään täysin itsenäinen ja vain oman taitonsa varassa – piirre, joka näkyy sen luonteessa vielä nykyäänkin.

Maasto- ja ilmasto-olosuhteiden vaikutuksesta metsästävät vinttikoirat kehittyivät hieman erityyppisiksi Keski-Aasian eri alueilla. Tyyppien erikoistumiseen vaikutti myös käyttötarkoitus, lähinnä metsästettävän riistan laatu. Eri lähteissä kerrotaan, että metsästäviä vinttikoiria (*tazeja*) esiintyy Afganistanissa kolmea tyyppiä. Tyyppien erot eivät kuitenkaan olleet selkeärajaisia eikä ole tietoja siitä, että niitä olisi jalostuksessa pidetty tarkoituksellisesti erillään. *Khalag* (tasankotyypin afgaani) on kevytturkinen tasankojen metsästyskoira, jonka kevyt rakenne ja avoimet kulmaukset viittaavat nopeaan ja suoraviivaiseen juoksuun. *Bakhmull* (vuoristotyypin afgaani) on vuoristojen vankka ja ketterä metsästäjä, jonka rungon alle sijoittuneet takajalat antavat sille kyvyn hypätä ja kääntyä nopeasti. Se on runsasturkkisempi kuin *khalag*, mutta silläkin on selkeät lyhytkarvaiset alueet naamassa, selässä ja ranteissa. *Luchak* on tyypeistä harvinaisin, kokonaan sileäkarvainen koira ja se yleensä jää kirjallisuudessa pelkän maininnan varaan. Afganistanista ei ole tuotu länsimaihin yhtään rekisteröityä sileäkarvaista yksilöä eikä rotumääritelmä tunne sileäkarvaista afgaania. Länsimaissa on kuitenkin satunnaisesti syntynyt pitkäkarvaisia vanhemmista täysin sileäkarvaisia afgaaneja.

Esimerkkejä tasankotyypin afgaanista: kaksi Afganistanissa 1990-luvulla kuvattua koiraa (kuvat: Wahab Kamal)

Länsimainin tuotuna afgaaninvinttikoiraa ei juuri voitu käyttää metsästykseseen, koska aseistetun metsästykseseen ei sovi itsenäisesti riistaa tappavien koirien käyttö. Tosin mainitaan, että eräitä Yhdysvaltoihin 1930-luvulla vietyjä afgaaneja käytettiin maataloilla kojoottien metsästykseseen hyvin tuloksin. Englannissa oli kehitetty ratajuoksukilpailuja ensisijaisesti englanninvinttikoirille, ja lajia kokeiltiin myös ensimmäisten afgaanituontien kanssa. Jo 1910-luvulla Englannissa Baz-niminen afgaaniuros osallistui ratajuoksuihin ja sitä jopa käytettiin risteytykseen englanninvinttikoiranartun kanssa, koska sen jälkeläisiin haluttiin saada afgaanilta lisää voimaa. 1930-luvulta alkaen useat afgaanikasvattajat kilpailivat koirineen radoilla. Myöhemmin afgaanin metsästys- ja juoksijantaipumuksia on käytetty hyväksi maastajuoksukilpailuissa, jotka jäljittelevät paremmin alkuperäistä metsästystilannetta.

Nykyisin afgaania pidetään ensisijaisesti seurakoirana. Se on myös erittäin runsaslukuisesti näyttelyissä esillä oleva rotu. Käyttötarkoitus onkin länsimaissa muuttunut metsästyksestä seurakoiraksi, jonka kanssa harrastetaan aktiivisesti etenkin näyttelyitä ja juoksukilpailuja. Vähäisessä määrin afgaanin kanssa on harrastettu myös agilityä ja tottelevaisuuskokeita, mutta afgaanin itsenäinen luonne tekee siitä varsin haasteellisen koulutettavan.

Esimerkki vuoristotyypin afgaanista: Ch Sirdar of Ghazni (synt. 1923)

2.2 Historia ja kehitys Suomessa

2.2.1 Rodun geneettinen pohja ja ”pullonkaulat”

Koko länsimainen afgaaninvinttikoirakanta polveutuu pääosin vain 24 koirasta, jotka tuotiin Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin Afganistanista ja sen lähialueilta (Intia ja Baluchistan, nykyinen Pakistan). Kasvatustyö alkoi englantilaisten upseerien ja heidän perheidensä voimin 1910- ja 1920-luvulla Intiassa, joka silloin oli Englannin siirtomaa, ja ensimmäisen polven kasvatit merkittiin Intian kennelklubin rotukirjaan. Merkittävimmät kasvattajat olivat majuri G Bell-Murray (ilman kennelnameä) sekä majuri ja rouva Amps (Ghazni-kennel), jotka molemmat siirtyivät 1920-luvulla Englantiin ja toivat kumpikin mukanaan kymmenkunta koiraa kenneleistään (sekä kantakoiria että niiden Intiassa rekisteröityjä jälkeläisiä eri yhdistelmistä). Bell-Murrayn koirat edustivat pääasiassa tasankotyyppiä, jota alettiin kutsua myös Bell-Murray-tyyppiä. Ampsien koirat taas olivat etupäässä vuoristotyyppisiä, ja tätä tyyppiä alettiin nimittää Ghazni-tyyppiä. 1930-luvulla Englantiin tuotiin vielä kuusi koiraa ja Yhdysvaltoihin neljä koiraa Afganistanista ja Intiasta. Tämän jälkeenkin on tuotu useita yksittäisiä koiria, mutta niitä ei yleensä enää rekisteröity virallisiin koirarekistereihin.

Englantiin ja Yhdysvaltoihin tuodut 23 kantakoira, jotka löytyvät kaikkien nykyisten afgaanien sukutauluista, on lueteltu *liitteessä 9.1*. Lisäksi kantakoira on laskettu Hollannissa asunut uros Chota, joka tuotiin vuonna 1945 Belgiaan, mutta jonka alkuperästä ei ole täyttä varmuutta. Jalostukseen on käytetty myös joitakin myöhempiä Afganistanin tai lähialueiden tuonteja, mutta niiden vaikutus ei ole levinnyt muutamaa pentuetta laajemmalle (*liite 9.2*).

Suppeasta alusta huolimatta rodun suosio kasvoi nopeasti ja kaikkien kantakoirien jälkeläisiä käytettiin jatkojalostuksessa. Kantaa kuitenkin dominoi yhden suosituksen jalostusuroksen, Ch Sirdar of Ghaznin, vaikutus. Nykyafgaanien sukutaulut menevät takaisin Sirdariin jopa satoja kertoja.

Seuraava ”pullonkaula” tuli vastaan jo 1940-luvulla, kun Euroopassa käydyin toisen maailmansodan vuoksi menetettiin lukuisia jalostuskoiria ja pentujen teettäminen oli ankarissa oloissa lähes mahdotonta. Monet kasvattajat lähettivät jalostuskoiriaan turvaan Yhdysvaltoihin ja Kanadaan, ja niiden geenit säilyivät amerikkalaisissa verilinjoissa. Näin esim. brindle-väri säilyi rodussa. Afgaanirotu jatkui kapean säikeen varassa, sillä rodun isäntämaassa Englannissa rekisteröitiin sodan jälkeisinä vuosina vain 260–280 pentua vuodessa eikä afgaani ollut ehtinyt saavuttaa muuallakaan maailmassa laajempaa suosiota. Vasta 1960-luvulla kanta alkoi voimakkaasti kasvaa.

Hollannissa afgaaninjalostus jatkui toisen maailmansodan yli erittäin tiukan sukusiitoksen turvin. Kun hollantilaiset kasvattajat pitäytyivät jalostusvalinnoissaan vuoristotyypin afgaaneissa, voidaan tästä jatkunutta linjojen eriytymistä pitää jalostuksellisesti kolmantena ”pullonkaulana”, joka johti geenipoolin kapenemiseen mannereurooppalaisessa ns. vdOM-linjassa. Toisaalta tämä linja merkitsee myös erisukuista geenivarantoa muihin länsimaisiin sukulinjoihin verrattuna.

Laajimmillaan maailman afgaanikanta oli 1970-luvun alkupuolella, jolloin Yhdysvalloissa rekisteröitiin vuosittain yli 10 000 afgaania, Englannissa yli 4 000 ja Suomessakin yli 200.

Neljännän jalostuksellisen ”pullonkaulan” voidaan nähdä olevan syntymässä 1990-luvulla alkaneesta rodun rekisteröintimäärien maailmanlaajuisesta laskemisesta. Etenkin rekisteröintimääriltään suurissa maissa (Englanti, Yhdysvallat) afgaanien määrä on pudonnut merkittävästi ja sama suuntaus on nähtävissä myös Pohjoismaissa (*liite 9.3*).

Uutta geeniaainesta on jonkin verran saatavissa alkuperämaatuontien kautta. Afganistanissa rotu on käynyt erittäin harvinaiseksi maan poliittisen tilanteen ja elinkeinorakenteen muutosten vuoksi. Vinttikoirien maastavienti oli pitkään kokonaan kielletty. Länsimaissa on kuitenkin joitakin verilinjoja, jotka perustuvat Afganistanista 1960- ja 1970-luvuilla lahjoitettuihin koiriin sekä silloisen Neuvostoliiton Afganistanin-miehityksen aikana 1980-luvulla tuotuihin koiriin. Näitä linjoja kasvatetaan omina muunnoksinaan eikä niitä ole rekisteröity afgaaneina FCI:hin kuuluviin rekistereihin. Sveitsin koirarekisterin liitteeseen on merkitty ns. khalag tazi –muunnos ja Venäjällä alkuperämaatuonteihin perustuvaa linjaa kasvatetaan aboriginaaliafgaani-nimisenä. Näiden kantojen suuruudesta ei ole varmaa tietoa, mutta koiramäärä lienee joitakin kymmeniä yksilöitä. Lisäksi mannereurooppalaisten ns. juoksijatyyppin afgaanien sukutauluissa on linjoja Turkista 1970-luvulla tuotuun urokseen.

2.2.2 Rodun leviäminen länsimaissa

Englannista afgaaninkasvatus levisi 1930-luvun alussa Manner-Eurooppaan, mm. Sveitsiin, Hollantiin ja Saksaan. Yhdysvalloissa kasvatustyö käynnistyi 1930-luvulla ja perustui sekä Englannista tuotuihin koiriin, joita käytettiin keskenään hyvin tiiviissä yhdistelmissä, että suoraan Afganistanista ja Intiasta tuotuihin koiriin. Australiaan alettiin 1950-luvulta lähtien tuoda koiria sekä Englannista että Yhdysvalloista ja sinne muodostui yhdistetty kanta. Pohjoismaihin rotu tuli 1930-luvun loppupuolella, ensin Tanskaan, Norjaan ja Ruotsiin ja 1940-luvun lopussa Suomeen.

Merkittävimpiä pohjoismaisia kasvattajia oli 1940-luvulla aloittanut ruotsalainen El Khandahar -kennel, jonka kasvatustyö perustui englantilaissukuisiin tuontikoiriin ja jatkui vielä 1970-luvulle asti. 1950-luvulla aloittaneita merkittäviä ruotsalaiskennelleitä olivat Tanjores, joka toi maahan mannereurooppalaista vdOM-sukua, ja Tajmahal, joka yhdisti ruotsalaisiin sukuihin amerikkalaisista Crown Crest -linjaa. Tanskassa El Kama -kennel aloitti kasvatustyönsä vuonna 1962 yhdistäen englantilaista sukua mm. El Khandahar-, suomalaiseen El Miharaja- ja hollantilaiseen vdOM-linjaan. Vuonna 1960 aloittaneen ruotsalaisen El Khyrias -kennelin kantanuttu tuli El Khandahar -kennelistä, mutta sukulinjan muodostumiseen vaikuttivat merkittävästi myös suomalaisen El Miharaja- ja Tuohi-Tikan kenneliä sekä El Kaman kasvatit. El Khyrian kasvatustyö jatkui 1990-luvun puoliväliin ja sillä on ollut keskeinen merkitys pohjoismaisen afgaanikannan muodostumiselle.

Vuosituhanneen vaihteeseen tullessa voidaan sanoa yleisenä kehityssuuntana olleen amerikkalaisten ja australialaisten tuontikoirien vaikutuksen lisääntyminen maailmanlaajuisesti. Toisaalta myös pohjoismaisia afgaaneja on käytetty yhä enemmän etenkin Englannissa ja Manner-Euroopassa (mm. Ranskassa) ja näissä maissa on erityisesti pohjoismaisiin linjoihin suuntautuvia kasvattajia.

2.2.3 Rotumääritelmien vahvistaminen

Rodun ihannekuvaksi muodostui Zardin-niminen uros, joka tuotiin Intian kautta Englantiin vuonna 1907. Se herätti suurta huomiota, mutta siltä ei jäänyt jälkeläisiä jatkojalostukseen. Ensimmäinen Englannissa laadittu rotumääritelmä (Bell-Murray-harrastajien laatima ns. Denyer Standard 1925) perustui vuonna 1906 intialaisessa kenneljulkaisussa julkaistuaan kuvaukseen Zardinista. Vuonna 1927 Ghazni-harrastajat perustivat uuden rotuyhdistyksen (Afghan Hound Association) ja laativat oman, yksityiskohtaisemman rotumääritelmän. Tyyppikiistojen vuoksi molemmat rotumääritelmät olivat useita vuosia voimassa rinnakkain. Toisen maailmansodan jälkeen kasvatustyö elvytettiin ja voimien yhdistämiseksi rotumääritelmää tarkistettiin ja muotoiltiin uudelleen vuonna 1946, pitäen edelleen Zardinia ihanteena. Englannin kennelliitto vahvisti sen viralliseksi rotumääritelmäksi vuonna 1950. Koska FCI:ssä rodun vastuumaa on Englanti, tämä rotumääritelmä on voimassa kaikissa FCI-maissa. Viimeisin rotumääritelmän täydennys tehtiin vuonna 2004 ja sen suomennos vahvistettiin 2005 (*liite 9.12*).

Päivitys 2011:

Rotumääritelmää täydennettiin vuonna 2009, jolloin siihen lisättiin lause "Vähäisinkin turkin muotoileminen saksilla tai trimmauskoneella on kielletty."

Yhdysvalloissa laadittiin jo 1920-luvulla oma rotumääritelmä, joka perustui vuoden 1925 Denyer Standardiin, ja sitä on sen jälkeen täydennetty itsenäisesti englantilaisesta rotumääritelmästä riippumatta. Siksi nykyinen American Kennel Clubin rotumääritelmä poikkeaa englantilaisesta useissa kohdin, mm. pään, purenna, hännän ja koon osalta.

Myöhempään alkuperämaatuonteihin perustuvilla koirakannoilla on laadittu omat rotumääritelmät kahdessa maassa. Sveitsin kennelliitto on vahvistanut rotumääritelmän rotukirjan liitteeseen otetulle Khalag tazi –muunnokselle ja Venäjällä on oma rotumääritelmä aboriginaali-afgaanille. Kumpikaan ei kuitenkaan ole FCI:n tunnustama rotu.

Rotumääritelmän laadinnassa ihanteena pidetty Zardin, tuotu Englantiin 1907

2.2.4 Afgaanin kehitys Suomessa

Afgaanien kasvatustyö alkoi Suomessa jo 1950-luvun alussa ja vuosikymmenen aikana syntyi 15 afgaanipentuetta. Ensimmäinen afgaaneita kasvattanut kennel, turkulainen of Castle Moore, lopetti kuitenkin kasvatustyön jo vuonna 1953. Sen jälkeen pentueita syntyi vain yksittäisille kasvattajille, jotka eivät jatkaneet jalostustyötä.

Rodun uusi tuleminen, ns. uusi aalto, perustui kuuteen tuontikoiraan, jotka tuotiin Suomeen seuraavan vuosikymmenen vaihteessa Ruotsista ja Englannista. Kasvatustyönsä aloittivat kennelit Tuohi-Tikan (kantanarttuna Ch Tajmahal Anya), El Miharaja (kantakoirina Int Ch Cleopatra of Scheherezade ja Int Ch Safari el Khandahar) ja Immerwach (kantakoirina Tajmahal Indra ja Int Ch Tajmahal Abd-UI-Djari), jotka kukin vaikuttivat rodussa vuosikymmenten ajan. Kuudennesta tuonnista Zomahli Arusta tuli kantanarttu Mazar-I-Sharif-kennelissä, jonka kasvatustyö kesti lyhyemmän ajan, mutta Arun sukulinjat vaikuttivat mukana muiden kennelien kasvatustyössä. Rotuun eniten vaikuttanut siitosuros oli Int Ch Tajmahal Abd-UI-Djari, jolla oli 10 pentuetta Suomessa ja 7 Ruotsissa ja lukuisia menestyksekkäitä jälkeläisiä. Myöhempi jalostustyö perustui pitkälti Djarin jälkeläisten yhdistämiselle, joten sen nimi toistuu pohjoismaisissa sukutauluissa kymmeniä kertoja.

Uuden aallon myötä suomalaisten afgaanien laatu oli erittäin korkea ja niiden maine kasvoi nopeasti. Heti ensimmäisissä pentueissa valmistui useita kansainvälisiä muotovalioita ja pentuja kysyttiin jalostuskoiriksi myös ulkomaille. Kotimaassa rodun suosio kasvoi nopeasti ja rekisteröintimäärät ylittivät sadan yksilön rajan jo 1960-luvun lopulla.

Kantaa täydennettiin vuonna 1966 Yhdysvalloista Tuohi-Tikan kenneliin tuodulla uroksella Int Ch Panameric of Stormhill, jonka sukutaulu oli yhdistelmä Grandeur- ja Crown Crest-sukuja. Djarin tavoin Panameric vaikutti merkittävästi pohjoismaisen afgaanikannan muotoutumiseen: sillä oli yhteensä 20 pentuetta Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa ja sen jälkeläisissä oli useita merkittäviä jalostuskoiria. 1970-luvulla eniten käytettyihin siitosuroksiin kuuluivat useat Panamericin pojat ja pojanpojat. Suomalaisen afgaanikannan muodostumiseen vaikutti mer-

kittävästi myös kennel Del Flamante, joka kasvatti vain neljä pentuetta yhdistäen Tuohi-Tikan, El Kama ja Horningsea-sukuja, mutta tuotti niissä useita jalostuskoiria muille kasvattajille. Jatkojalostuksen kannalta merkittävä vaikuttaja oli Ruotsista tuotu, saksalais-suomalaissukuinen uros Nord Ch Machir, jolla oli vain kuusi pentuetta Suomessa ja yksi Ruotsissa, mutta se jätti niissä useita merkittäviä jalostuskoiria ja oli ylivoimaisesti useimmin isoisänä esiintyvä uros kaudella 1977–1991.

1980-luvulta alkaen jalostuksessa käytettiin yhä enemmän ruotsalaisia ja tanskalaisia El Khyria-sukuisia uroksia. Merkittävimpana siitosuroksena voidaan pitää ruotsalaista Int Ch El Khyrias Hazztaferia. Sille itselleen syntyi Suomessa vain yksi pentu, mutta jalostukseen käytettiin useita sen poikia ja kaksi sen pojantytärtä tuotiin Suomeen jalostusnartuiksi. Hazztaferiin linjattu uros Ch El Khyrias Public Relation tuotiin Punapaulan kenneliin 1986 ja siitä tuli merkittävä siitosuroksekotikennelissä että muille kasvattajille. Vuosikymmenen lopulla Hazztaferin nimi löytyi lähes jokaisen Suomessa syntyneen afgaanipentueen sukutaulusta.

1990-luvulla amerikkalaisten ja australialaisten koirien tuonti lisääntyi ja pentueita syntyi myös amerikkalaisella tuontispermalla. Kantaan on vaikuttanut erityisesti Qamari- ja Genesis-sukuisten koirien käyttö. Pohjoismaista sukulinjaa pitivät yllä mm. Tanskasta tuodut urokset Ch Achilles, Boxadan As You Like, Int Ch Dur-i-Durrans Exciting Review ja Int Ch Exxos Crusader sekä astutusmatkat tanskalaisten El Khyria-sukuisten siitosurosten luo (mm. Int Ch Boxadan Xercise Makes Master). Vuosikymmenen alkupuolella tuotiin myös runsaasti koiria Viirosta ja Venäjältä, mutta ne menivät enimmäkseen kotikoiriksi eikä niillä ollut vaikutusta jalostukseen.

Päivitys 2011:

2000-luvulla koiria tuotiin edelleen runsaasti ulkomailta. Erityisesti saksalaisten tuontikoirien osuus kasvoi huomattavasti, kun Agha Djari's ja Hashirin's -kenneliin kasvatteja tuli Suomeen useampi ja niitä on käytetty myös jalostukseen. Koirat eivät ole edustaneet ns. perinteistä saksalaista afgaanikantaa, vaan polveutuvat pitkälti amerikkalaisista koirista. Jalostuksen kannalta merkittävän panostuksen Suomen afgaanikantaan on antanut näyttely- ja jalostuslainassa ollut ranskalainen uros Parce Que du Menuel Galopin, joka sai Suomessa neljä pentuetta. Sen jälkeläisillä on myös jatkettu kasvatustyötä Suomessa. Tuontinartuista esille nousee amerikkalaisen Boanne Catwalk of Verpatsha, jolla on kolme pentuetta ja 21 suomalaista lastenlasta.

Eniten afgaanipentueita kasvattaneet suomalaiset kennelit on lueteltu *liitteessä 9.4*.

3 Rotujärjestö Suomen Afgaanit – Finlands Afghaner ry.

Suomen Afgaanit – Finlands Afghaner ry. (SA-FA) perustettiin vuonna 1966 ja se sai rotujärjestöoikeudet 1973. Rotujärjestön tehtävänä on edistää, ohjata ja valvoa afgaanien jalostusta. Yhdistyksellä on noin 500 jäsentä useasta eri maasta.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on seurata afgaanien jalostusta ja terveydentilaa, tuottaa jalostustietoa kasvattajille ja järjestää tuomarikoulutusta. Vuosina 1994–1998 jalostusasiat käsiteltiin yhdistyksen hallituksessa. Vuonna 1999 nimitettiin jälleen jalostustoimikunta ja vuonna 2005 jalostustoimikuntaa laajennettiin ja sen tehtäviä jaettiin edelleen osaprojekteiksi. Projektiryhminä ovat toimineet tuomarikoulutusryhmä, terveystarkoitusryhmä, JTO:n valmisteluryhmä sekä erillisiin tehtäviin nimitetyt vastuuhenkilöt (jalostusasioiden yhteyshenkilö ja pentuvälittäjä).

Yhdistyksen hallituksen apuna toimii useita toimikuntia, jotka huolehtivat asioiden valmistelusta ja toteutuksesta. Kaikkiaan yhdistyksen luottamus- ja toimikuntatehtävissä tai alueellisina yhdyshenkilöinä toimii lähes 40 henkeä. Yhdistyksen tapahtumia järjestävät näyttelytoimikunta, juoksutoimikunta ja aktiviteettitoimikunta. Tiedotuksesta huolehtivat lehtitoimikunta ja internet-toimikunta sekä ajoittain nimitettävä juhlakirjatoimikunta.

Yhdistys järjestää koulutustilaisuuksia ja jakaa tietoa rodun jalostuksesta ja afgaanin hoidosta. Yhdistyksen tiedotuslehti Afgaani-Afghanen ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Tietoa julkaistaan

myös yhdistyksen kotisivuilla internetissä. Yhdistys järjestää vuosittain rata- ja maastajuoksu-kilpailuja sekä afgaanien erikoisnäyttelyn, jossa on tuomarina rodun asiantuntija ulkomailta, lähes aina kasvattajatuomari. Näyttelyarvostelut julkaistaan suomeksi käännettyinä erillisenä niiteenä vuosittain. Viiden vuoden välein yhdistys on julkaissut juhlakirjan, jossa on artikkeleita ja tilastoja rodusta, koirien kuvia ja kennelmainoksia. Juhlakirjoja on tähän mennessä julkaistu kuusi (1981, 1986, 1991, 1996, 2001, 2006).

Päivitys 2011:

Yhdistyksen jäsenmäärä oli vuoden 2010 lopussa reilut 400 jäsentä. Jäsenmäärä tuntuu korreloivan rekisteröintimäärien vähenemisen kanssa, varsinkin kun uudet pennut menevät usein vanhoille harrastajille. Lisäksi internetin käytön yleistymisen myötä ulkomaisten jäsenten lukumäärä on vähentynyt selvästi. Rotujärjestö on kiinnittänyt asiaan huomiota ja pyrkii tavoittamaan uusia rodusta kiinnostuneita henkilöitä.

SA-FA:n seitsemäs juhlakirja julkaistiin vuonna 2011.

4 Nykytilanne

4.1 Populaation koko ja rakenne

4.1.1 Perustiedot

Koska afgaanien vuotuinen rekisteröintimäärä on suhteellisen pieni ja yksittäisten jalostuskoirien ”jalostusura” varsin pitkä, viideltä vuodelta tehtävä tarkastelu ei anna riittävää kuvaa afgaanien populaation koosta ja rakenteesta. Tämän vuoksi tässä luvussa esitetyt tarkastelut on tehty pääsääntöisesti 15 vuoden kaudelta (1990–2004), mikä afgaaneilla merkitsee noin kolmea sukupolvea.

Silloin, kun on tarkoituksenmukaista rajoittaa tarkastelu koskemaan aikuisia koiria, joiden tulokset eivät enää olennaisesti muutu (esim. silmätutkimukset tai jalostuskäyttö), aineistona on käytetty 10 vuoden eli kahden sukupolven mittaista kautta (1990–1999 syntyneet afgaanit).

[Vuonna 2011 tehdyssä päivityksessä on siirrytty osaksi käyttämään KoiraNetistä saatavia tietoja, joissa sukupolven oletusmittana on neljä vuotta.](#)

Kaikkien tarkastelujen pohjana on käytetty seuraavia perustietoja:

Kausi	Suomessa syntynyt	Pentueita	Eri uroksia isinä	Eri narttuja emoina	Tuonteja	Rekisteröinnit yht. *)
1990-1999	955	158	86	117	120	1 075
1990-2004	1 299	214	123	163	170	1 443
2005-2010	381	64	57	53	61	442

*) Huom. Rekisteröintien määrä ei ole Suomessa syntyneiden ja tuontikoirien summa, koska osaa tuonneista ei ole rekisteröity Suomessa ja osa pentueista on rekisteröity eri vuonna kuin ne ovat syntyneet.

4.1.2 Rekisteröintimäärien kehitys

Afgaaneja rekisteröidään Suomessa noin 80–90 vuosittain ja afgaanikannan koko on tällä hetkellä noin 900 koira.

Afgaanien rekisteröintimäärät lähtivät 1960-luvun lopulla voimakkaaseen nousuun ja korkeimmillaan rodun rekisteröinnit olivat jo 1970-luvun alkupuolella, jolloin Suomessa rekisteröitiin 170–200 koira vuodessa. Vuonna 1971 rekisteröinnit nousivat yli kahdensadan (208). Rekisteröintimäärien kasvuun liittyi myös ongelmia, koska afgaanipentuja myytiin myös rodulle sopimattomiin olosuhteisiin tai puutteellisiin hoito-ohjein, mikä näkyi pitovaikeuskoirien määrän kasvuna.

Vuonna 1980 rekisteröintimäärä putosi noin puoleen (62) ja vuotuiset rekisteröintimäärät pysyivät koko 1980-luvun keskimäärin 80:ssä. 1990-luvulla rekisteröintimäärät vakiintuivat hieman yli sataan vuodessa, mutta 2000-luvun alussa oli jälleen havaittavissa selvää laskua.

Päivitys 2011:

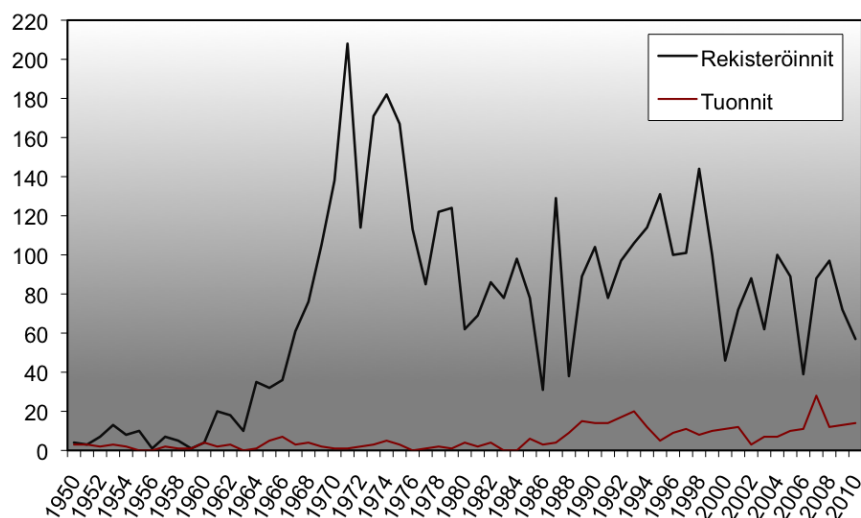
Rekisteröintimäärät ovat ”sahanneet” 2000-luvulla 100 ja 39 välillä. Rekisteröintien määrä ei kyseisellä jaksolla aivan täytä rotujärjestölle asettua veloitetta (viiden vuoden rekisteröintimäärä 400 tai enemmän). Muutama kasvattaja on lopettanut ko. ajanjaksolla kasvatusyön, mm. ikääntymisen, kilpailun lisääntymisen tai muuhun rotuun siirtymisen vuoksi, mikä myös osaltaan selittää rekisteröintimäärien laskusuuntaa. SA-FA katsoo kuitenkin, että määrää tärkeämpää on pentujen laatu ja että jokaiselle koiralle löytyy rodulle sovelias koti afgaaninvinttikoiran ollessa keskimääräistä vaativampi rotu.

Afgaanien rekisteröinnit 1950-2010

Vuosi	Kpl	Vuosi	Kpl	Vuosi	Kpl	Vuosi	Kpl
1950	4	1966	36	1982	86	1998	114
1951	3	1967	61	1983	78	1999	100
1952	7	1968	76	1984	98	2000	46
1953	13	1969	105	1985	78	2001	72
1954	8	1970	138	1986	31	2002	88
1955	10	1971	208	1987	129	2003	62
1956	1	1972	114	1988	38	2004	100
1957	7	1973	171	1989	89	2005	89
1958	5	1974	182	1990	104	2006	39
1959	1	1975	167	1991	78	2007	88
1960	4	1976	113	1992	97	2008	97
1961	20	1977	85	1993	106	2009	72
1962	18	1978	122	1994	114	2010	57
1963	10	1979	124	1995	131		
1964	35	1980	62	1996	100	Yhteensä	4523
1965	32	1981	69	1997	101		

Huom. 1960-luvun alkupuolelle saakka rekisteriin merkittiin myös ulkomailla asuvia koiria, jotka olivat käyneet Suomessa näyttelyssä.

Afgaaninvinttikoirien rekisteröinnit 1950-2010

Tuonnit 1990-2010 (lukumäärä ja suhde rekisteröintimäärään)

Vuosi	Kpl	%	Vuosi	Kpl	%	Vuosi	Kpl	%	Vuosi	Kpl	%
1990	14	13 %	1995	5	4 %	2000	11	24 %	2005	10	11
1991	14	18 %	1996	9	9 %	2001	12	17 %	2006	11	28
1992	17	18 %	1997	11	11 %	2002	5	6 %	2007	28	32
1993	20	19 %	1998	8	6 %	2003	15	24 %	2008	12	12
1994	12	11 %	1999	10	10 %	2004	7	7 %	2009	13	25
									2010	14	25

Huom. Vuodesta 1997 lähtien tuontikoiria ei ole tarvinnut rekisteröidä uudelleen Suomessa. Tuontien määrään on tässä laskettu sekä Suomessa rekisteröidyt että muuten rotujärjestön tietoon tulleet tuontikoirat, joita ei kaikkia ole mukana KoiraNetistä saatavissa tilastoissa. Tuonnit on tilastoitu tuontivuoden mukaan, mikä ei aina ole sama kuin syntymävuosi.

Aktiivisina afgaaninkasvattajina on 1990-2000-luvuilla toiminut noin 13 henkilöä (kullakin vähintään 5 pentuetta). Pienemmässä määrin rotua on tarkastelukaudella 1990-2004 kasvattanut 42 henkilöä, joista neljällä on ollut 4 pentuetta ja muilla 1-3 pentuetta. Yhden pentueen tällä kaudella kasvattaneita oli 25 (joista kolmella on ollut kasvatusyötä myös ennen vuotta 1990).

Päivitys 2011:

Vuosina 2005-2010 kasvattajina on ollut 27 henkilöä, joista kyseisen jakson aikana yhdellä on ollut 12 pentuetta, yhdellä seitsemän, ja muilla 1-4 pentuetta. Yhden pentueen kasvattaneita oli 13 henkilöä.

Aktiivisimmat kasvattajat 1990-2010

	Pentueita	Pentuja
Punapaulan	18	92
Sonate's	16	102
of Zlazano	16	85
Neliapilan	14	77
A'Rosafan	13	83
Byblos	12	80
Sagoslottets	11	67
Moonpearl's	8	59
Nabila's	8	49
Scaramis	7	42

Vuositilasto – rekisteröinnit 2001-2010 *Lähde: Koiranet*

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Pennut (kotimaiset)	47	62	87	69	32	84	93	55	85	61
Tuonnit	10	10	10	19	7	5	6	7	3	11
Rekisteröinnit yht.	57	72	97	88	39	89	99	62	88	72
Pentueet	10	8	14	12	6	14	14	9	13	10
Pentuekoko	4,7	7,8	6,2	5,8	5,3	6,0	6,6	6,1	6,5	6,1
Kasvattajat	8	7	10	11	6	12	14	8	11	8
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
- kaikki	10	7	12	10	6	12	13	8	12	10
- kotimaiset	5	2	5	3	4	9	6	6	7	4
- tuonnit		3	3	2	1	3	3		2	2
- ulkomaiset		2	4	5	1	0	4		3	4
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3 v 11 kk	2 v 5 kk	6 v 8 kk	4 v 7 kk	5 v 2 kk	4 v 11 kk	4 v 4 kk	4 v 6 kk	3 v 3 kk	4 v 2 kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
- kaikki	10	8	13	12	6	14	14	9	13	10
- kotimaiset	8	6	9	9	4	12	13	7	11	7
- tuonnit	2	2	4	3	2	2	1	2	2	3
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4 v 6 kk	4 v 8 kk	4 v 9 kk	5 v 1 kk	5 v 10 kk	5 v 9 kk	5 v 10 kk	4 v 10 kk	5 v 9 kk	5 v 5 kk
Isoisät	17	14	22	21	12	22	24	14	24	18
Isoäidit	17	14	22	22	12	21	26	15	24	20
Sukusiitosprosentti	3,10 %	2,96 %	3,66 %	3,58 %	3,82 %	5,93 %	6,23 %	5,98 %	2,82 %	2,41 %

4.1.3 Eniten jalostukseen käytetyt urokset ja nartut

Seuraavassa on tarkasteltu eniten jalostukseen käytettyjä koiria 15 vuoden ajanjaksolta, mikä afgaaneilla merkitsee noin kolmea sukupolvea.

Jalostuskoirien jälkeläisten määrää on verrattu yhden sukupolven aikana Suomessa syntyneiden afgaanien määrään (kaudella 1990-2004 Suomessa on syntynyt 1 299 afgaania, josta yhden sukupolven osuus on keskimäärin 433 koiraa). Jos mittapuuna pidetään sitä, ylittääkö yksittäisten jalostuskoirien osuus 5 % sukupolvesta (ks. luku 4.1.7), tähän osuuteen ylittää afgaaneissa jo 3-4 pentueella.

Siitosuroksen vaikutusta koko afgaanikantaan on taulukossa kuvattu sen lastenlasten määrällä. Vaikka siitosurosta olisi käytetty paljonkin, sen vaikutus kantaan voi kuitenkin jäädä vähäiseksi, jos sen jälkeläisiä ei käytetä edelleen jalostukseen. Näin on ollut esimerkiksi tarkastelukaudella eniten käytetyn siitosuroksen Complement Indeedin kohdalla. On myös huomattava, että osalla uroksista on vielä runsaasti nuoria jälkeläisiä, joiden jalostuskäytön osalta luvut eivät ole lopullisia. Tällaisia uroksia, joiden jälkeläisiä on vielä jalostusiässä, ovat mm. Boanne's Dragonheart, Punapaulan Lyly, Scaramis Privatdetective ja Scaramis Solid Gold.

Narttujen osalta voidaan todeta, että useimmilla jalostusnartuilla teetetään vain yksi tai kaksi pentuetta (ks. luku 4.1.8). Kuitenkin myös nartuissa on ollut yksilöitä, joiden vaikutus kantaan on lähellä 5 % sukupolvesta ja isoäitinä vieläkin merkittävämpi.

Eniten jalostukseen käytetyt urokset vuosina 1990-2004

	Pentuja Suomessa	% sukupolvesta	Pentueita Suomessa	Lapsenlapsia Suomessa	% sukupolvesta
Complement Indeed (Puola)	49	11,3 %	8	11	2,5 %
Scaramis Da Capo	44	10,2 %	7	96	22,2 %
Exxos Crusader (Tanska)	37	8,5 %	5	12	2,8 %
Sonate's All-Round Man	30	6,9 %	5	51	11,8 %
Sonate's Flibbertigibbet	27	6,2 %	4	30	6,9 %
Karez Kelid vh Martinihaim (Hollanti)	26	6,0 %	6	52	12,0 %
of Zlazano Valentino	26	6,0 %	4	33	7,6 %
A'Rosafan Bluetime Print	25	5,8 %	3	13	3,0 %
Scaramis Solid Gold	24	5,5 %	5	33	7,6 %
Taikatassun Tai-Pan	24	5,5 %	4	19	4,4 %
Scaramis Privatdetective	22	5,1 %	3	21	4,8 %
Achilleus (Tanska)	21	4,8 %	4	81	18,7 %
El Khyrias Public Relation (Ruotsi)	21	4,8 %	5	83	19,2 %
Dur-i-Durrans Exciting Review (Tanska)	19	4,4 %	4	22	5,1 %
Punapaulan Lyly	19	4,4 %	3	28	6,5 %
Exxos Esteban (Tanska)	17	3,9 %	3	6	1,4 %
Unique du Jegdalek (Belgia)	16	3,7 %	2	7	1,6 %
Boanne's Dragonheart (USA)	16	3,7 %	2	19	4,4 %
Sonate's Freeze Rider	16	3,7 %	2	16	3,7 %

Huom. Jälkeläisten määrässä on otettu huomioon vain Suomessa 1990-2004 syntyneet pentueet. Urosten Suomessa syntyneiden lastenlasten määrää on seurattu 31.12.2005 asti.

Tuontikoirien tai ulkomailla asuvien urosten nimen perään on merkitty niiden syntymämaa. Eniten käytettyjen uroksien keskinäisiä sukulaissuhteita on vaikea kuvata kattavasti, mutta lähimmät sukulaiset niiden joukossa ovat pentueveljekset (Sonate's Flibbertigibbet ja Freeze Rider), kaksi isä-poika-paria (Achilleus ja Sonate's All-Round-Man, Karez Kelid vh Martinihaim ja of Zlazano Valentino), isoisä ja tyttärenpoika (El Khyrias Public Relation ja Punapaulan Lyly)

sekä kaksi eno-sisarenpoika-paria (Scaramis Da Capo ja Privatdetective, Exxos Crusader ja Esteban).

Päivitys 2011:

Eniten jalostukseen käytetyt urokset vuosina 1996-2010

	Pentuja Suomessa	% sukupolvesta	Pentueita Suomessa	Lapsenlapsia Suomessa	% sukupolvesta
Exxos Crusader (Tanska)	37	9,8 %	5	12	3,2 %
Scaramis Da Capo	28	7,4 %	5	105	27,9 %
Punapaulan Lyly	27	7,2 %	4	34	9,0 %
A'Rosafan Bluetime Print	25	6,6 %	3	13	3,5 %
Punapaulan Mahti	25	6,6 %	3	0	0,0 %
Scaramis Solid Gold	24	6,4 %	5	33	8,8 %
Scaramis Privatdetective	22	5,8 %	3	30	8,0 %
Ingenue Prime Minizter	21	5,6 %	3	7	1,9 %
Parce Que du Menuel Galopin (Ranska)	20	5,3 %	4	16	4,3 %
Araki Aquisittor with Dasakaaron (UK)	19	5,0 %	3	15	4,0 %
Complement Indeed (Puola)	19	5,0 %	3	11	2,9 %
Scaramis Hot Gossip	19	5,0 %	2	8	2,1 %
Exxos Esteban (Tanska)	17	4,5 %	3	6	1,6 %
Xciting Xtra Xtra (Ruotsi)	16	4,3 %	3	4	1,1 %
Boanne's Dragonheart (USA)	16	4,3 %	2	42	11,2 %
Ingenue Enzo Ferrari (Ruotsi)	16	4,3 %	2	19	5,0 %
Neliapilan Hei Melennetään	16	4,3 %	2	0	0,0 %
Unique du Jegdalek (Belgia)	16	4,3 %	2	7	1,9 %
Agha Djari's Quicksilver (Saksa)	15	4,0 %	2	0	0,0 %
Neliapilan Pikku-Hukka	15	4,0 %	2	5	1,3 %
Sagoslottets Woodoo	15	4,0 %	2	13	3,5 %

Lähde. KoiraNet, lokakuu 2011

Päivitys 2011:

Uudella aikajaksolla nähtiin vaikuttajina joitain samoja nimiä, kuten kakkossijan säilyttänyt Scaramis Da Capo. Jotain kehityksestä kertoo kuitenkin, ettei uusi kärkinimi Exxos Crusader saanut päivityksen aikavälillä enää uusia pentueita eikä sen jälkeläisistä ole käytetty jalostukseen kuin yhtä. Lisäksi Da Capon toiseen sijaan oikeuttavien pentueiden määrä oli edellistä tarkastelua selvästi vähäisempi. Yli 20 pentua saaneita uroksia on listalla 9 kpl, kun edellisellä tarkastelujaksolla näitä oli 13. Täten voidaan todeta, että kehityssuuntana jalostusurosten käyttö on jakautunut tasaisemmin useiden urosten välille. Lisäksi tilastoon vaikuttaa merkittävän jalostuspanoksen antaneen kennel of Zlazanon kasvatustyön hiipuminen uudella tarkasteluvälillä, minkä vuoksi edellisen tilaston ainakin kolmen vahvan vaikuttajan osuus on nyt selvästi laskussa. Sukulaisuussuhteista mainittakoon esimerkiksi isä-poika -parit sijoilta 7 ja 8, Scaramis Privatdetective - Ingenue Prime Minizter sekä sijoilta 2 ja 12, Scaramis Da Capo – Scaramis Hot Gossip.

Eniten jalostukseen käytetyt nartut 1990-2004

	Pentuja Suomessa	% suku- polvesta	Pentueita Suomessa	Lapsen- lapsia Suomessa	% suku- polvesta
Punapaulan Runo	23	5,3 %	4	34	7,9 %
Choice Ivory	22	5,1 %	3	0	0 %
Sagoslottets Harmony of Zlazano Jarnalagha	21	4,8 %	2	7	1,6 %
Moonpearl's Theme Song	19	4,4 %	4	0	0 %
A'Rosafan Appassionata	18	4,2 %	2	0	0 %
Moonpearl's Savannah	17	3,9 %	3	45	10,4 %
A'Rosafan I'm Irmelie	17	3,9 %	2	19	4,4 %
A'Rosafan I'm Irmelie	16	3,7 %	3	26	6,0 %
Xciting Stop Stop Stay (Ruotsi)	16	3,7 %	2	43	9,9 %
A'Rosafan Dark Temptation	15	3,5 %	2	0	0 %
Byblos Bint Baluschi	15	3,5 %	2	4	0,9 %
Choice Ain't A Loser	15	3,5 %	2	29	6,7 %
Choice Cloudless Sky	15	3,5 %	2	0	0 %
Choice Sun Chaser	15	3,5 %	2	40	9,2 %
Moonpearl's Merrymiranda	15	3,5 %	2	63	14,5 %
of Zlazano Valentine	15	3,5 %	2	1	0,2 %
Choice New Fashion	14	3,2 %	2	7	1,6 %
Neliapilan Onnenapila	14	3,2 %	2	17	3,9 %
Shadan's Black Belle (Norja)	14	3,2 %	2	0	0 %

Huom. Jälkeläisten määrässä on otettu huomioon vain Suomessa 1990-2004 syntyneet pentueet. Narttujen Suomessa syntyneiden lastenlasten määrää on seurattu 31.12.2005 asti.

Tuontikoirien nimen perään on merkitty niiden syntymämaa. Myös eniten käytettyjen jalostusnarttujen joukossa on lähisukulaisia, kuten emo-tytär-parit A'Rosafan Appassionata ja A'Rosafan I'm Irmelie, Choice Ain't A Loser ja Choice Cloudless Sky, Choice Sun Chaser ja Byblos Bint Baluschi, sekä Moonpearl's Merrymiranda ja sen tyttäret Moonpearl's Savannah ja Moonpearl's Theme Song. Koska useimmilla näistä nartuista on ollut vain kaksi pentuetta, emo-tytär-suhteiden runsas määrä näyttäisi kertovan siitä, että taipumus synnyttää suuria pentueita kulkee suvuittain.

Eniten käytettyjen urosten ja narttujen väliltä löytyy niin ikään useita sukulaisuussuhteita, mutta ne jakautuvat varsin tasaisesti niin, ettei yhdelläkään uroksella tai nartulla ole selvästi muita enemmän jälkeläisiä tai muita lähisukulaisia toisen sukupuolen eniten käytetyissä jalostuskoirissa. Isä-tytär-pareja ovat Scaramis Da Capo ja Choice Ain't A Loser, Sonate's All-Round Man ja Moonpearl's Theme Song, Sonate's Flibbertigibbet ja A'Rosafan Dark Temptation, Karez Kelid vh Martinihaim ja of Zlazano Valentine, Achilles ja A'Rosafan Appassionata, El Khyrias Public Relation ja Punapaulan Runo. Emo ja poika ovat A'Rosafan I'm Irmelie ja A'Rosafan Bluetime Print. Lisäksi of Zlazano Valentino ja Valentine ovat pentuesisarukset, Karez Kelid vh Martinihaim on of Zlazano Jarnalaghan emonisä ja Dur-i-Durrans Exciting Review on Sagoslottets Harmonyn emonisä.

Päivitys 2011:

Eniten jalostukseen käytetyt nartut vuosina 1996-2010

	Pentuja Suomessa	% sukupolvesta	Pentueita Suomessa
Choice Cloudless Sky	23	6,1 %	3
Boanne Catwalk of Verpatsha (USA)	22	5,8 %	3
Sagoslottets Harmony	21	5,6 %	2
Khaos Zany (Ruotsi)	17	4,5 %	2
A'Rosafan I'm Irmelie	16	4,3 %	3
Xciting Stop Stop Stay (Ruotsi)	16	4,3 %	2
A'Rosafan Dark Temptation	15	4,0 %	2
Byblos Bint Baluschi	15	4,0 %	2
Choice Ain't A Loser	15	4,0 %	2
Xciting Bee-Bob-A-Lula (Ruotsi)	15	4,0 %	2
Choice Ivory	14	3,7 %	2
Exxos Eden (Tanska)	13	3,5 %	2
Neliapilan Yksinäinen Suzi	13	3,5 %	2
Punapaulan Taru	13	3,5 %	2
A'Rosafan Cloudy Rainbow	12	3,2 %	2
Choice Bluestocking	12	3,2 %	1
Scaramis Betty Boop	12	3,2 %	2
Tuohi-Tikan Suukko	11	2,9 %	2

Päivitys 2011:

Uudella aikajaksolla kymmenen eniten pentuja saaneen nartun joukossa on neljä tuontinarttua. Lähisukulaisista voidaan mainita äiti-tytärpari Choice Ain't A Loser – Choice Cloudless Sky sekä puolisisarukset A'Rosafan I'm Irmelie - A'Rosafan Cloudy Rainbow, joiden emän sisarentytär on puolestaan A'Rosafan Dark Temptation.

Eniten käytettyjen urosten ja narttujen välisistä sukulaisuussuhteista voidaan nostaa esiin mm. isä-tytärparit Scaramis Da Capo ja Choice Ain't A Loser, Scaramis Solid Gold ja Neliapilan Yksinäinen Suzi, sekä emo ja poika A'Rosafan I'm Irmelie ja A'Rosafan Bluetime Print. Exxos Esteban ja Exxos Eden ovat puolestaan pentuesisaruksia.

4.1.4 Kotimaisten ja tuontikoirien jalostuskäyttö

Afgaanikanta on ollut suhteellisen laajasti jalostuskäytössä, kun otetaan huomioon jalostuksessa jatkavien pentueiden osuus ja moneltako eri kasvattajalta jalostuskoirat tulevat. Suomalaisia uroksia on käytetty suhteellisen vähän, mihin on yhtenä selityksenä se, että rotuun on haettu uutta verta erityisesti ulkomaisten siitosurosten käytöllä.

Vuosina 1990-2004 syntyneiden pentueiden isinä oli 123 eri urosta, joista 58 oli ulkomaisia tai tuontiuroksia (47 %). Jalostusnarttuja oli 163, ja niistä 23 oli tuontinarttuja (14 %).

Suomessa 1990-1999 syntyneistä afgaaneista 151 koiraa (16 %) on käytetty jalostukseen kotimaassa (31.12.2005 mennessä). Jalostukseen käytetyt koirat tulivat 91 eri pentueesta ja 27 eri kasvattajalta. Yhteensä pentueita syntyi kaudella 158, joten yli puolella (58 %) pentueista jatkettiin jalostusta seuraavassa sukupolvessa, kun taas 42 %:lla pentueista ei ollut vaikutusta tulevaan afgaanikantaan. Jalostukseen käytettyjen osuus voi kuitenkin vielä nousta, koska 1990-luvun lopulla syntyneet koirat ovat edelleen jalostusiässä.

Enimmillään jalostukseen käytettyjen koirien määrä voisi periaatteessa olla 33 % afgaanikannasta, jos kannan kokoa ei haluta kasvattaa. Tähän lukuun päästään, jos kaikkia koiria käytettäisiin tasaisesti jalostukseen siten, että kukin jalostuskoira saisi vain yhden pentueen. Afgaanipentueessa on keskimäärin kuusi pentua, jolloin käyttämällä keskimäärin kahta koiraa kustakin

pentueesta (2:6 = 33 %) kannan koko pysyisi ennallaan. Jalostukseen käyttämättä jääneiden koirien osuus olisi tällöin 67 % sekä uroksista että nartuista. Kun jalostukseen todellisuudessa on käytetty 16 % koirista, se merkitsee, että *noin puolet optimaalisesta geenivaihtelusta jätetään käyttämättä*.

1990-99 syntyi 483 afgaaniurosta, joista 45 käytettiin jalostukseen Suomessa. Ulkomaille vietiin 15 urosta (joista osaa käytettiin jalostukseen ulkomailla), ja 423 urosta ei käytetty jalostukseen. Jalostukseen käyttämättömistä uroksista 69 oli muotovalioita ja 4 käyttövalioita. Jalostukseen käyttämättä jääneiden kotimaisten urosten osuus oli siten 88 % kaikista uroksista ja 90 % Suomeen jääneistä uroksista. Luku on samaa suuruusluokkaa kuin esim. suomenajokoirilla ja rottweilereilla ja pienempi kuin kultaisilla tai labradorinnoutajilla (95 %) siitä huolimatta, että näillä roduilla kannan koko oli tarkasteluaikana voimakkaasti kasvanut, afgaaneilla taas pysynyt jokseenkin ennallaan. Nartuista käytettiin jalostukseen 106 koiraa, ja jalostukseen käyttämättä jäi 366 narttua eli 78 % (em. roduilla 75-80 %).

Päivitys 2011:

Vuosina 1995-2009 syntyneiden pentueiden isinä oli niin ikään 123 eri urosta, joista 64 oli ulkomaisia koiria tai tuontiuroksia (52 %). Jalostusnarttuja oli 160, ja niistä 23 oli tuontinarttuja (14 %).

4.1.5 Keskimääräinen sukusiitosaste

Sukusiitosastetta mitataan sukusiitosprosentilla (esim. 6,25 %) tai sukusiitoskertomella (esim. 0,0625). Sukusiitosprosentti ja –kerroin kuvaavat todennäköisyyttä sille, että yksilöllä on samalta esivanhemmalta tuleva geeni kahdentuneena.

Afgaaneille on tyypillistä ns. vanhan sukusiitoksen suuri osuus, mikä johtuu rodun suhteellisen pienestä kantakoirien määrästä ja rodun historian eri vaiheissa käytetystä tiiviistä sukusiitoksesta. Tämä näkyy siinä, että ns. pitkistä sukutauluista laskettu sukusiitosaste on huomattavasti korkeampi kuin lyhyemmistä sukutauluista laskettu ns. uusi sukusiitos.

Koko afgaanikannan keskimääräisen sukusiitosasteen laskemiseksi on käytetty vuosittain syntyneiden afgaanipentujen sukusiitosasteiden keskiarvoa. Pentueiden sukusiitosaste on laskettu ns. pitkistä sukutauluista saksalaisen www.afghan-hound.net -sukutaulutietokannan käyttämällä ohjelmalla. Tämän tietokannan sukutaulut ulottuvat useimmiten rodun kantakoiriin saakka. Afghan-hound.net-tietokantaan on syötetty viimeisimmän sukupolven eli vuosina 2000-2004 syntyneiden suomalaisten afgaanipentueiden tiedot. Valitettavasti ylläpitäjä on palvelun ruuhkautumisen vuoksi keskeyttänyt sukutaulutietojen päivittämisen tietokantaan, minkä vuoksi pitkistä sukutauluista laskettuja sukusiitosasteita ei ole tässä vaiheessa saatavissa kattavasti aikaisemmilta ajanjaksoilta.

Sukusiitosprosentti pentueittain 2000-2004 sekä 2005-2010

12,5 % – 25 %	7 pentuetta	2 pentuetta (3 %)
6,25 % – 12,4 %	27 pentuetta	10 pentuetta (16 %)
3,1 % – 6,24 %	11 pentuetta	19 pentuetta (30 %)
Alle 3,1 %	9 pentuetta	33 pentuetta (52 %)
Ei tietoa saatavissa	2 pentuetta	-
Yhteensä	56 pentuetta	64 pentuetta
Keskimääräinen sukusiitos-%	6,9 %	3,2 %
Korkein sukusiitos-%	19,0 %	13,1 %
Matalin sukusiitos-%	0,2 %	0,0 %

Laskettu ns. pitkistä sukutauluista, lähde tietokanta www.afghan-hound.net (elokuu 2005).

Tietokannan linkitysvirheen vuoksi kahdelle pentueelle ei saatu laskettua sukusiitosprosenttia.

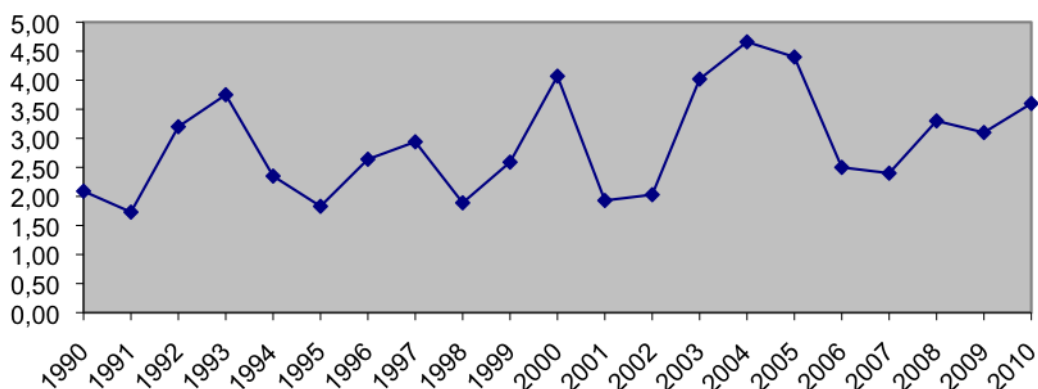
Huom! Vuosien 2005-2010 luvut on laskettu kuuden sukupolven mukaan. (Kts. seuraava kappale)

Ns. uuden sukusiitoksen muutos

Koska suomalaisten afgaanien jalostuksessa on käytetty paljon ulkomaisia ja tuontikoiria, Suomen Kennelliiton koirarekisterissä ei ole tallennettuna riittävän pitkiä sukutauluja. Siksi KoiraNet-tietojärjestelmä pystyy laskemaan sukusiitosprosentit keskimäärin vain 5-7 sukupolven sukutauluista, mikä antaa huomattavasti matalammat sukusiitosprosentit kuin pidemmistä sukutauluista laskettuna. KoiraNet-tietojärjestelmän luvut kuvaavatkin lähinnä ns. uutta sukusiitosta, eli pääasiassa nykyisten kasvattajien jalostusvalinnoilla aikaan saatua sukusiitosta.

Uuden sukusiitoksen määrä on vuosina 1990-2005 ollut keskimäärin 2,5 – 3,5 % tasoa. Pentueiden pienen määrän vuoksi vuosittaiset heilahtelut ovat olleet suuria, sillä sukusiitosaste on vaihdellut suuresti eri yhdistelmissä (vaihteluväli 0 % - 28,4 %).

Vuotuinen sukusiitosprosentti 1990-2010

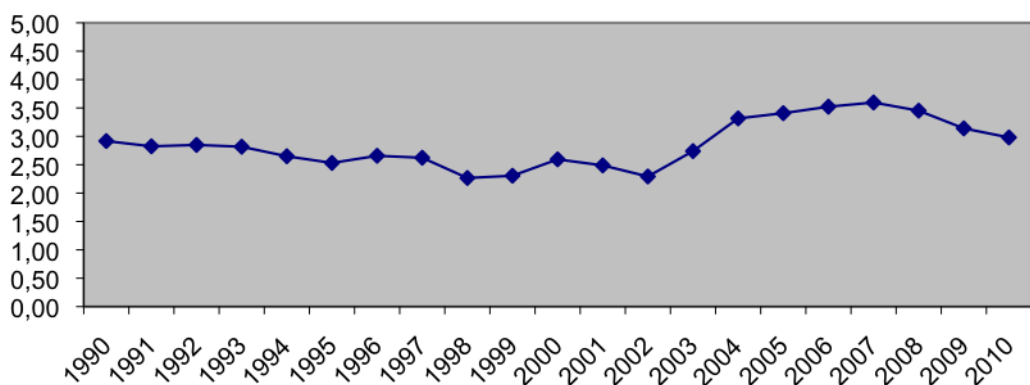

Sukusiitosprosenttien suuren vaihtelun vuoksi on vaikea saada kokonaiskuvaa sukusiitosasteen kehityksen suunnasta. Vuosittaisen heilahtelun vaikutusta voidaan tasata laskemalla keskimääräinen sukusiitosprosentti sukupolvittain, eli viimeisimpien viiden vuoden keskiarvona. Seuraavassa kaaviossa on esitetty kunkin vuoden kohdalla edellisten viiden vuoden pentueiden sukusiitosprosenttien keskiarvo (esim. vuoden 2005 luku on vuosien 2001-05 sukusiitosprosenttien keskiarvo). Tällä tavoin yhden sukupolven ajanjaksoilla tarkastellen nähdään, että keskimääräisen sukusiitosasteen kehitys on ollut lievästi aleneva, kunnes se on 2000-luvulla kääntynyt taas selvästi nousuun.

Päivitys 2011:

2000-luvun ensimmäisen 10-vuotiskauden lopulla keskimääräinen sukusiitosaste näyttää kääntyneen laskevaksi.

**Sukusiitosprosentti 1990-2010
(viiden edellisen vuoden keskiarvo)**

4.1.6 Tehollinen populaatiokoko

Rodun tehollinen populaatiokoko (N_e) voidaan laskea keskimääräisen sukusiitosasteen muutoksen avulla siten, että

$$N_e = 1/(2 \Delta F).$$

Tehollinen populaatio vastaa sitä määrää jalostuskoiria, joka tasaisella sukupuolijaolla ja satumanvaraisilla parituksilla tarvittaisiin, jotta saataisiin aikaan sama sukusiitosasteen nousu (geenikato) sukupolvea kohti kuin tarkasteltavassa todellisessa koirapopulaatiossa.

Kaavan käyttö edellyttää, että tiedossa olisi mahdollisimman kattavasti ns. pitkistä sukutauluista laskettu sukusiitosaste. Tällöin sukusiitosasteen muutos voi olla etumerkintään ainoastaan positiivinen (sukusiitosaste kasvaa) silloin, kun rotuun ei tule uutta geeniaainesta esim. rotuun ottojen tai alkuperämaatuontien kautta. Tarkasteltaessa lyhyemmistä sukutauluista laskettuja sukusiitosasteita muutosta voi tapahtua molempiin suuntiin, koska tarkastelu tavoittaa vain ns. uuden sukusiitoksen, jota voidaan jalostuskäytäntöjä muuttamalla vähentää.

Jos käytetään afgaanien vuotuisena keskimääräisenä sukusiitosasteena KoiraNet-tietokannan ilmoittamia arvoja, sukusiitosasteen muutos esim. sukupolven aikana vuodesta 2000 vuoteen 2004 on ollut 4,07 %:sta 4,66 %:iin, eli $0,0466 - 0,0407 = 0,0059$. Tällöin $N_e = 1/(2 \times 0,0059) = 1/0,0118 = 85$ yksilöä. Kyseisenä ajanjaksona jalostukseen on todellisuudessa käytetty 100 eri yksilöä (48 urosta ja 52 narttua), mutta ne ovat olleet keskenään sukua niin paljon, että niiden vaikutus on vastannut vähempää koiramäärää.

Jos koirien keskinäinen sukulaisuus jätetään huomioon ottamatta, tehollisen kannan koko (N_e) voidaan laskea myös kaavalla, joka perustuu jalostukseen käytettyjen eri urosten ja narttujen lukumääriin:

$$\frac{1}{N_e} = \frac{1}{4 \times U} + \frac{1}{4 \times N}$$

N_e = tehollisen kannan koko

U = todellisten siitosurosten lukumäärä

N = todellisten siitosnarttujen lukumäärä

Tällä kaavalla laskettuna afgaanien tehollinen kannan koko on vaihdellut kolmen viime sukupolven aikana seuraavasti:

Kausi	Pentueita	Siitos-uroksia	Siitos-narttuja	Tehollinen Kannan koko	Optimaalinen Kannan koko	% optimista
1990-1994	75	46	59	103	150	69 %
1995-1999	83	52	70	119	166	62 %
2000-2004	56	48	52	100	112	89 %
2005-2010	64	57	63	84	128	66 %

Optimilla tarkoitetaan tilannetta, jossa jokaisen syntyneen pentueen vanhempina olisivat olleet eri urokset ja nartut. Tällöin tehollisen kannan koko olisi suurin mahdollinen: esimerkiksi kaudella 1990-1994 optimaalinen kannan koko olisi ollut 2 vanhempaa x 75 pentuetta = 150. Toteutunut tehollinen kannan koko 103 on tästä 69 %.

Vuositilasto – jalostuspohja *Lähde: KoiraNet*

	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001
Per vuosi										
- pentueet	10	8	14	12	6	14	14	9	13	10
- jalostukseen käytetyt eri urokset	10	7	12	10	6	12	13	8	12	10
- jalostukseen käytetyt eri nartut	10	8	13	12	6	14	14	9	13	10
- isät/emät	1,00	0,88	0,92	0,83	1,00	0,86	0,93	0,89	0,92	1,00
- tehollinen populaatio	13 (65 %)	10 (62 %)	17 (61 %)	15 (62 %)	8 (67 %)	18 (64 %)	18 (64 %)	12 (67 %)	17 (65 %)	13 (65 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	4 %	8 %	8 %	13 %	0 %	6 %	2 %	12 %	15 %	15 %
- nartuista käytetty jalostukseen	3 %	0 %	10 %	18 %	21 %	10 %	21 %	21 %	22 %	22 %
Per sukupolvi (4 vuotta)										
- pentueet	44	40	46	46	43	50	46	40	45	51
- jalostukseen käytetyt eri urokset	38	33	35	37	35	40	40	35	37	39
- jalostukseen käytetyt eri nartut	39	34	39	43	38	47	45	38	44	48
- isät/emät	0,97	0,97	0,90	0,86	0,92	0,85	0,89	0,92	0,84	0,81
- tehollinen populaatio	52 (59 %)	45 (56 %)	50 (54 %)	54 (59 %)	49 (57 %)	59 (59 %)	58 (63 %)	49 (61 %)	55 (61 %)	59 (58 %)
- uroksista käytetty jalostukseen	8 %	8 %	7 %	6 %	5 %	9 %	11 %	15 %	14 %	13 %
- nartuista käytetty jalostukseen	8 %	11 %	13 %	17 %	18 %	18 %	21 %	20 %	21 %	20 %

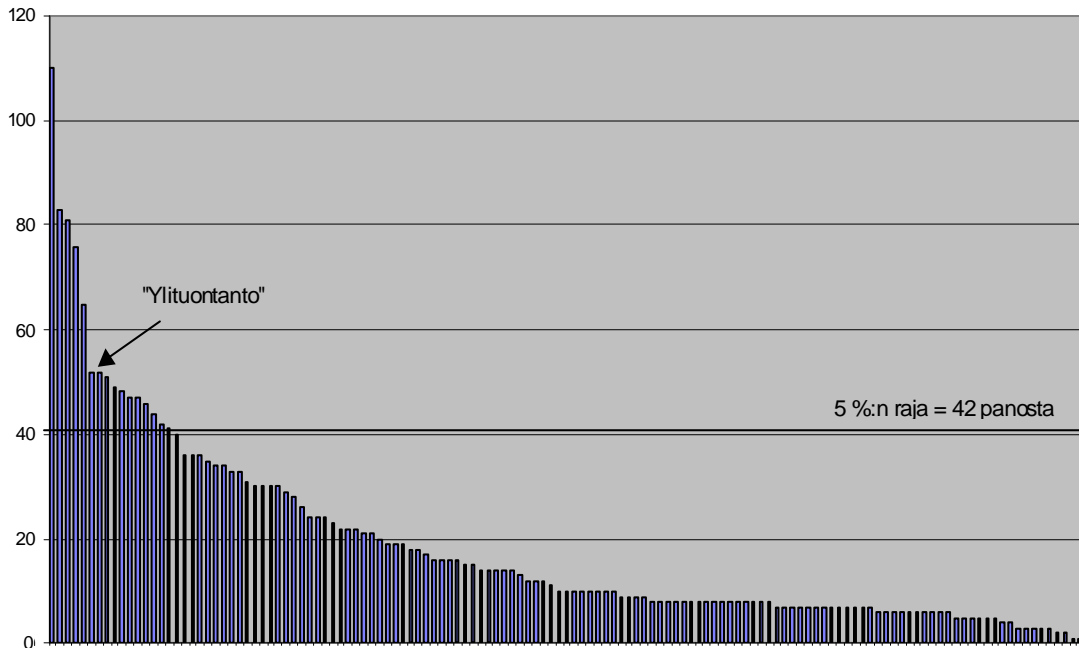
4.1.7 Isoisien jalostuspanostarkastelut

SA-FA on vuodesta 1991 lähtien tehnyt noin neljän vuoden välein kartoituksen afgaaniurosten isoisinä antamien jalostuspanosten määrästä. Menetelmä perustuu ruotsalaisen Lennart Swensonin julkaisuissaan kuvaamaan menetelmään, jossa lasketaan jokaisesta tarkastelukaudesta syntyneestä pennusta yksi jalostuspanos sen kummallekin isoisälle, sekä isäisälle että emonisälle. Tarkastelukautena on 15 vuotta, mikä afgaaneilla merkitsee kolmea sukupolvea (narttujen keskimääräinen synnytyssikä hieman yli 5 v).

Laskennan tulokset voidaan esittää kuvaajana, jossa vaaka-akselilla ovat jalostuspanoksia antaneet urokset (isoiät) ja pystyakselilla niiden jalostuspanosten määrä. Rodun jalostuspohjan kannalta ihanteellinen olisi tasaisen loiva kaari, jossa yksikään yksittäinen uros ei nousisi selvästi ylitse muiden, vaan parhaimmistoa ja hyvää keskitasoa olisi käytetty mahdollisimman tasapuolisesti. Mitä lyhyempi ja jyrkempi käyrä on, sitä kapeammalla jalostuspohjalla rodussa toimitaan.

Yleisesti toistettu ja hyväksytty tavoite on, että yhden siitosuroksen osuus ei saisi ylittää 5 % sukupolven aikana syntyneistä pennuista. Tämä perustuu ajatukseen, että elinvoimaisessa kannassa olisi vähintään 40 jalostusyksilöä, 20 urosta ja 20 narttua. Jalostuskoirien tasaisella käytöllä myöskään uroksen isoisänä antamien jalostuspanosten määrä ei tällöin nouse yli 5 % rajan. Jos rodussa toteutunutta tilannetta verrataan tähän ihanteeseen, voidaan laskea, kuinka paljon isoisinä useimmin esiintyvillä uroksilla on ”ylituotantoa”. Tällä tunnusluvulla voidaan verrata sekä jalostuspohjan laajuutta eri rotujen välillä että muutoksia yhden rodun sisällä.

Afgaaniurosten jalostuspanokset isoisinä 1988-2002

Kaavioon on vaakaviivalla merkitty 5 %:n raja (42 jalostuspanosta,) jonka yläpuolelle jäävä osa on "ylituotanto"

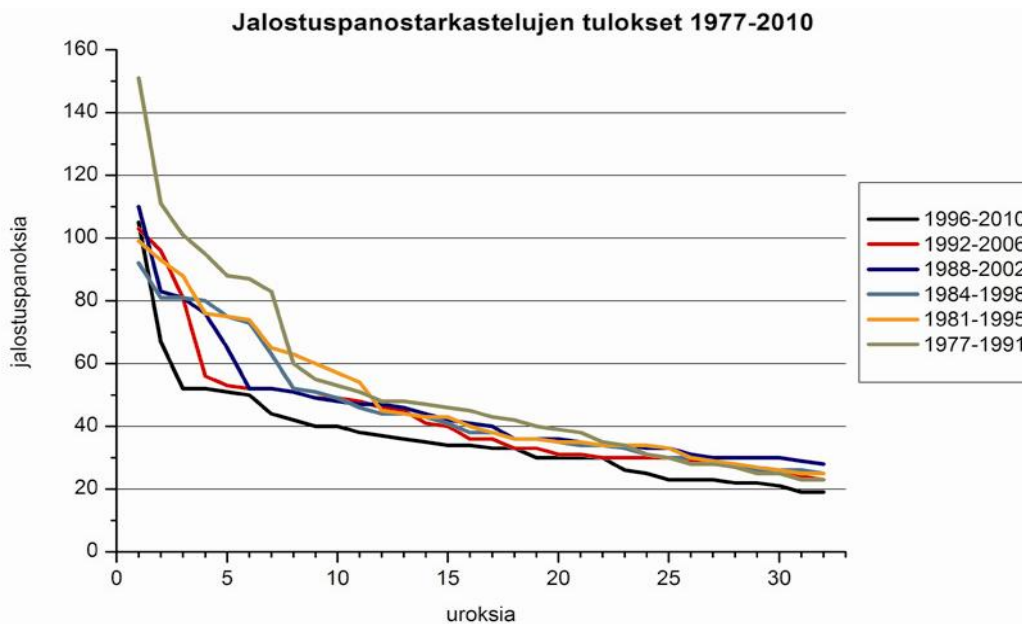
Toinen tapa tarkastella jalostuspohjan laajuutta on laskea tunnuslukuja sille, miten jyrkkä ja kapea kuvaajan kärki on. Tällöin lasketaan, kuinka suuri osuus uroksista yltää puoleen (50 %) tai neljäsosaan (25 %) eniten jalostuspanoksia keränneen uroksen panoksista. Afgaaneilla eniten käytettyjen urosten kärki on laajentunut, kunnes se viimeisessä tarkastelussa 1988-2002 on selvästi supistunut lähes ensimmäisen tarkastelukauden 1977-1991 tasolle (laskua 18 %) ja 50 %:n rajan ylittävien urosten osalta jopa alittanut sen.

Tarkastelukaudella 1988-2002 siitoskoirien käyttö painottui voimakkaasti seuraavien viiden uroksen jälkeläisiin: Boxadan Xercise Makes Master, El Khyrias Public Relation, Achilleus, El Khyrias Never Say Never Again ja Rahzmundah Psidium. Kaikki viisi olivat ulkomaisia tai tuontikoiria. Neljä ensiksi mainittua ovat läheistä sukua keskenään ja viides on neljäntenä olevan uroksen isä ja kolmantena olevan isänisä.

Vertailutaulukko tähän mennessä tehtyjen jalostuspanostarkastelujen tunnusluvuista

	1977-1991	1981-1995	1984-1998	1988-2002	1992-2006	1996-2010
Pentuja	1195	1184	1289	1248	1254	1129
Jalostuspanoksia	2390	2368	2578	2496	2508	2258
Panoksia / 5 v	797	789	859	832	836	753
5 % panoksista / 5 v	40	39	43	42	42	38
Eri uroksia isoisinä	107	117	131	133	140	150
5 % rajan ylittää	18	16	13	15	13	11
Näiden panokset yht.	1254	1019	831	893	781	581
lhannemäärä (5 %)	720	624	559	624	543	414
Yliuotanto	534	395	272	269	238	167
Yliuotanto %	22 %	17 %	11 %	11 %	9 %	7 %
50 % rajan ylittää	7 urosta 7 %	11 urosta 9 %	11 urosta 8 %	5 urosta 4 %	7 urosta 5 %	2 urosta 1 %
25 % rajan ylittää	21 urosta 20 %	31 urosta 26 %	37 urosta 28 %	31 urosta 23 %	30 urosta 21 %	22 urosta 15 %
Jalostuspanoksia/urossa	22	20	20	19	18	15
Eri uroksia/pentumäärä	9,0 %	9,9 %	10,2 %	10,7 %	11,2 %	13,3 %

Vertailukaavio tähän mennessä tehdyistä jalostuspanostarkastelujen kuvaajista (vain käyrien alkupäät mukana kaaviossa)

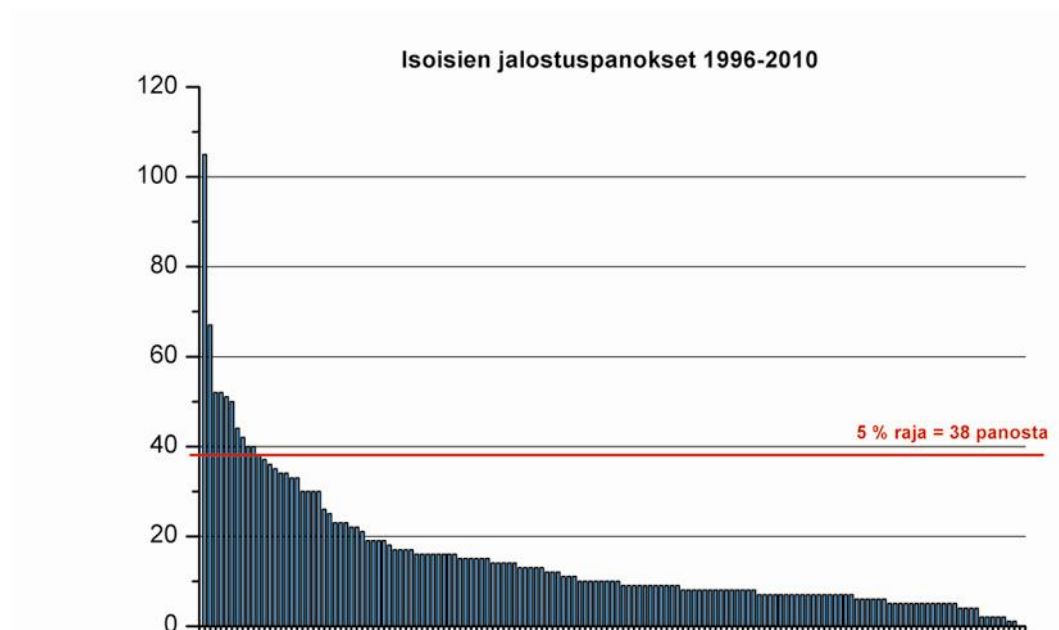

Päivitys 2011:
Kaavioon lisätty käyrät 1992-2006 ja 1996-2010

Päivitys 2011:
Jalostuspanostarkastelussa 1996-2010 panosten jakautuminen näyttää aivan erilaiselta kuin viisi vuotta sitten. Eniten käytetyn isoisän jalostuspanosten määrä on suunnilleen yhtä suuri kuin jakson 1992-2006 tarkastelun kärkiuroksen (joka oli sen isä Boxadan Xercise Makes Master). Järjestyksessä seuraavilla uroksilla on kuitenkin merkittävästi vähemmän jalostuspanoksia kuin aikaisemmissa tarkasteluissa, ja ne ovat keskenään tasavahvempia.

Panosten tasajako on kuitenkin osittain näköharhaa, sillä eniten käytetyt isoisät ovat edelleen vahvasti sukua keskenään. Scaramis Da Capo, Boxadan Double Trouble, El Khyrias Zcoop Of The Year ja 15. sijalla oleva Punapaulan Haltija ovat kaikki Masterin poikia. Voikin sanoa, että jalostusvalinnat ovat keskittyneet samaan sukuun, mutta jakautuneet aikaisempaa enemmän eri uroksille.

Jalostuskäytössä mukana olleiden eri urosten määrä on jatkuvasti kasvanut tarkastelusta toiseen (107 eri isoisästä vuoden 1992 tarkastelussa 150 eri isoisään vuonna 2010), vaikka syntyneiden määrä ei juuri ole muuttunut. Kuitenkin valtaosa uroksista on mukana jatkojalostuksessa vain yhden tai kahden jälkeläisensä kautta: lähes puolet isoisistä (49 %) on isoisänä yhdelle ainoalle pentueelle (1-9 jalostuspanosta) ja kolmannes (31 %) on antanut 10-19 jalostuspanosta, mikä vastaa 2-3 pentuetta. Vain viidennes (20 %) isoisistä on vaikuttanut jatkojalostuksen laajemmin. Yhden pentueen isoisien määrä on selvästi kasvanut viime tarkasteluun verrattuna, mikä sekin kertoo valintojen monipuolistumisesta.

4.1.8 Jalostuskoirien ikä ja pentuekoko

Narttujen synnytysikä 1990-2004

Narttujen keskimääräinen synnytysikä 1990-2004 oli 5,2 v ja ensisynnyttäjien 4,7 v. Narttujen synnytysikä on kolmen viimeisimmän sukupolven aikana selvästi noussut:

	Kaikki synnyttäjät	Ensisynnyttäjät
1990-1994	4,8 v	4,2 v
1995-1999	5,2 v	4,6 v
2000-2004	5,6 v	5,3 v
2005-2010	5,1 v	5,1 v

Nuorin synnyttäjä oli hieman alle 1 v 6 kk ja vanhin hieman yli 9 v 3 kk. Eniten synnyttäjiä oli ikäluokissa 4-5 v ja 5-6 v (kummassakin 22 % nartuista). Synnytykset jakautuivat nartun iän mukaan seuraavasti:

Ikä	Lukum.	%	Pentuja ka.
Alle 2 v	4	2 %	4,3
2-3 v	9	4 %	6,1
3-4 v	40	19 %	6,6
4-5 v	48	22 %	6,8
5-6 v	46	22 %	6,0
6-7 v	32	15 %	5,5
7-8 v	20	9 %	5,2
8-9 v	14	6,5 %	5,4
Yli 9 v	1	0,5 %	5,0
Yhteensä	214	100 %	6,1

Päivitys 2011:

Synnyttäjien ikäjakauma ja pentuekoon keskiarvo 1996-2010

Emon ikä	Lukumäärä	%	Pentuja ka.
alle 2 v	1	0,5 %	1
2-4 v	42	23 %	6,7
4-6 v	73	40 %	6,5
6-8 v	53	29 %	5,5
yli 8 v	14	7,5 %	5,9
Yhteensä	183	100 %	6,2

Synnyttäjien keski-ikä jaksolla 1996-2010 oli 5,4 vuotta.

Tarkastelujakson 2005-2010 aikana narttujen synnytysikä oli hieman edellistä alhaisempi ollen 5,1 vuotta.

Synnytykserrat jakautuivat seuraavasti:

		län vaihteluväli	Osuus synnyttäjistä	Keskimääräinen pentuekoko
4. pentue	2 nartulla	5,4 v ja 7,5 v	1 %	5,5 pentua
3. pentue	8 nartulla	4,5 v – 8,9 v	4 %	5,8 pentua
2. pentue	48 nartulla	3,5 v – 8,9 v	22 %	5,7 pentua
1. pentue	156 nartulla	1,5 v – 9,3 v	73 %	6,1 pentua

Korkeaa synnytysikää pidetään yleisesti riskinä synnyttäjien ja pentujen terveydelle. Edellä olevasta taulukosta näkyy, että keskimääräinen pentuekoko laskee alle keskiarvon emon täytettyä kuusi vuotta. Synnytykseen liittyviä ongelmia kartoitettiin vuonna 2004 toteutetussa terveystarkastuksessa. Vastaukset saatiin 30 synnyttäneestä nartusta, joista 21:llä synnytys oli sujunut ongelmitta, yksi narttu oli saanut lääkitysapua, viidellä pennut olivat syntyneet keisarisleikkauksessa ja kolmella osa pennuista oli syntynyt normaalisti, osa keisarisleikkauksessa. Narttujen synnytyksiä eivät käyneet ilmi vastauksista ja vastaukset edustivat hyvin pientä osaa synnyttäneistä nartuista. Tämän vuoksi asiaa selvitetään tarkemmin syksyllä 2006 kasvattajille lähetettävällä kyselyllä, jonka tuloksista tiedotetaan mm. jäsenlehdessä.

Päivitys 2011:

Kasvattajille vuonna 2007 lähetetyn kyselyn vastauksista ei tullut merkittävää lisätietoa synnytyksiin liittyvistä ongelmista.

Yhdeksi syyksi korkeaan synnytysikään syyksi on esitetty narttujen näyttelyuran pitkittämistä, koska useimmat jalostusnartut ovat samalla omistajiensa harrastuskoiria. Oletus ei kuitenkaan saa tukea, kun tarkastellaan iäkkäiden ensisynnyttäjien näyttelykäyntejä. Kuusi vuotta täyttäneitä ensisynnyttäjiä oli vuosina 1990-2004 30 narttua, joista 13 (43 %) ei ollut käynyt näyttelyssä lainkaan synnytystä edeltäneiden kahden vuoden aikana, viisi (17 %) oli käynyt kerran tai kaksi kertaa, viisi (17 %) 3-5 kertaa ja kaksi (7 %) 6-10 kertaa. Viisi narttua (17 %) oli esitetty näyttelyssä yli 10 kertaa synnytystä edeltäneiden kahden vuoden aikana. Näyttelytauko ennen pentueen syntymää oli näillä 30 iäkkäimmällä synnyttäjällä keskimäärin 2,0 v. Pisin näyttelytauko ennen synnytystä oli yli 5 v ja vain 10 narttua (33 %) oli esitetty näyttelyssä viimeisen

vuoden aikana ennen pentuja. Synnytyksiä ei siten näyttäisi olevan välitöntä yhteyttä näyttelyaktiivisuuteen.

Toinen todennäköinen selitys ovat kasvattajien kokemat myyntivaikeudet, joiden vuoksi he pyrkivät sopeuttamaan pentutuotannon kysyntään pidentämällä sukupolvenväliä. Esimerkiksi synnytyksiän puolittuminen merkitsee populaation kaksinkertaistumista, jos jalostukseen käytettävien koirien osuus pysyy samana. Kuusi vuotta täyttäneistä ensisynnyttäjästä huomattava osa (19 kpl, 63 %) ei ollut pentueen kasvattajan omistuksessa vaan sijoitus- tai jalostuslainanarttuja, mikä voisi viitata pentukysyntään liittyvään harkintaan.

Rotujärjestön suositus kasvattajille on, että nartun tulisi synnyttäessään olla täyttänyt kolme vuotta. SA-FA luopuu tästä ikärajaista ja siirtyy väljempään suositukseen. Kasvattajien tulisi kuitenkin ottaa huomioon nartun fyysinen ja henkinen kypsyys sekä se, että sen terveydestä on ehditty saada riittävästi tietoa. Siksi nartun tulisi synnyttäessään olla kaksi vuotta täyttänyt ja lähempänä kolmea kuin kahta vuotta.

Jalostusurosten ikä 1990-2004

Nuorin siitosuro on ollut pentujen syntyessä viikkoa vaille 1-vuotias ja vanhin 10 v 2 kk. Jalostukseen käytettyjen, Suomessa tai Ruotsissa asuvien urosten keskimääräinen ikä oli astutus hetkellä 3,9 v. Aineistosta on luettu pois kauempana ulkomailla asuvat urokset, koska kaikkien ikä ei ollut tiedossa ja osa astutuksista on tehty pakastespermalla. Lisäksi aineistosta on luettu pois yksi Suomessa asuneen uroksen kuoleman jälkeen syntynyt pakastespermapentue. Näillä rajauksilla urosten ikätarkastelun aineistona on 1990-2004 syntyneistä 214 pentueesta 189 pentuetta. Alle 1,5-vuotiaina astutukseen käytettyjä uroksia oli 15 (8 %) ja alle 2-vuotiaina 22 %, joten nuorten urosten osuus jalostusvalinnoista oli huomattavan suuri.

Urosten ikä astumishetkellä 1990-2004 (suomalaiset ja ruotsalaiset siitosurokset)

Ikä astutus- hetkellä	Lukum.	%	Pentuja ka.
Alle 2 v	41	22 %	6,1
2-3 v	44	23 %	6,4
3-4 v	32	17 %	5,8
4-5 v	23	12 %	6,3
5-6 v	9	5 %	4,0
6-7 v	13	7 %	6,6
7-8 v	16	8 %	6,6
8-9 v	5	3 %	5,2
Yli 9 v	6	3 %	3,8
Yhteensä	189	100 %	6,0

Päivitys 2011:

Urosten ikä astutushetkellä 1996-2010

Uroksen ikä astutushetkellä	Lukumäärä	%	Pentuja ka.
alle 2 v	22	12 %	6,4
2-4 v	65	36 %	6,4
4-6 v	39	21 %	6,4
6-8 v	36	20 %	6,0
8-10 v	17	9 %	5,4
yli 10v	2	1 %	5,0
pakastesperma	2	1 %	3,5
Yhteensä	183	100 %	6,2

Jalostukseen käytettyjen urosten keski-ikä vuosina 1996-2010 oli 4,6 vuotta.

4.1.9 Afgaanin rekisteröintimääriä eri maissa

	Suomi	Ruotsi	Norja	Tanska ¹⁾	Viro ¹⁾	Englanti	Espanja	Saksa	Ranska	USA ²⁾	Australia	Kanada ¹⁾
1990	104	155	54	51	*	429	117			*	260	213
1991	78	163	56	37	*	460	156			*	289	197
1992	97	124	39	73	*	400	137			*	241	222
1993	106	173	20	29	*	370	97			*	269	115
1994	114	129	26	31	*	419	140	303		*	227	143
1995	131	163	39	41	*	303	142	314		*	231	152
1996	100	119	25	60	*	457	161	280		*	205	118
1997	101	92	38	10	12	356	132	302		*	177	116
1998	144	106	18	40	4	464	90	317		*	222	124
1999	100	125	19	19	0	259	107	172		*	209	86
2000	46	119	10	5	13	310	90	199		*	133	89
2001	72	157	14	32	5	228	39	191		*	160	60
2002	88	105	37	14	14	214	76	165		696	182	83
2003	62	99	33	18	13	264	54	137	211	707	157	97
2004	100	120	22	24	4	235	63	178	163	854	144	89
2005	88	100	18	7	0	213	77	166	158	673	149	111
2006	39	84	8	6	24	194	61	196	91	782	122	90
2007	88	144	50	8	5	198	64	186	173	648	125	103
2008	97	130	39	0	5	147	81	142	152	631	133	89
2009	72	101	3	16	15	140	76	236	99	643	149	90
2010	57	69	20	0	0	122	63		177	612	77	

1) Rekisteröintiluvussa syntyneet pentueet ilman tuontejä

2) USA:ssa on tavallista rekisteröidä vain osa pentueesta; pentueita 2003 154, 2004 154, 2005 153, 2006 168, 2007 137, 2008 136, 2009 132, 2010 116

Lähteenä on käytetty Murray Anderson (the Tazi Tourist) keräämiä rekisteröintitietoja (Our Afghans 2003), AFSA:n (Afghan Hound and Saluki Club of Estonia) internet-sivuilleen keräämiä tietoja, sekä Ruotsin, Norjan, Tanskan, Viron, Englannin, Espanjan, Saksan, Ranskan, USA:n ja Australian kennelliittojen internet-sivujen rekisteröintitietoja.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonne

Rotumääritelmä kuvaa afgaanin luonnetta seuraavasti: ”Afgaaninvinttikoiraa katsoo suoraan ihmiseen ja ikään kuin hänen lävitseen. Koira on arvonsa tunteva ja pidättyväinen, luonteessa on myös tietynlaista kiihkeyttä.”

Aikuinen afgaani on itsenäinen ja omanarvontuntoinen, mutta samalla sosiaalinen. Se ei saa olla arka eikä aggressiivinen ihmisiä tai muita koiria kohtaan. Vieraita ihmisiä kohtaan se voi olla pidättyväinen, mutta tavatessaan tuttuja se tervehtii heitä lämpimästi. Pentuikäinen afgaani on iloinen ja riehakaskin, ja sen arvokkuus tulee esiin iän myötä. Afgaani on koko perheen koira, jolle omat ihmiset ovat hyvin tärkeitä. Kotona se viihtyy omissa oloissaan, ei pyöri jaloissa eikä koko ajan seuraa ihmistä huoneesta toiseen.

Rauhallisen ja hillityn olemuksen vastapainona afgaanin luonteesta löytyy myös temperamenttinen puoli, joka rakastaa vauhtia, kiihkeää takaa-ajoa ja silkkää riehumista. Afgaani tarvitsee paljon liikuntaa, ja mielellään sen tulisi saada juosta vapaana päivittäin. Itsenäisen metsästäjän luonne asettaa kuitenkin vapaana juoksemiselle rajoituksia, sillä impulsiivisena koirana afgaani intoutuu helposti sellaiseen vauhtiin, että omistajan kutsut kaikuivat kuuroille korville ja koira saattaa kadota useiksi tunneiksi omille retkilleen. Niinpä afgaania kannattaa pitää irti vain turvallisella, mieluiten aidatulla alueella.

Afgaanin koulutuksen tavoitteena on ensisijaisesti tapakasvatus ja koiran hallinta. Varsinaista TOKO- tai agility-harrastusta varten on olemassa huomattavasti sopivampia rotuja, mutta kyllä niitä afgaaninkin kanssa voi harrastaa, jos tiedostaa rodun erityispiirteet. Näitä lajeja harrastavien afgaaninomistajien kokemusten mukaan afgaani vaatii ohjaajaltaan enemmän koiranlukutaitoa kuin esimerkiksi palveluskoirat tai noutajat. Afgaania tulee käsitellä määrätietoisesti, mutta hellällä ja ymmärtävällä otteella. Kovalla kurilla ja alistamisella afgaanin olemuksesta katoaa elämänilo ja ylväys.

Luonnetestatut afgaanit

Afgaaneilta, kuten muiltakaan vinttikoirilta, ei vaadita luonnetestiä valionarvon saamiseksi. Luonnetestattuja koiria on niin vähän, että niiden tuloksista ei saada kattavaa tietoa rodun luonneteilta. Testituloksista kuitenkin näkyy, että eri-ikäiset ja eri aikoina testatut afgaanit ovat tietyissä osioissa saaneet hyvin samankaltaisia tuloksia: erityisesti terävyys on afgaaneilla pieni, jäljelle jäävää hyökkäyshalua ei ole ja luoksepäästävyys on hyvä (joko avoin tai hieman pidättyvä). Hermorakenne eli kyky hallita sisäisiä jännitystiloja on arvioitu lähes kaikilla arvostamalla +1 (hieman rauhaton mutta ei hermostunut).

Luonnetestissä (ns. palveluskoirien luonnetesti) käyneitä afgaaneja on vuoden 2005 loppuun mennessä ollut noin 20 kpl. Ennen vuotta 1993 testattujen afgaanien tulokset olivat epävirallisia. Testatut koirat olivat keskimäärin 4-vuotiaita. Testattujen koirien nimet ja testitulokset sekä arviointien selitykset on lueteltu *liitteessä 9.5*.

Päivitys 2011:

SA-FA järjesti vuonna 2010 luonnetestin, jossa testattiin 19 afgaania. Vuoden 2010 loppuun mennessä afgaaneja oli luonnetestattu yhteensä 46.

Suomessa on monilla roduilla käytetty myös MH-luonnekuvausta (mentalbeskrivning för hund), jonka Suomen Kennelliitto parhaillaan valmistelee. SA-FA:n tiedossa ei ole afgaaneja, joita olisi testattu MH-luonnekuvauksella Suomessa tai Ruotsissa.

Päivitys 2011:

MH-luonnekuvaus virallistettiin Suomessa 1.1.2010. SA-FA:n tiedossa on yksi suomalainen afgaani, joka on suorittanut luonnekuvauksen.

Luonnetestattujen afgaanien useimmin saamat arvioinnit

Testattuja koiria yhteensä 46 (7 testeistä epävirallisia)

Osio	Arvio	Selitys	Kpl	%
Toimintakyky	+1	Kohtuullinen	30	67 %
Terävyys	+1	Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	40	89 %
Puolustushalu	+1	Pieni	32	71 %
Taistelutahto	-1	Pieni	28	62 %
Hermorakenne	+1	Hieman rauhaton	44	98 %
Temperamentti	+2	Kohtuullisen vilkas	21	47 %
Kovuus	+1	Hieman pehmeä	23	51 %
Luoksepäästävyys	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	33	73 %
Laukauspelottomuus	+++	Laukausvarma	30*	88 % *

* Huom. Vuoteen 1992 asti laukaustesti sisältyi kohtaan Hermorakenne. Laukauspelottomuus on arvioitu erikseen 34 koiralla (n=34).

Vinttikoirien persoonallisuusprofiili

Suomen Irlanninsusikoirat ry on suunnitellut luonnetiedon keräämiseksi vinttikoirille oman testin, ns. persoonallisuusprofiilin. Asiantuntijana suunnittelutyössä on toiminut Markku Santamäki. Persoonallisuusprofiili on ollut jo muutamia vuosia käytössä irlanninsusikoirilla, joilla siitä on saatu hyviä kokemuksia. Persoonallisuusprofiilin ideana on, että siinä tarkkaillaan koiran käyttäytymistä ja reagoititapoja jatkuvasti ja ”pehmeämmin” keinoin kuin virallisessa luonnetestissä. Profiiliin tulokset esitetään 8-tahoisena kuviona, joka kuvaa koiran luonteen eri puolia.

SA-FA järjesti 28.5.2006 yhdessä Suomen Salukikerho ry:n kanssa koulutustilaisuuden, jossa esiteltiin persoonallisuusprofiilia salukien ja afgaanien omistajille, testattiin joitakin koiria ja keskusteltiin profiiliin käyttökelpoisuudesta näiden rotujen luonteen kuvaajana. Tilaisuudessa luonnosteltiin alustava afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili, joka on *liitteenä 9.6*.

Päivitys 2011:

Vinttikoirien persoonallisuusprofiilin kehittäminen ja testaaajien kouluttaminen ei ole edennyt vuoden 2006 jälkeen, joten SA-FA järjesti vuonna 2009 virallisen luonnetestin.

Luonnetta koskevat vastaukset terveystieteessä 2004

Vuonna 2004 toteutetun terveystieteessä tuloksissa tuli esiin, että suuri enemmistö vastanneista (80 %) on täysin tyytyväisiä afgaaninsa luonteeseen. Vastaaajista 20 % ilmoitti, ettei ole täysin tyytyväinen eriaisteisten luonneongelmien vuoksi. Terveystieteessä vastaukset kattoivat noin 20 % vuosina 1991-2004 syntyneistä afgaaneista, minkä vuoksi kyselyn tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia päätelmiä luonneongelmien yleisyydestä, mutta sitä voidaan pitää suuntaa antavana.

Ilmoitettuja luonneongelmia olivat aggressiivisuus muita koiria kohtaan (20 kpl, 9 %), arkuus (10 kpl, 5 %), eroahdistusongelmat (9 kpl, 4 %), aggressiivisuus ihmisiä kohtaan (7 kpl, 3 %) ja ylivilkkaus (3 kpl, 1 %). Lisäksi neljän afgaanin kuolinsyyksi ilmoitettiin lopetus aggressiivisuuden vuoksi ja kolmen afgaanin lopetuksen synnä olivat käytösongelmat. Kun lasketaan yhteen aggressiivisuuden tai käytöshäiriöiden takia lopetetut afgaanit ja ne elossa olevat afgaanit, joiden kohdalla ilmoitettiin ongelmia aggressiivisuudessa ihmisiä tai muita koiria kohtaan, erilaiset

aggressio-ongelmat koskivat yli 10 % terveystarkastuksen otoksesta. Valtaosa ilmoitetuista ongelmista koski uroksia. Koirien iän suhteen jakauma oli varsin tasainen. Etenkin aggressiivisuuden esiintymistä rodussa tulee seurata ja sen esiintymistä ja ilmenemistapoja kartoittaa tarkemmin tulevissa kyselyissä.

Valeraskauteen liittyviä häiritseviä luonnemuutoksia ilmoitettiin noin 15 %:lla yli vuoden ikäisistä afgaaninartuista. Ongelmia olivat mm. kuviteltujen pentujen häiritsevä hoitaminen ja vahtiminen, huutaminen, ärtyisyys ja toisaalta flegmaattisuus.

Mahdollisesti osittain luonteeseen liittyvänä havaintona voidaan todeta, että jopa 25 %:lla afgaaneista ilmoitettiin olleen jonkinasteisia sisäsiisteysongelmia pentuajan jälkeen. Sanallisia liäsäselityksiä oli niin vähän, ettei niiden perusteella voida tehdä kattavia arvioita, mutta joissakin tapauksissa omistaja viittasi vastauksessaan mielenosoitukselliseen ”protestipissaamiseen”.

Ruotsin afgaaniryhmän (Sveriges Afghaner rf.) vuonna 2004 toteuttamassa terveystarkastuksessa aggressiivisuutta (aina tai usein) oli ilmoitettu ihmisiä kohtaan 2 %:ssa vastauksista ja muita koiria kohtaan 7 %:ssa. Sosiaalisena koiraansa piti 76 % vastaajista. Ääni- tai paukkuar-kuutta ilmoitettiin 17 %:lla, eroahdistusta 20 %:lla ja käytöshäiriöitä 11 %:lla. Kuitenkin 89 % vastaajista ilmoitti olevansa tyytyväinen afgaaninsa käytökseen.

Luonnetta koskevat vastaukset terveystarkastuksessa 2009

Vuonna 2009 toteutettuun terveystarkastukseen saatiin vastaukset noin 20 prosentista vuosina 2000-2009 syntyneistä afgaaneista. Kyselyssä suurin osa (95 %) vastanneista oli täysin tyytyväinen afgaaninsa luonteeseen. Samalla kuitenkin jopa 32 % koirista ilmoitettiin olevan joskus aggressiivisia muita koiria kohtaan, ja 30 %:n olevan arkoja joskus/joissakin tilanteissa. Ilmeisesti afgaanin omistajat kokevat nuo tilanteet rodun luonteenpiirteisiin kuuluvina eivätkä siten koe niitä suurena ongelmana. Ihmisiä kohtaan aggressiivisia (”kyllä/joskus”) koiria oli kahdeksan (5 %). Eroahdistuneiden määrä ilmoitettiin melko korkeaksi, 40 koiraa (24 %).

Näyttelyistä ja kokeista saatavat luonnetiedot

Valtaosa suomalaisista afgaaneista esitetään näyttelyssä ainakin muutaman kerran elämänsä aikana. Tämän vuoksi suomalaisten afgaanien luonteesta voidaan saada suuntaa antavaa kuvaa myös näyttelyarvostelujen kautta, kuitenkin sillä varauksella, että tuomarien arvostelukäytäntö ja -asteikko vaihtelevat suuresti. Kaikkiaan vakavia käytösongelmia koskevat huomautukset ovat näyttelyarvosteluissa suhteellisen harvinaisia. Vuosina 2000-2004 näyttelyssä oli annettu 0 tai EVA koiran käytöksen perusteella 18 eri afgaanille. Useimmissa tapauksissa syyksi oli ilmoitettu, että koira on arka tai ei anna koskea itseensä. Noin puolessa tapauksista kyseessä oli nuori, alle 1,5-vuotias koira. Aggressiivisesta käytöksestä mainittiin neljän 0:lla tai EVA:lla palkitun koiran arvostelussa.

Rotujärjestö on ryhtynyt kirjaamaan näyttelyarvosteluista muistiin luonnetta tai käyttäytymistä koskevat huomautukset. Huomautukset on tähän mennessä tallennettu vuoden 1992 arvosteluista lähtien. Vuosien 1992-2004 näyttelyarvosteluista tallennettiin yli 600 eriaisteista huomautusta noin 330 eri koiralle, joiden saamat arvosanat vaihtelivat 0:sta ja EVA:sta erinomaiseen. Huomautusten sisältöä ja jakautumista käsitellään tarkemmin jäsenlehdessä.

Päivitys 2011:

Vuosina 2005-2010 näyttelyissä oli annettu luonteen takia EVA, HYL tai 0 yhteensä 23 afgaanille, joista 10 oli alle 1,5-vuotiaita. Yleisin mainittu syy oli arkuus. Aggressiivisesta käytöksestä oli maininta kuudella koiralla.

Vuosien 2005-2010 näyttelyarvosteluissa oli huomautuksia luonteesta yhteensä 87 kappaletta 62 eri koiralla.

Myös juoksukilpailuissa afgaanien luonne ja käyttäytyminen tulevat näkyviin sekä kilpailusuorituksen aikana että muuten koepaikalla, mm. eläinlääkärin tarkastuksessa ja kontaktissa maastojuoksukilpailujen lähettäjään. Suorituksen hylkääminen (diskvalifiointi) voi kertoa aggressiivisesta käytöksestä, mutta hylkäämiseen johtaneen häirinnän syynä on voinut olla muun-

kinlainen käytös, esim. leikkiminen. Ratajuoksukilpailuissa on 2000-luvulla keskimäärin 7 % suorituksista johtanut diskvalifiointiin. Maastajuoksukilpailuissa diskvalifioinnit ovat harvinaisempia.

Päivitys 2011:

Rata- ja maastajuoksukilpailujen diskvalifioinnit 2006 - 2010:

Ratajuoksusuorituksia oli afgaaneilla vuosina 2006-2010 yhteensä 427 kpl, joista 40 (9 %) oli hylättyjä. Maastajuoksukilpailuissa diskvalifiointeja vuosina 2006-2010 oli 56 kpl, mikä on 4,9 % kilpailusuorituksista (1153 suoritusta). Maastajuoksukilpailuja oli 73 kpl, ja diskvalifiointeja on näin ollen 0,8 kpl/kilpailu.

4.2.2 Käyttöominaisuudet

Vinttikoirien viralliset käyttökokeet ovat ratajuoksu ja maastajuoksu. Vinttikoirakokeiden säännöissä on määritelty kokeiden tarkoituksiksi koirien metsästys- ja juoksuominaisuuksien selville saaminen, näiden ominaisuuksien korkeatasoisina pitäminen ja harrastajien yhteistoiminnan kehittäminen.

Afgaanin metsästysominaisuuksista ei Suomessa ole suoraa käytännön hyötyä, koska niitä ei voida käyttää metsästyksessä rodulle tyypillisellä tavalla. Juoksuominaisuuksia ylläpitämällä kuitenkin tuetaan afgaanin rotutyypillistä rakennetta ja luonnetta niin, että afgaani säilyy toiminnallisena kokonaisuutena. Juoksu-harrastus tarjoaa myös omistajalle lisämotivaatiota pitää koira hyvässä fyysisessä kunnossa. Oikein suunnattuna metsästysvietti ei vaikeuta arkielämää afgaanin kanssa.

Afgaanit eivät ole Suomessa tai muualla pohjoismaissa jakautuneet näyttely- ja käyttölinjan koiriin, vaan hyviä juoksijoita ja näyttelykoiria on tullut samoista pentueista. Vuosina 1990-2004 syntyneissä käyttövalioissa on 10 kaksoisvaliota (muoto- ja käyttövalio) ja niistä kolme koiraa on myös kansainvälisiä muotovalioita ja yksi kansainvälinen käyttövalio. Tänä ajanjaksona syntyneistä käyttövalioista kolme on tuontikoiria ja loput ovat syntyneet Suomessa 17:ssä eri pentueessa, joista 14:ssä on valmistunut myös muotovalioita. Ulkomailla, erityisesti Manner-Euroopassa erillistä käyttölinjaa esiintyy (ns. juoksijatyyppin afgaani).

Käyttökokeisiin osallistumista on seuraavassa tarkasteltu ajanjaksolta 1994-2005, jolta on käytettävissä Suomen Vinttikoiraliitto ry:n keräämät tilastot. Tarkastelujakso ei täysin vastaa edellä populaation tarkastelussa käytettyä kolmen sukupoven ajanjaksoa (1990-2004), mutta antaa kuitenkin riittävän kuvan rodun nykytilanteesta.

Juoksukokeisiin osallistuneet afgaanit

Syntymävuosi	Suomessa syntyneitä	Juoksukoetuloksen saaneita	% ikäluokasta
1994	105	18	17 %
1995	114	25	22 %
1996	93	18	19 %
1997	124	12	10 %
1998	120	33	28 %
1999	76	29	38 %
2000	48	7	15 %
2001	61	17	28 %
2002	77	20	26 %
2003	62	18	29 %
2004	96	7	7 %
Yhteensä	976	204	21 %

Tilastossa on otettu huomioon 31.12.2005 mennessä juostut koetulokset. Vuonna 2005 syntyneet koirat eivät ole vielä olleet kilpailukäisiä.

Päivitys 2011:

Juoksukokeisiin osallistuneet afgaanit, sis. tuonnit

Syntymävuosi	Syntyneitä	Juoksukoetuloksen	
		saaneita	% ikäluokasta
2000	58	10	17 %
2001	65	21	32 %
2002	85	26	31 %
2003	71	22	31 %
2004	105	35	33 %
2005	81	27	33 %
2006	57	12	21 %
2007	84	33	39 %
2008	93	29	31 %
2009	66	11	17 %
Yhteensä	765	226	30 %

Tilastossa on otettu huomioon 15.11.2011 mennessä juostut koetulokset. Vuonna 2010 syntyneet koirat eivät ole vielä olleet kilpailukäisiä.

Ratajuoksukilpailut

Ratajuoksuuharrastajien määrä on vuosien saatossa pudonnut romahdusmaisesti. Kun 1970-80-lukujen vaihteessa kilpailuihin osallistui vuosittain noin 60 afgaania, on juoksusuorituksia nykyisin 20-30 koiralla vuodessa.

Suomessa on vinttikoiraradat Helsingissä, Hyvinkäällä, Mikkelissä, Tampereella, Turussa ja Oulussa. Ratajuoksussa hyvän suorituksen edellytykset ovat nopeus, viehevarmuus ja se, ettei koira häiritse kilpakumppaneitaan. Juostavat matkat ovat yleisimmin 280 m ja 480 m, joista käyttövalioaika on määritelty 480 metrille. Afgaanien käyttövalioaika tuli voimaan 1974 ja se oli aluksi 39,5 s. Vuonna 1976 käyttövalioaikaa tiukennettiin 39,3 sekuntiin ja vuonna 1996 se muutettiin 39,8 sekunniksi. Huhtikuussa 2006 tulivat voimaan ratakohtaiset käyttövalioajat.

Afgaanin käyttövalioaika on Helsingin, Hyvinkään ja Tampereen radalla edelleen 39,8 s ja Oulun, Turun ja Mikkelin radoilla 40,2 s. Tällä aikojen porrastuksella on tarkoitus tasoittaa rataprofiileiltaan hitaampien ratojen aiheuttamia eroja. Käyttövalioaikoja juoksevia koiria ei yleensä ole kaudessa kuin muutama, mutta kilpailu saadaan aikaiseksi hitaammillakin koirilla, kunhan ne ovat suhteellisen tasaväkisiä.

Koira voi osallistua maasto- ja ratajuoksukilpailuihin 18 kk iästä alkaen sen kilpailukauden loppuun, jona vuonna koira täyttää 8 v. Seuraavissa taulukoissa osallistumisaktiivisuutta on tarkasteltu vertaamalla kilpailuihin osallistuneiden koirien määrää kilpailuiässä olevien koirien kokonaismäärään (kilpailuvuotta 2-8 v aikaisempien vuosien rekisteröintimäärät).

Afgaanien ratajuoksukilpailut Suomessa 1994 – 2010

Vuosi	480 m		280 m		350 m	
	koiria	suorituksia	koiria	suorituksia	koiria	suorituksia
1994	47	197	14	26	-	-
1995	39	?	21	?	-	-
1996	33	?	16	?	-	-
1997	36	161	16	23	-	-
1998	40	170	18	25	-	-
1999	22	115	13	21	-	-
2000	27	115	8	10	-	-
2001	20	51	13	22	-	-
2002	19	69	10	12	-	-
2003	20	60	13	13	-	-
2004	26	119	13	29	-	-
2005	23	87	14	30	3	3
2006	29	72	13	25	-	-
2007	24	83	16	29	-	-
2008	26	47	14	21	-	-

Vuosi	480 m		280 m		350 m	
	koiria	suorituksia	koiria	suorituksia	koiria	suorituksia
2009	24	63	12	19	2	2
2010	21	52	8	11	3	3

Ratajuoksukäyttövaliot ja osallistumisaktiivisuus 1994 – 2010

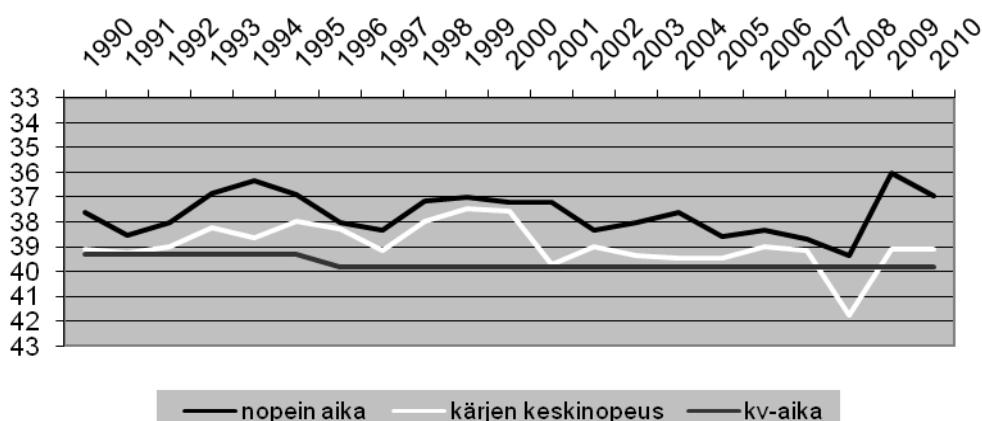
Vuosi	Suorituksia / koira 480 m	Käyttövalioksi valmistui	Kilpailu- ikäisiä koiria	Osallistumis- aktiivisuus, %
1994	4,2	0	566	8 %
1995	?	1	641	6 %
1996	?	3	626	5 %
1997	4,5	1	719	5 %
1998	4,3	0	730	5 %
1999	5,2	3	727	3 %
2000	4,3	1	793	3 %
2001	2,6	0	796	3 %
2002	3,6	1	736	3 %
2003	3,0	1	694	3 %
2004	4,6	0	651	4 %
2005	3,8	0	613	4 %
2006	2,5	0	724	4 %
2007	3,5	1	671	4 %
2008	1,8	2	603	4 %
2009	2,6	0	606	4 %
2010	2,5	1	641	4 %

Osallistumisaktiivisuus = kunakin vuonna kilpailleiden koirien määrä jaettuna 2-8-vuotiaiden koirien lukumäärällä. Kilpailuikäisiin koiriin 2006-10 sisältyy myös tuontikoirat.

Päivitys 2011:

Osallistujamäärät ovat pysyneet tarkastelujaksolla 2006-2010 samansuuruisina, vuosittain kilpailuihin on osallistunut n. 20-30 koira. Käyttövalioajat ovat pysyneet entisinä, mutta nopeimmissa ajoissa on tapahtunut selvää parannusta.

Nopeimmat ajat 1990-2010

Kärjen keskinopeus

= Vuoden Nopein -kilpailussa sijoittuneiden kolmen parhaan koiran kolmen parhaan ajan keskiarvo

Maastajuoksukilpailut

Maastajuoksukilpailuja alettiin Suomessa järjestää kokeilumielessä 1980-luvun puolivälissä, ja vuonna 1988 niistä tuli virallinen koemuoto. Aluksi osallistujia oli vuosittain 20-30, mutta heti 1990-luvun vaihteen jälkeen laji saavutti nykyisen suosionsa ja kilpailevien koirien määrä nousi 50-70:een vuodessa.

Maastokilpailussa koirat juoksevat mutkitellen kulkevan vieheen perässä pareittain. Koiran suoritus arvostellaan viiden eri osa-alueen summana (nopeus, innokkuus ja seuraaminen, älykyys ja ajotyöskentely, ketteryys, kestävyys). Eri vinttikoiraroduilla on omat, toisistaan hieman poikkeavat tavat metsästää. Siksi tuomarin on otettava huomioon rotukohtaiset ominaisuudet suorituksia arvioidessaan. Arvostelua helpottamaan ja yhtenäistämään on laadittu kaikille roduille omat arvosteluohjeet. Ohjeistuksen myötä arvostelu perustuu yhä enemmän koiran luontaisen toiminnan ja rotutyypillisten metsästysominaisuuksien arviointiin. Afgaanin osalta arvosteluohjeen ovat laatineet SA-FA:n juoksutoimikunta ja maastajuoksun palkintotuomarit. Afgaania koskeva maastajuoksun arvosteluohje on *liitteenä 9.7*.

Afgaanien maastokilpailut Suomessa 1994 – 2010

Vuosi	Koiria	Suorituksia	Suorituksia / koira	Käyttövalioksi valmistui	Kilpailukäisiä koiria	Osallistumis- aktiivisuus, %
1994	79	309	3,9	0	566	14 %
1995	92	314	3,4	3	641	14 %
1996	69	241	3,5	3	626	11 %
1997	67	202	3,0	2	719	9 %
1998	74	271	3,7	1	730	10 %
1999	57	224	3,9	3	727	8 %
2000	52	238	4,6	1	793	7 %
2001	63	218	3,5	3	796	8 %
2002	61	181	3,0	4	736	8 %
2003	60	177	3,0	2	694	9 %
2004	63	203	3,7	2	651	10 %
2005	68	230	3,4	3	613	11 %
2006	78	283	3,6	0	724	6 %
2007	80	252	3,2	5	671	12 %
2008	77	218	2,8	4	603	13 %
2009	83	206	2,5	3	606	14 %
2010	86	194	2,3	2	641	13 %

Päivitys 2011:

Kilpailukäisten koirien osallistumisaktiivisuus on tarkastelujaksolla 2006-2010 kaksinkertaistunut vuosituhatvuotteen alkuun verrattuna. Maastokäyttövalioita on valmistunut vuosittain muutamia.

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Afgaaninvinttikoiralle ei ole vahvistettu PEVISA-ohjelmaa.

4.3.2 Muut Suomessa afgaaninvinttikoirilla todetut merkittävät sairaudet

Afgaania pidetään yleisesti terveenä rotuna eivätkä vuosina 2004 ja 2009 tehtyjen terveystarkastusten tulokset olennaisesti muuttaneet tätä käsitystä. Afgaaneilla esiintyy monia koirilla yleensä todettuja sairauksia, niiden joukossa myös sellaisia sairauksia ja vikoja, joita pidetään ainakin osittain perinnöllisinä (mm. allergiat, immuunivälitteiset sairaudet ja sydänsairaudet). Mitään erityisesti afgaanille tyypillisiä pidettäviä vakavia sairauksia ei kuitenkaan ole osoitettu.

Kun lasketaan keskiarvo kaikista SA-FA:n tietoon tulleista eri-ikäisten afgaanien kuolemantapauksista, saadaan afgaanin keskimääräiseksi eliniäksi 9 v 10 kk (urokset 9 v ja nartut 10 v 1 kk). Veteraani-ikä (8 v) saavuttaneiden koirien odotettavissa oleva elinikä on ollut keskimäärin 11 v 8 kk molemmilla sukupuolilla. Vanhimmat suomalaiset afgaanit ovat eläneet 15-16-vuotiaiksi.

Päivitys 2011:

Heinäkuusta 2006 joulukuuhun 2010 välisenä aikana SA-FA:n tietoon tulleiden afgaanien kuolintapausten perusteella laskettu keskimääräinen elinikä vaikuttaa hiukan nousseen. Kyseisellä ajanjaksolla kuolleiden keskimääräinen elinikä oli 10 v (urokset 9 v 8 kk ja nartut 10 v 6 kk). Vertailujakso saattaa kuitenkin olla liian lyhyt tarkemman analyysin tekemiseen.

4.3.2.1 Tietolähteet

Terveystarkastus 2004: SA-FA toteutti vuoden 2004 aikana afgaanien omistajille suunnatun terveystarkastuksen, johon saatiin vastaukset 219 elävästä ja 167 kuolleesta koirasta. Vastaukset kattoivat noin 20 % vuosina 1991-2004 syntyneistä afgaaneista. Kattavimmin vastauksia saatiin 1-3-vuotiaista koirista (45 % ikäluokasta), muissa ikäluokissa vastausprosentti oli 16-17 %. Tarkastuksen tulosten perusteella ei voida tehdä yksityiskohtaisia päätelmiä eri sairauksien tai vikojen yleisyydestä, mutta sitä voidaan pitää suuntaa antavana. Yhteenveto terveystarkastuksen tuloksista on *liitteenä 9.11*.

Päivitys 2011:

Kasvatustarkastus 2007: Vuodelle 2006 suunniteltu kasvatustarkastus toteutettiin v. 2007. Tarkastuksessa selvitettiin tarkemmin astutuksiin, synnytyksiin ja pentuajan sairauksiin liittyneitä ongelmia. Tarkastuksen vastausprosentti oli 63 % ja vastanneiden kasvatustyö kattoi 46 % kaikista ajanjaksolla syntyneistä afgaaneista (112 pentuetta, 685 afgaania). 2000-luvulla syntyneistä afgaanipentueista vastaukset kattoivat lähes 70 %.

Terveystarkastus 2009: Vuonna 2006 hyväksytyyn JTO:n mukaan terveystarkastus uusitaan viiden vuoden välein. Vuoden 2009 tarkastuksessa kysyttiin jossain vaiheessa ajanjaksoa 2004-2009 eläneiden afgaanien terveystietoja. Vastaukset saatiin 221 koirasta, ja ne kattoivat vajaat 20 % kyseisellä kaudella eläneistä koirista. Afgaanien terveystilanne ei tulosten tarkastuksen perusteella ole juurikaan muuttunut viidessä vuodessa.

Elinikärekisteri: SA-FA on vuonna 2006 aloittanut kaikkien rotujärjestön tietoon ilmoitettujen kuolemantapausten kokoamisen yhteiseen tiedostoon. Tiedostoon tallennetaan SA-FA:n julkaisuissa tai SA-FA:n kotisivuille linkitetyillä internet-sivuilla ilmoitetut afgaanien kuolinajat ja kuolinsyyt sekä omistajien SA-FA:lle tekemät kirjalliset ilmoitukset. Tiedostossa on elinikä tiedot

630 afgaanista (tilanne kesäkuussa 2006), mikä kattaa yli 25 % 1980-1990-luvuilla syntyneistä koirista ja lähes 60 % jalostukseen käytetyistä koirista.

Päivitys 2011:

Kesäkuun 2006 jälkeen elinikärekisteriin on lisätty 140 afgaanin tiedot, eli 31.12.2010 tiedostossa on elinikä tiedot 770 afgaanista.

Yliopistollisen eläinsairaalan potilasmateriaalista tehty tutkimus: Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan ja Suomen Kennelliiton yhteistyöprojektina julkaistiin vuonna 2003 rotukohtainen kartoitus eläinsairaalan potilaista ja eläinlääketieteellisen tiedekunnan patologian laitoksen ruumiinavauspöytäkirjoista. Eläinsairaalan potilaina oli ollut 137 afgaania vuosina 1993-2000 ja patologian laitoksella tutkittavina 12 afgaania vuosina 1990-1997. Yleisimmin potilailla diagnosoituja sairauksia olivat kasvaimet (10), iho-oireet (5) ja virtsatietulehdus (5). Yleisin ruumiinavauksissa todettu sairaus olivat kasvaimet (5).

4.3.2.2 Merkittävimmät sairaudet ja viat

Päivitys 2011:

Vuoden 2009 terveystarkastuksen tulokset ovat liitteenä 9.11 B ja 9.11 C

Silmäsairaudet

Afgaanilla on todettu perinnöllistä nuoruusiän harmaakaihia (JC, HC). Silmätarkastusten havainnoista kerrotaan tarkemmin jaksossa 4.3.2.3 *Afgaanien silmätarkastukset*.

Syöpäsairaudet

Erilaiset syövät ja kasvaimet ovat afgaanien yleisin kuolinsyy. Useimmiten afgaanit sairastuvat niihin vasta vanhalla iällä, yli 10-vuotiaana. Iäkkäillä afgaaneilla esiintyy kasvaimia erityisesti nisissä, kiveksissä tai eturauhasessa, vatsan alueella ja suolistossa sekä luu- ja imusolmukesyöpää. Nuoria afgaaneja on menehtynyt erityisesti luusyöpään ja imusolmukesyöpään.

Keuhkosairaudet

Afgaanin rintakehän rakenne voi altistaa ilmarinnalle (pneumothorax), maitiaisnesterinnalle (chylothorax) tai veririnnalle (hemothorax), joissa rintaonteloon vuotaa ilmaa tai nestettä. Ne ovat vakavia sairauksia, jotka voivat johtaa nopeasti kuolemaan tai vaativat tehokasta ja pitkäaikaista hoitoa. Näitä sairauksia on tullut yksittäisinä tapauksina rotujärjestön tietoon (1984, 1990 ja 1995 syntyneillä koirilla), mutta terveystarkastuksessa (-04) niistä ei tullut ilmoituksia. Yliopistollisen eläinsairaalan potilaista kolmella oli todettu idiopaattinen nestekeräytymä rintaontelossa. Hengitystieongelmia tai kroonista yskää ilmoitettiin terveystarkastuksessa (-04) neljällä koiralla ja keuhkolaajentuma oli kuolinsyynä kahdella yli 10-vuotiaalla koiralla. Yliopistollisen eläinsairaalan potilasaineiston kartoituksessa todettiin, että afgaaneilla esiintyi hengitystietulehduksia muihin rotuihin verrattuna melko paljon (4 tapausta potilailla ja yksi ruumiinavauksessa).

Allergiat

Allergiaa ilmoitettiin terveystarkastuksessa 7 %:lla afgaaneista. Useimmiten kyseessä oli ruoka-aineallergia, jota hoidettiin ruokavaliomuutoksilla. Siitepölyallergiaa ilmoitettiin muutamalla koiralla. Allergia ilmeni useimmiten iho-oireina ja kutinana, mutta allergisilla koirilla ilmoitettiin myös tavallista useammin silmä- ja korvatulehduksia sekä tassuvaivoja.

Immuunivälitteiset sairaudet

Immuunivälitteisiä sairauksia pidetään perinnöllisinä ja ne voivat yleistyessään olla jalostuksen kannalta erittäin haitallisia, koska niiden täsmällistä periytymistä ei tunneta eikä koiria voida yleensä testata niiden varalta etukäteen. Rotujärjestön tietoon on tullut joitakin yksittäisiä tapauksia, joissa afgaanin on todettu tai epäilty sairastuneen immuunivälitteiseen sairauteen. Terveystarkastuksessa (-04) saatiin ilmoitus kilpirauhasen vajaatoiminnasta neljällä koiralla ja immuunivälitteisestä ihosairaudesta (pemphigus foliaceus) kuolinsyynä yhdellä 1980-luvulla syntyneellä koiralla, joka oli sairastunut epätyypillisen myöhäisessä iässä. Rotujärjestön tietoon on aikaisemmin tullut kaksi tapausta, joissa afgaani on menehtynyt nuorella iällä immuunivälitteiseen hemolyyttiseen anemiaan eli IMHA:an (toinen 1980-luvulla, toinen 1990-luvulla). Yliopistollisen eläinsairaalan potilasaineistoissa on näiden lisäksi todettu IMHA kahdella afgaanilla. Demodikoosi oli todettu kahdella ja pemphigus-kompleksi yhdellä afgaanilla (ilmeisesti sama

koira kuin edellä mainittu). (Immuunivälitteisten sairauksien esiintymisestä ulkomailla ks. 4.3.3.1 Ruotsin terveystarkastus ja 4.3.3.4 Yhdysvallat).

- **Kilpirauhasen vajaatoiminnan** aiheuttamia oireita ovat mm. haluttomuus, vilaisuus, painon nousu, turkin oheneminen tai karvattomat alueet, ihon hilseily, karvattomilla alueilla ihon tummuminen ja paksuuntuminen. Kilpirauhasen vajaatoiminnan syynä voi olla immuunivälitteinen kilpirauhastulehdus tai tuntemattomasta syystä johtuva kilpirauhasen surkastuma. Sairaus on yleensä hoidettavissa lääkityksellä, joka kestää koko loppuelämän ja vaatii seurantaa. Sairaus estää koiran osallistumisen juoksukilpailuihin eikä sairasta koira pidä käyttää jalostukseen.

- **Muita immuunivälitteisiä sairauksia** ovat mm. immuunivälitteinen hemolyytinen anemia (IMHA), verihitulehdus eli trombosytopenia (IMT), systeeminen lupus erythematosus (SLE, ns. punahukka), joka on koko kehoon vaikuttava sidekudossairaus, sekä immuunivälitteiset ihosairaudet kuten pemphigus vulgaris ja pemphigus foliaceus. Myös sikaripunkin aiheuttamaa ihotulehdusta (demodikoosi) pidetään immuunivälitteisenä. Immuunivälitteiset sairaudet ovat erittäin vakavia: ne esiintyvät jo nuorilla koirilla ja johtavat usein kuolemaan tai vaativat elinikäistä hoitoa. Niiden diagnosointi perustuu yleensä veriarvojen tulkintaan, mutta joissakin tapauksissa yksiselitteinen taudinmääritys voi olla vaikeaa. Sairasta koira ei pidä käyttää jalostukseen.

Sydänsairaudet

Sydänsairauksia esiintyy afgaaneilla iäkkäiden koirien kuolinsyynä, mutta joskus myös nuoremilla koirilla. Terveystarkastuksessa -04 ilmoitettiin sydänvian olleen kuolinsyynä 10 afgaanilla (iältään 7–14 v, keski-ikä 11,5 v). Eläinlääketieteellisen tiedekunnan patologian laitoksen ruumiinavauksissa todettiin sydänvika kahdella 6-vuotiaalla afgaanilla. Rotujärjestön tietoon on tullut joitakin tapauksia, joissa afgaanin on ilmoitettu sairastavan sydämen vajaatoimintaa. Taipumusta sydänsairauksiin pidetään perinnöllisenä.

Nivelsairaudet

Ulkomaisissa lähteissä mainitaan, että afgaaneilla on todettu lonkkaniveldysplasiaa (HD). Suomessa on lonkkakuvattu 38 vuosina 1986-2002 syntyneitä afgaania, jotka kaikki todettiin terveiksi: 33:lla (87 %) oli A-tulos ja 5:llä (13 %) B-tulos. Vuotta 1986 aikaisempia lonkkakuvaustuloksia rotujärjestölle on ilmoitettu 32 kappaletta; näistä yhden tuontiuoksen lausuntona oli rajatapaus (luu- ja rustolisää) ja muut todettiin terveiksi. Kyynärnivelen dysplasiaa (OD) on epäilty joissakin tapauksissa, mutta virallisissa kyynärnivelukuvauksissa todettuja tapauksia ei ole ollut. (Ulkomaisista lonkkatutkimustuloksista ks. kohta 4.3.3.2 Afgaanien lonkkakuvaukset.)

Päivitys 2011:

SA-FA aloitti v. 2009 lonkkakuvausten rahallisen tukemisen, jotta afgaanien lonkkaniveltilan- teesta saadaan todennettua tietoa. Samasta määrärahasta on tuettu myös kyynärniveli- sekä niska- ja selkävaurioita. Vuosina 2000-2010 syntyneiden afgaanien lonkkakuvaustulokset on esitetty seuraavalla sivulla olevassa taulukossa.

Tuki- ja liikuntaelinongelmat

Vuoden 2009 terveystarkastuksessa 38 koiran (17 %) ilmoitettiin kärsineen tuki- ja liikuntaelinongel- mista. Näistä suurin osa (26 koira, 68 %) johtui tapaturmista. Muita syitä olivat selkärangan- ongelmat (viisi koira, 13 % ongelmien syistä) ja kaularangan nikamamuutokset (viisi koira, 13 % ongelmien syistä).

Vuosina 2000-2010 syntyneiden afgaanien lonkkakuvaukset Suomessa v. 2010 loppuun mennessä

syntymä- vuosi	syntyneet pennut	tulos A	tulos B	tulos C	yhteensä tarkastettu	% syntyneistä
2000	58				0	0,0
2001	65				0	0,0
2002	85	2			2	2,4
2003	71		1	1	2	2,8
2004	105	2			2	1,9
2005	81	2			2	2,5
2006	57				0	0,0
2007	84	2			2	2,4
2008	93	1			1	1,1
2009	66				0	0,0
2010	49				0	0,0

(Huom! C = tuontikoira)

Hammaspuutokset ja purentaviat

Terveyskyselyssä hammaspuutoksia (useimmiten yhden tai kahden välihampaan eli premolaarin puutoksia) ilmoitettiin v. 2004 terveystarkastuksessa 18 %:lla afgaaneista. Muutaman välihampaan puutoksia ei afgaaneilla ole pidetty merkittävänä, koska siitä ei ole koiralle itselleen haittaa. Hammaspuutteisten koirien käyttö jalostukseen voi kuitenkin merkitä sekä hammaspuutosten yleistymistä että puuttuvien hampaiden määrän lisääntymistä.

Purentavikoina esiintyy sekä alapurentaa että yläpurentaa, yleensä lievänasteisena (v. 2004 yhteensä 8 ilmoitusta, 4 %). Vaikea ala- tai yläpurenta voi vaikeuttaa syömistä ja aiheuttaa hampaiden painumista ikeniin tai kitalakeen. Lievänä purentavika ei haittaa koiran jokapäiväistä elämää, mutta on ulkomuotovirhe, joka rajoittaa koiran käyttöä näyttelyharrastukseen.

Kivespuutokset

Kivespuutoksia ilmoitettiin terveystarkastuksessa kahdella uroksella (2 %). Kivespuutosten yleisyyttä selvitetään tarkemmin kasvattajille suunnatulla kyselyllä.

Valeraskaus

Afgaaninartut kärsivät usein valeraskausoireista (nisien turpoaminen, maidoneritys, käyttäytymisen muutos), jotka usein voimistuvat iän myötä. Terveystarkastuksessa eriasteisia valeraskausoireita mainittiin lähes puolella nartuista. Vain 20 % narttujen omistajista ilmoitti, ettei narttu kärsi lainkaan valeraskauksista. Valeraskauden kesto oli yleensä joitakin viikkoja. Vaikeasteisina valeraskaudet häiritsevät koiran ja omistajan jokapäiväistä elämää ja estävät ajoittaisesti koiran käytön harrastukseen. Oireita voidaan hoitaa lääkityksellä tai kohdunpoistoleikkauksella.

Pentuaajan sairaudet

Ennen luovutusikää ilmenevien sairauksien yleisyyttä selvitetään tarkemmin kasvattajille suunnatulla kyselyllä. Afgaaneilla pentuaikana esiintyneitä sairauksia tai vikoja ovat olleet mm. napatyriä, ruokatorven laajentuma, ruokatorven ahtauma ja pikkupentujen märkivä ihotulehdus (juveniili pyoderma).

Päivitys 2011:

Vuoden 2007 kasvattajakyselyn vastausten perusteella afgaanilla ei ole suurempia terveysuhkia lisääntymis- ja terveyden kannalta. Eniten ilmoitettiin pennuilla olleista napatyriästä (40 pennulla, 6 %). Noin puolet kasvattajista ilmoitti, ettei napatyriä ollut tarvinnut leikata. Kivesvikaa oli esiintynyt 12 urospennulla (3,5 % uroksista). Purentavikoja ilmoitettiin 14 koiralla (2 %), joista neljällä alapurenta, viidellä yläpurenta ja viidellä vino tai epätasainen purenta.

Pennuista 16 oli syntynyt kuolleina ja 22 kuollut tai lopetettu ennen luovutusikää. Lopettamisen syyinä oli yleensä epämuodostuma tai sitten pentu oli lakannut syömästä ja heikentynyt. Epämuodostumina mainittiin mm. vatsaportin tyrä tai toimintahäiriö (achalasia), alaleuan kehityshäiriö, jalan epämuodostuma, häntämutka, ruokatorven laajentuma sekä pentu, joka oli syntynyt

nyt vatsa auki ja suolet ulkona. Keskimäärin pentueissa oli menetetty ennen luovutusikää noin 5 % pennuista, mikä vastaa noin yhtä menehtynyttä pentua kolmea pentuetta kohden.

Luovutusian jälkeen ilmenneistä ongelmista vakavimpina mainittiin niskanikamavaivat, kilpirauhasen vajaatoiminta ja sydänvialt.

Pentujen koko vaihteli suuresti. Normaaliksi vaihteluväliksi ilmoitettiin 225 – 625 g ja eri kasvat-tajien vaihteluväleistä laskettu keskipaino oli 375 – 490 g. Pennun keskipaino oli 430 g.

4.3.2.3 Afgaanien silmätarkastukset

Afgaaninvinttikoirien silmiä on Suomessa tutkittu perinnöllisen nuoruusiän harmaakaihin (JC, HC) varalta jo 1960-luvulla ensimmäisten sairaustapausten ilmetyä ja kattavammissa määrin 1970-luvulta lähtien. SA-FA on tallentanut afgaanien silmätarkastustulokset tietokantaan, jossa on tiedot noin 1 430 Suomessa syntyneen ja 140 tuontikoiran tarkastustuloksista (vuoden 2005 loppuun mennessä).

SA-FA:n suositus kasvattajille on ollut, että jalostukseen käytettävien koirien silmät tulee tutkia ennen astutusta ja todeta terveiksi ja että alle 4-vuotiaina tutkittujen koirien silmätutkimustulokset eivät saa olla puolta vuotta vanhempia.

Aktiivisilla silmätarkastuksilla on onnistuttu pitämään silmäsairauksien määrä varsin vähäisenä. Silmätarkastettujen koirien osuus on ollut 1980-luvulta lähtien yli puolet kannasta. Vuosina 1990-2004 syntyneistä afgaaneista neljällä on todettu perinnöllinen harmaakaihi (joista yhdellä kaihi saattoi eläinlääkärin lausunnon mukaan johtua myös koiran sairastamasta penikkataudista) ja yhdellä vuonna 2002 syntyneellä koiralla todettiin mahdollisesti alkava HC, joka vaatii uusintatarkastuksen. Lisäksi yhdellä virolaisella, suomalaissukuisella koiralla todettiin Suomessa tehdyssä tarkastuksessa HC.

Alla olevassa taulukossa on esitetty yhteenveto Suomessa syntyneiden afgaanien ja tuontikoirien silmätutkimusprosentteista ja tutkimustuloksista. Vuosina 2000-04 syntyneiden osalta on huomattava, että tähän ryhmään kuuluu nuoria koiria, joiden osalta tarkastusluvut eivät ole vielä lopulliset. Syntymävuosien mukaan eriteltyt silmätutkimustulokset ovat *liitteessä 9.8* ja kasvattajakohtaiset silmätarkastusprosentit *liitteessä 9.9*. Taulukoissa ovat mukana 16.8.2006 mennessä tarkastetut koirat.

	Lukumäärä	Silmä-tarkastettu	Tarkastus-%	Oireeton alle 4-v (o)	Oireeton yli 4-v (ov)	Harmaakaihi (HC)
1961-69 syntyneet	391	43	11 %	0 0,0 %	41 95,3 %	2 4,7 %
1970-79 syntyneet	1 415	394	28 %	200 50,8 %	188 47,7 %	6 1,5 %
1980-89 syntyneet	758	443	58 %	230 51,9 %	207 46,7 %	6 1,4 %
1990-99 syntyneet	1.072	595	56 %	305 51,2 %	286 48,1 %	4 0,7 %
2000-04 syntyneet	397	135	34 %	87 64,4 %	47 34,8 %	1 *) 0,7 %

*) mahdollisesti alkava kaihi, vaatii uusintatarkastuksen

SA-FA:n julkaisemissa afgaanien silmätarkastustuloksissa käytetään merkintöjä o = oireeton alle 4 vuoden iässä ja ov = oireeton yli 4-vuotiaana. Käytännössä ov-merkintää on käytetty myös sellaisten koirien kohdalla, jotka on todettu oireettomiksi silmätarkastuksessa 1-2 kuukautta ennen 4-vuotispäiväänsä.

Päivitys 2011:

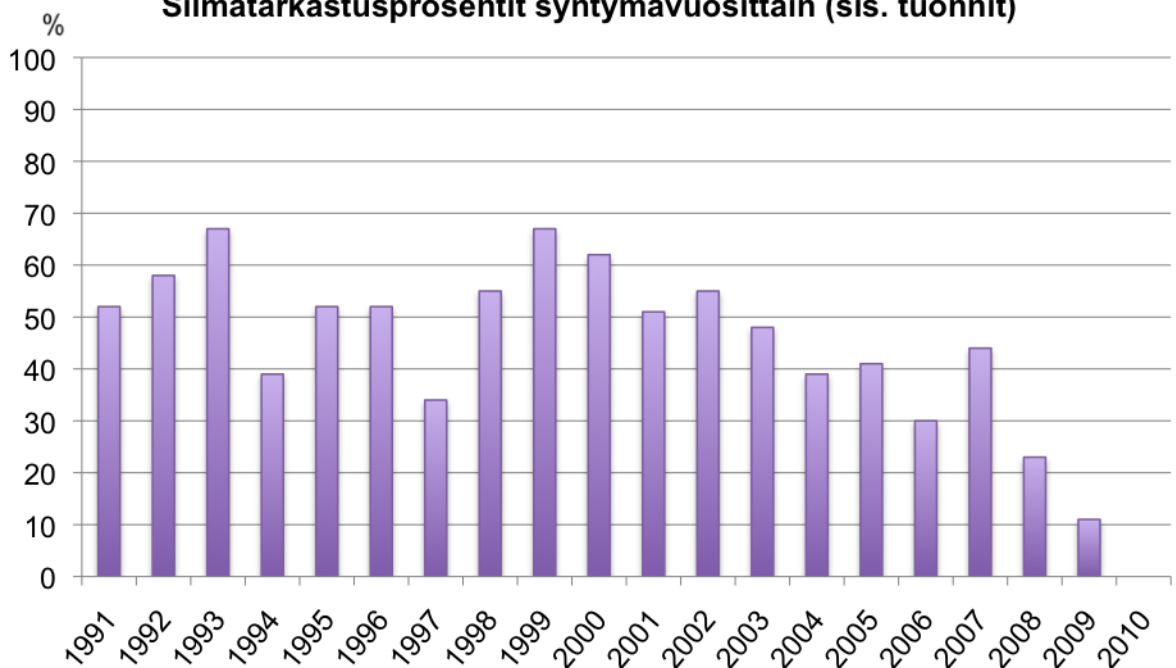
Silmätarkastussuosituksia muutettiin vuoden 2010 alusta lukien. Nykyinen suositus on, että ensimmäinen tutkimus tehtäisiin noin 2-vuotiaana. Jos koira tutkitaan vain kerran elässään, olisi toivottavaa, että se olisi tutkimushetkellä noin 4-vuotias.

Aiemmasta "vapauttavasta" neljän vuoden ikäraja luovuttiin 1.1.2010 alkaen ja jalostukseen käytettävän koiran silmät tulee tarkastaa voimassaolevien pentuvälityksen sääntöjen mukaisesti. Nykyinen suositus on, että pentueen molemmat vanhemmat on silmätarkastettu ennen astutusta, todettu perinnöllisen kaihin osalta terveiksi ja niillä on voimassaoleva silmätarkastuslausunto. Alle 2-vuotiaana saatu lausunto on voimassa 6 kk. Kaksivuotiaana ja sitä vanhempana saatu lausunto on voimassa 12 kk.

Silmätarkastukset, vuosina 1991 - 2010 syntyneet (sis. tuontikoirat)

synt. vuosi	syntyneitä	joista tutkittu	tutkittu %	terveitä	terveitä %	ei todettu sairauksia
1991	95	49	52 %	49	100 %	49
1992	77	45	58 %	45	100 %	45
1993	114	76	67 %	75	99 %	75
1994	109	42	39 %	41	98 %	41
1995	121	63	52 %	63	100 %	63
1996	105	55	52 %	55	100 %	55
1997	134	45	34 %	44	98 %	44
1998	125	69	55 %	68	99 %	68
1999	81	54	67 %	53	98 %	53
2000	58	36	62 %	36	100 %	36
2001	65	33	51 %	32	97 %	32
2002	85	47	55 %	46	98 %	46
2003	71	34	48 %	29	85 %	29
2004	105	41	39 %	35	85 %	34
2005	81	33	41 %	30	91 %	30
2006	57	17	30 %	14	82 %	14
2007	84	37	44 %	36	97 %	35
2008	93	21	23 %	21	100 %	21
2009	66	7	11 %	7	100 %	7
2010	49					

Silmätarkastusprosentit syntymävuosittain (sis. tuonnit)

Vanhempien silmätarkastukset pentueen syntyessä

Tarkastelujaksolla 1990-2004 syntyi 214 pentuetta, joiden isinä oli 123 eri urosta (joista 33 ulkomailla asuvaa ja 25 tuontia) ja emoina 163 eri narttua (joista 23 tuontikoiraa).

Syntyneissä pentueissa lähes 90 %:ssa molemmilla vanhemmilla oli SA-FA:n suositusten mukainen silmätarkastuslausunto. SA-FA:n jäsenkasvattajien pentueista lähes jokainen täytti rotujärjestön silmätarkastussuositukset.

Päivitys 2011:

Jaksolla 2005-2010 rekisteröitiin syntyneeksi 64 pentuetta (381 pentua), joiden isinä oli 51 urosta (joista 32 ulkomailla asuvaa tai tuontikoiraa) ja emoina 55 narttua (joista 11 tuontikoiraa). Suurin osa SA-FA:n jäsenkasvattajien pentueista täytti rotujärjestön silmätarkastussuositukset.

Jalostukseen käytettyjen koirien silmätarkastukset

Jalostukseen käytettyjen koirien tarkastelun aineistona ovat vuosina 1990-99 syntyneet afgaanit, koska vuosina 2000-04 syntyneisiin kuuluu paljon nuoria koiria, joiden jalostuskäyttöä ja silmätarkastuksia koskevat luvut tulevat vielä olennaisesti muuttumaan. Vuosina 1990-1999 syntyneistä afgaaneista on käytetty jalostukseen 151 Suomessa syntynyttä ja 31 tuontikoiraa (31.12.2005 mennessä). Yhteensä suomalaisia jalostuskoiria oli 182, joista 31.12.2005 tilanteen mukaan silmätarkastettuja oli 93 % ja viimeisin silmätarkastuslausunto oli ov 76 %:lla tarkastetuista ja o 24 %:lla tarkastetuista.

Huomattava on, että tässä ikäluokassa kaikki koirat ovat vähintään 6-vuotiaita, joten niille on ollut periaatteessa mahdollista hankkia ”lopullinen” silmätarkastuslausunto yli 4-vuotiaana. Kuitenkin 31 %:lla jalostusuroksista ja 18 %:lla jalostusnartuista tieto niiden silmien terveydestä on jäänyt alle 4-vuotiaana tehdyn tarkastuksen varaan. Näillä koirilla silmätarkastuslausunto oli annettu keskimäärin 3-vuotiaana (urokset 2 v 6 kk, nartut 3 v 2 kk).

Päivitys 2011:

Vuodesta 2010 lähtien ei ”lopullista” silmätarkastuslausuntoa ole enää voinut saada.

Jalostukseen käytetyt Suomessa asuvat afgaanit (1990-1999 syntyneet)

	Lukumäärä	Oireeton Yli 4-v (ov)	Oireeton alle 4-v (o)	Ei silmä- tarkastettu
Kotimaiset urokset	45	29	13	3
Kotimaiset nartut	106	77	21	8
Kotimaiset yht.	151	106	34	11
Tuontiurokset	17	11	6	-
Tuontinartut	14	12	1	1
Tuonnit yht.	31	23	7	1
Urokset yht.	62	40	19	3
Nartut yht.	120	89	22	9
Kaikki yht.	182	129	41	12

Jalostuskoirien sisarusten silmätarkastukset

Suomessa syntyi 1990-1999 yhteensä 955 afgaania, joista 151 on käytetty jalostukseen Suomessa (31.12.2005 mennessä). Sellaisissa pentueissa, joista on käytetty vähintään yhtä koiraa Suomessa jalostukseen, on syntynyt yhteensä 589 koiraa, joista on silmätarkastettu yhteensä 392 koiraa. Silmätarkastusprosentti näissä pentueissa on keskimäärin 67 % ja rotujärjestön jäsenenä olleiden kasvattajien pentueissa keskimäärin 71 %. Jalostukseen käyttämättömissä pentueissa keskimääräinen silmätarkastusprosentti oli 38 %. Kaikkiaan noin puolet (54 %) jalostukseen käytetyistä, Suomessa syntyneistä koirista tuli sellaisista pentueista, joista oli silmätarkastettu vähintään 80 %.

Neljässä pentueessa jalostukseen käytettyjä koiria ja niiden sisarusia ei ollut lainkaan tutkittu; kaikki syntyivät samassa kennelissä, jonka kasvattaja ei ollut rotujärjestön jäsen.

Päivitys 2011:

Vuosituhanen alkupuolelta lähtien muiden kuin jalostukseen käytettyjen koirien silmätarkastusten määrä on valitettavasti selvästi laskenut.

Afgaaneilla todettu silmätauti

Silmäeläinlääkärin mukaan on hyvin tavallista, että silmistä löydetään poikkeavuuksia, joita ei pidetä merkittävänä tai joiden merkitystä ei tunneta. Nämä havainnot kirjataan lausuntoihin seurantaan varten sivulöydöksinä. Perinnöllisen harmaakaihin suhteen oireettomiksi todetuilla, vuosina 1990-2004 syntyneillä afgaaneilla on todettu muita silmätarkastushavaintoja seuraavasti (*lähde: Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokanta, kesäkuu 2006*).

Afgaaneilla todettu silmätarkastuksissa

- muita mykiömuutoksia, ei perinnöllisiä 43 koiralla
- muita sarveiskalvomuutoksia 31 koiralla
- membrana pupillaris persistens 6 koiralla (1 sairas, 5 tulkinnanvarainen)
- muut morbi corporis vitrei (lasiaisen rappeutuma) 2 koiralla

Päivitys 2011: Suomen Kennelliiton (SKL) jalostustieteellisen toimikunnan lausunto vuoden 2006 JTO:sta: "Morbi corporis vitrei -koodin alle viedään tarkemmin luokittelemattomia lasiaismuutoksia, joista kaikki eivät kuitenkaan ole lasiaisen rappeutumaa, vaan esim. sikiöaikaiset verisuonijäänteet on usein tallennettu tällä koodilla."

- cilia aberrantia (ylimääräisiä silmäripsiä) 2 koiralla
- verkkokalvolöydökset, tarkemmin määrittelemättömät 1 koiralla
- muu morbi organorum lacrimarium (kyynelrauhanen ja/tai -kanavan sairaus) 1 koiralla.

Yhteensä muita silmätarkastushavaintoja oli 85 kappaletta 82 eri koiralla, joista seitsemän oli tuonteja ja loput 75 tulivat yhteensä 57 eri pentueesta. Näistä on jalostukseen käytetty 29 koiraa, joista 13:lla oli todettu ei-perinnöllisiä mykiömuutoksia, 13:lla sarveiskalvomuutoksia, yhdellä sekä mykiö- että sarveiskalvomuutoksia 7-vuotiaana, yhdellä lasiaisen rappeumaa ja yhdellä tarkemmin määrittelemätön verkkokalvolöydös 7 ½ -vuotiaana.

Terveyskyselyssä 2004 ilmoitettuja silmäsairauksia olivat lisäksi viherkaihi ja kuivasilmä, molemmista yksi tapaus.

Päivitys 2011:

Silmälöydökset, vuosina 2000-2010 syntyneet koirat

syntymä- vuosi	PPM, avoin tai todettu	dystrofia avoin tai epäilyttävä	dystrofia todettu	katarakta	distichia- sis/ekt.cilia/ ylim. ripsiä	PHTVL / PHPV, avoin
2000	1					
2001		1	1			
2002	1			1		
2003	1		4		1	
2004	5	3	4	1	2	
2005	1		2	1		
2006			3			
2007			1			1
2008						
2009						
2010						
yhteensä	9	4	15	3	3	1

Perinnöllinen harmaakaihi ¹⁾: Hereditary cataract eli perinnöllinen harmaakaihi on nuorella tai keski-ikäisellä koiralla esiintyvä silmän linssin samentuma joko yhdessä tai molemmissa silmissä. Nuoruusiän kaihistä käytetään myös nimitystä juvenile cataract (JC). Kaihi on todettu tai epäilty perinnölliseksi jo yli 70 rodulla. Perinnöllinen kaihi periytyy tavallisimmin autosomaalisesti resessiivisesti (väistyvä, sukupuolesta riippumaton), joskin dominoivasti periytyvää kaihia myös tavataan.

Kaihi on nimitys linssissä olevalle samentumalle, jonka läpi valo ei pääse. Normaalisti nuoren koiran linssi on kristallinkirkas. Sen tehtävä on taittaa valoa sopivasti verkkokalvolle, jotta silmä voi aistia. Perinnöllisen kaihin tyypillisiä tunnusmerkkejä ovat mm. muutoksen sijainti rodulle tyypillisessä paikassa linssissä, muutoksia on molemmissa silmissä tai muutos on etenevä. Pieniä pistemäisiä tai lasikuitumaisia samentumia silmän linssin ytimessä eli nukleuksessa ja muutoksia linssin taka- tai etukapselissa ei lueta kuuluvaksi kaihimuutoksiin. Kaihi voi olla pieni muutos linssissä, joka ei etene eikä vaivaa koiraa, mutta se voi myös johtaa linssin täydelliseen samentumiseen ja silmän näkökyvyn menetykseen. Kaihiin ei ole olemassa lääkettä. Kirurginen hoito, jossa linssikapselin ympäröivä linssin samentunut sisältö poistetaan ja tilalle asetetaan valoa taittava keinolinssi, on ainoa tapa saada sokeutuneen silmän näkökyky takaisin.

Neljän vuoden iästä alkaen koiralla silmän linssi alkaa samentua (seniili skleroosi, nukleaari skleroosi). Linssi harmaantuu ja siinä on usein tyypillinen siniharmaa kajo. Tämä johtuu linssin ikääntymisen myötä sen kovettumisesta ja on täysin normaali fysiologinen ilmiö eikä vaikuta sanottavasti koiran näkökykyyn.

Kaihin kehittymistä ja periytymistä afgaaneilla selvitettiin vuonna 1987 Kennelliiton osittain rahoittamalla tutkimuksella. Koepentueen vanhempina oli kaksi kaihia sairastavaa afgaania, jotka olivat keskenään puolisisaruksia. Seitsemästä pennusta yksi menehtyi nuorena. Muut kuusi silmätarkastettiin säännöllisesti ja kaikille kehittyi harmaakaihi. Koska yhden pennun silmistä ei saatu tietoa, afgaanin kaihin periytymistavasta ei voitu tehdä varmoja päätelmiä.

1) Silmäsairauksien kuvauksessa on käytetty pääasiallisena lähteenä Sari Jalomäen artikkelia (Apexin nettiklinikka)

Membrana pupillaris persistens: Persistoiva pupillaari membraani (PPM) on synnynnäinen ei-periytyvä tai joillakin roduilla perinnölliseksi epäilty silmän kehityshäiriö, jossa sikiökautisen silmän linssin etuosaa ruokkiva verisuonitettu verkko/kalvo ei rappeudu normaalisti syntymän jälkeen 4-5 viikon sisällä (joillakin roduilla voi viedä jopa kuukausia). Tästä jäänteinä voidaan nähdä yhdessä tai molemmissa silmissä linssin etukapselissa keskellä pieniä pigmentoituja pisteitä tai iriksen eli värikalvon pinnalla lankamaisia rihmoja. Rihmat voivat olla lyhyitä tai pitkiä. PPM-rihmat voivat kulkea iriksestä irikseen jopa pupillan poikki, iriksestä linssin etukapseliin tai iriksestä sarveiskalvoon aiheuttaen linssin ja sarveiskalvon kiinnityskohtaan samentumamuutoksen. Vakavimmissa tapauksissa PPM-muutokset heikentävät yksilön näkökykyä. Sairaus ei lievemmissä muodoissa haittaa yksilöä lainkaan. Siihen ei ole hoitoa.

Sarveiskalvon dystrofia: Corneal dystrophy (CD) eli sarveiskalvon rappeutuma on usealla rodulla perinnölliseksi epäilty tai todettu sairaus. Osalla roduista sarveiskalvoon ilmaantuu paikallinen, pinnallinen tai sarveiskalvon keskiosassa sijaitseva, näköä haittaamaton hento samea alue (epiteliaalinen dystrofia). Joillakin roduilla sarveiskalvon syvin osa rappeutuu (endoteliaalinen dystrofia), jolloin muutos on usein etenevä ja johtaa lopulta näkökyvyn heikkenemiseen. Oireina havaitaan paikallinen sameus silmän sarveiskalvolla, joka voi olla metallimaisesti kiiltävä tai siinä voi olla siniharmaa kajo (ikään kuin bensaläikät silmän pinnalla). Tilaan ei liity yleensä muita silmän tulehdusoireita kuten punoitusta tai lisääntyneitä silmävuotoa. Muutos alkaa usein samalla tavalla molemmissa silmissä, mutta ei välttämättä samanaikaisesti. Myöhemmin silmän sarveiskalvon rakenteen muutokset voivat johtaa kivuliaiden ja huonosti paranevien sarveiskalvohaavaumien syntymiseen. Sairauteen ei ole lääkehoitoa. Ainoa tehokas hoito on siirtää sairastuneen sarveiskalvon tilalle terve sarveiskalvo, mikä toimenpiteenä on vaativa ja sopivan sarveiskalvon luovuttajan löytäminen työlästä.

Retinan dysplasia: Verkkokalvon vajaakehitys (RD). Mainitaan afgaaneilla ulkomailla tavattujen sairauksien joukossa, mutta Suomessa siitä ei ole tutkimushavaintoja.

PRA: Verkkokalvon etenevä surkastuma. Mainitaan afgaaneilla ulkomailla tavattujen sairauksien joukossa, mutta Suomessa siitä ei ole tutkimushavaintoja.

(Cilia aberranta) / Nykyään: Ylimääräisiä ripsiä tai karvoja luomien reunoissa. Ne voivat olla yksittäisiä ja hentoja tai niitä on useita ja karkeita, jolloin ne aiheuttavat kovaa kipua. Oireina on silmien siristelyä, kyynelvuotoa ja joskus sarveiskalvon haavautumista.

4.3.2.4 Muut terveystutkimukset

Muut rotujärjestölle ilmoitetut terveystutkimukset (myös tuontikoirat), vuosina 2000-2010 syntyneet (v. 2010 loppuun mennessä tutkitut)

tutkimus	lukumäärä	tulos
Polvilausunnot	7	tulos kaikilla 0/0
Kyynärlausunnot	8	tulos: 6 kpl = 0/0, 1 kpl = 1/0, 1 kpl = 1/1
Sydänkuuntelut	8	tulos: ei sivuäänäviä
Niska/kaularankavaukset	7	tulos: ei sairauten viittaavia löydöksiä

4.3.3 Yhteenveto afgaaninvinttikoirilla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

4.3.3.1 Ruotsin terveystutkimus

Ruotsissa rotujärjestö Sveriges Afghaner rf. toteutti vuonna 2004 terveystutkimuksen, johon saatiin vastaukset 292 afgaanista (elossa 180, kuolleita 112). Ruotsin terveystutkimuksen tulokset ovat myös Suomen kannalta merkittäviä, koska molemmissa maissa on pitkälle samoja afgaanisukuja.

Yleisimmin esiin tulleita sairauksia olivat kasvaimet. Anaalirauhastulehduksia mainittiin 19 koiralla ja allergioita 17 koiralla, mikä vastaa allergioiden yleisyyttä Suomen terveystutkimuksessa. Kil-

pirauhasen vajaatoiminta mainittiin 10 koiralla, muu autoimmuunisairaus kuudella koiralla ja Addisonin tauti (lisämunaaiskuoren vajaatoiminta), jota myös pidetään immuunivälitteisenä sairautena, kahdella koiralla. Hammaspuutoksia oli sama määrä (18 %) kuin Suomessa, mutta purentaviat olivat Ruotsin kyselyn vastauksissa yleisempiä (8 %) kuin Suomessa. Silmätarkastetuiksi ilmoitettiin 205 koiraa, joista kaihi oli todettu kuudella (3 %). Krooniset valeraskaudet olivat nartuilla hyvin yleisiä (29 % nartuista). Yhteenvedo kyselyn tuloksista on *liitteenä 9.11*.

4.3.3.2 Afgaanien lonkkakuvaukset

Pohjoismaissa on afgaaneja lonkkakuvattu hyvin vähän. Ruotsin terveystieteissä ilmoitettiin lonkkakuvatuksi 16 koiraa, joista yhdeksällä oli A-tulos ja muiden tuloksia ei ollut ilmoitettu. Norjan kennelliiton tilastojen mukaan Norjassa on lonkkakuvattu 22 vuosina 1980-2002 syntyneitä afgaania, joista 20 (91 %) todettiin terveiksi, yhdellä todettiin lievä (svak) ja yhdellä keski- vaikea (midd) lonkkaniveldysplasia.

Yhdysvalloissa OFA:n (Orthopedic Foundation for Animals) tietokanta sisältää tiedot vuoden 1974 jälkeen lonkkakuvatuista koirista. OFA:n kaikkien rotujen yleistilastossa ilmoitetaan afgaanien lonkkaniveldysplasian esiintymisasteeksi 5,8 % (dysplasian vaikeusasteita ei ole eritelty) ja erinomaisiksi (excellent) arvosteltujen osuudeksi 28,8 %. Tutkittujen afgaanien määräksi ilmoitettiin 5 829 (tammikuu 1974 – joulukuu 2005). Näillä luvuilla afgaani sijoittui lonkkaniveldysplasian yleisyyden suhteen sijalle 114 niistä 140 rodusta, joilla lonkkia oli tutkittu.

Afgaanien dysplasiaprosentti on OFA:n seurantatilaston mukaan pysynyt jokseenkin samana: se on ollut ennen vuotta 1980 syntyneillä koirilla 5,4 %, 1990-92 syntyneillä 5,3 % ja 2000-02 syntyneillä 5,4 %. Erinomaisiksi arvosteltujen kuvaustulosten osuus on noussut samoilla vertailuryhmillä 24,4 %:sta 37,6 %:iin.

Suomalaisten afgaanien lonkkakuvaustuloksia on selostettu kohdassa *4.3.2.2 Merkittävimmät sairaudet ja viat / Nivelsairaudet*.

4.3.3.3 Terveystietoja Kanadasta

Kanadalaisten korkeakoulujen ylläpitämällä Canine Inherited Disorders Database -internetsivustolla koiraroduilla tyypillisesti esiintyvät perinnölliset sairaudet ja viat on jaettu vakavuuden mukaisessa järjestyksessä neljään ryhmään:

1 *Tärkeimmät, rodussa yleiset, vakavat sairaudet*: ei mainintoja afgaanin kohdalla.

2 *Muut rodussa esiintyvät geneettiset sairaudet, vähemmän yleiset tai vähemmän vakavat sairaudet*: afgaanilla mainittu harmaakaihi, sarveiskalvon dystrofia, demodikoosi (sikaripunkin aiheuttama ihoinfektio), lonkkaniveldysplasia ja kilpirauhasen vajaatoiminta.

3 *Rakenteeseen liittyvät viat tai häiriöt*: ei mainintoja afgaanin kohdalla.

4 *Muut sairaudet tai viat, jotka voivat olla perinnöllisiä rodussa*: afgaanilla mainittu silmänpainetauti (glaukooma), PRA, RD (retinal dysplasia), von Willebrandin sairaus (immuunivälitteinen verenvuotosairaus).

4.3.3.4 Terveystietoja Yhdysvalloista

OFA:n (Orthopedic Foundation for Animals) tietokanta sisältää myös tutkimustuloksia afgaanien kyynärniveltä kuvauksista ja kilpirauhastesteistä. Kyynärniveltä tilaston mukaan afgaaneja on vuosina 1974-2005 kuvattu 117 kappaletta, joista 6,8 %:lla oli todettu kyynärnivelen dysplasia. Kilpirauhasen toiminta oli tutkittu 60 afgaanilta, joista 6,7 %:lla todettiin autoimmuuninen thyroidiitti (sisäsyntyinen kilpirauhasen tulehdus) ja 3,3 %:lla idiopaattinen (ilman tunnettua syytä alkanut) kilpirauhasen vajaatoiminta. OFA:n kotisivuilla esitetään myös Michigan State Universityn kilpirauhastutkimustilastoja, joiden mukaan testattuja afgaaneja on 494 ja autoimmuuninen thyroidiitti oli todettu 7,3 %:lla. On kuitenkin huomattava, että afgaanien kilpirauhasten toi-

mintaa ei yleensä tutkita rutiininomaisesti, vaan tutkimuksiin on todennäköisesti valikoitunut oikehtivia koiria tai niiden sukulaisia.

Pohjois-Amerikassa koirien terveystietoja on kerätty laajaan tietokantaan, jossa on tiedot 24 yliopiston eläinlääketieteellisten tiedekuntien klinikoiden potilaskäynneistä vuosina 1970-1995. Kymmenen tavallisinta syytä afgaanien eläinlääkärikäynteihin olivat kirpputartunta, luunmurtumat, ripuli, kilpirauhasen vajaatoiminta, hilseilevä ihottuma, korvatulehdus, hammaskivi, perinnöllinen kaihi, lonkkavika ja allerginen ihottuma. Luettelon järjestys kuvaa rotukohtaista riskiä, eli sitä, miten paljon yleisemmin sairaus esiintyi afgaanilla kuin muilla roduilla

Yhdysvalloissa vuonna 1994 ilmestynyt teos **W. Jean Dodds, DVM: Guide to Hereditary and Congenital Diseases in Dogs** luettelee afgaanilla tavatun seuraavia perinnöllisinä tai synnynnäisinä pidettyjä sairauksia: herkkyys nukutusaineille, kaihi, sarveiskalvon dystrofia, glaukooma (silmänpainetauti), PRA (verkkokalvon etenevä surkastuma), RD (verkkokalvon vajaakehitys), vilkkuluomen kiertymä (ns. kirsikkasilmä), membrana pupillaris persistens, kyynärnivelen epämuodostuma, osteokondriitti (kasvuikäisen luuston kehityshäiriö), hemofilia (verenvuototauti), hemivertebra (selkänikamien kehityshäiriö), kilpirauhasen vajaatoiminta, pemphigus foliaceus (immuunivälitteinen ihosairaus), von Willebrandin sairaus (immuunivälitteinen verenvuotosairaus), myelopatia (selkäytimen kuolioinen rappeutuma), narkolepsia (nukahteluna ilmenevä unihäiriö). Sairauksien yleisyydestä ei teoksessa anneta tietoja. Esimerkiksi narkolepsia mainitaan yleensä kirjallisuudessa vain dobermanneilla esiintyneenä sairautena, joten luettelossa voi olla myös hyvin yksittäisinä tapauksina ilmenneitä sairauksia.

Afgaanin perinnöllistä myelopatiaa on kuvattu yhdysvaltalaisessa tutkimuksessa vuonna 1978. Tutkimus koski neljää afgaaninvinttikoiraa. Kaikki todetut sairastapaukset esiintyivät samassa suvussa. Myelopatia on selkäytimen rappeutuma (leukodystrofia), joka aiheuttaa vakavia keskushermoston häiriöitä. Koiralla alkaa ilmetä heikkoutta ja koordinaatiovaikeuksia 3-13 kuukauden iässä ja tila huononee nopeasti. Sairauden on arveltu periytyvän afgaanilla autosomaalisena (ei sukupuoleen sidottuna) resessiivisesti ja sitä pidetään erittäin harvinaisena. Sairauden myöhemmästä esiintymisestä afgaaneilla ei ole tietoja.

4.3.3.5 Terveystietoja Australiasta

Sydneyn yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan ylläpitämässä LIDA-tietokannassa (Listing of Inherited Disorders in Animals) ilmoitetaan afgaaninvinttikoiralla raportoidun seuraavia sairauksia: Factor VIII deficiency, hemofilia A (verenvuototauti), von Willebrandin sairaus (immuunivälitteinen verenvuotosairaus), kilpirauhasen vajaatoiminta, lymfosyyttinen tyroidiitti (kilpirauhasen tulehdus), tyroidiitti, pemphigus foliaceus (immuunivälitteinen ihosairaus), hemivertebra (selkänikamien kehityshäiriö), osteochondritis dissecans ja osteochondrosis dissecans (kasvuikäisen luuston kehityshäiriö), anesteettinen idiosynkrasia (herkkyys nukutusaineille), kaihi, sarveiskalvon dystrofia, vilkkuluomen kiertymä, glaukooma (silmänpainetauti), narkolepsia (nukahteluna ilmenevä unihäiriö), myelopatia (selkäytimen kuolioinen rappeutuma), membrana pupillaris persistens, PRA (verkkokalvon etenevä surkastuma), RD (verkkokalvon vajaakehitys), vilkkuluomen kiertymä (ns. kirsikkasilmä). Luettelo on lähes yhtenevä edellä mainitussa W. Jean Doddsin kirjassa lueteltujen sairauksien kanssa.

4.3.3.6 Muut kirjallisuudessa esitetyt tiedot

Saksalaisessa vuonna 1997 julkaistussa tutkimuksessa on kuvattu afgaaninvinttikoiran D-(+)-glyceric aciduria -tapausselostus. Tämän sairauden esiintymisestä ei ole tarkempia tietoja.

4.4 Ulkomuoto

Afgaanin rotumääritelmä sallii varsin paljon vaihtelua mm. koon, värien ja turkin määrän suhteen. Rotumääritelmän päähuomio on terveessä rakenteessa ja rodulle tyypillisissä liikkeissä sekä rodulle tyypillisissä yksityiskohdissa (kuten suuret tassut, kolmionmuotoiset silmät, silmukkahäntä ja turkin kasvutapa). Afgaaninvinttikoiran rotumääritelmä on *liitteenä 9.13*.

Afgaani on yksi suosituimmista näyttelyroduista: se on useimmissa näyttelyissä 5-10 runsaslukuisimman rodun joukossa. Noin kolme neljäsosaa afgaaneista käy näyttelyssä vähintään yhden kerran elämänsä aikana. Näyttelyarvostelujen kautta saatava kuva rodun ulkomuodon tasosta kattaa siten varsin hyvin suomalaisen afgaanikannan.

Valtaosa näyttelyissä käyneistä afgaaneista on arvioitu ulkomuodoltaan erinomaisiksi tai erittäin hyväksi. Vuosina 2000-2004 Suomessa syntyneistä afgaaneista 95 % oli saanut vähintään kerran laatuarvostelussa arvosanan EH tai ERI. Harrastajien näyttelyaktiivisuutta kuvaa se, että noin viidesosa Suomessa syntyneistä afgaaneista valmistuu muotovalioiksi ja yli kolmasosa palkitaan ainakin yhdellä sertifikaatilla. Näyttelykäyntejä kuvaavia tilastotietoja on *liitteenä 9.14*.

Rotujärjestön erikoisnäyttely järjestetään vuosittain ja sen tuomariksi kutsutaan ulkomailta rodun asiantuntija, lähes aina kasvattajatuomari. Hyvin suuri osa suomalaisesta afgaanikannasta tulee arvioiduksi rotujärjestön erikoisnäyttelyssä, sillä sen osallistujamäärä on ylittänyt huomattavasti vuotuiset rekisteröintimäärät.

Ulkomuodon ongelmat ja poikkeamat rotumääritelmästä

Rotumääritelmän mukainen afgaani on terverakenteinen ja liioittelematon, lihaksikas ja vahva-luustoinen vinttikoiraa, jonka ulkomuodosta ei aiheudu ongelmia sen terveydelle ja toiminnallisuudelle.

Afgaani on yksi näyttävimmistä koiraroduista. Ryhdikkyys, hulmuava turkki ja ainutlaatuinen liikuntatapa ovat ominaisuuksia, jotka ovat tehneet afgaanista suosituksen näyttelykoiran useimmissa kennelmaissa. Kilpailu kehissä on kovaa, ja isoista koiramääristä erottuvat parhaiten ryhdikkäimmät ja näyttävimmät liikkuvat yksilöt, eikä tämä ole voinut olla vaikuttamatta kasvattajien jalostusvalintoihin ja sen myötä afgaanin rakenteeseen.

Liioitellun ryhdin myötä ovat etuasentoiset etuosat, pystyt lavat ja suorat olkavarret yleistyneet. Etuasentoisessa etuosassa koko eturaaja on sijoittunut liian eteen niin, että kyynärpään kohdalle piirretty pystysuora viiva ei osu koiran sä'än kohdalle, kuten pitäisi, vaan keskelle kaulaa. Myös lyhyitä olkavarsia esiintyy paljon. Afgaanin lapojen ja olkavarsien tulee olla pitkät ja viistot. Eturaajat ovat hyvin rungon alla. Pään asento on luonnollinen sekä seistessä että liikkuesssa.

Näyttäviä, äärimmäisen avoimia sivuliikkeitä haettaessa ovat lantion ja takaraajojen mittasuhteet muuttuneet. Yleistyviä virheitä ovat jyrkkä lantio, lyhyt reisiluu ja liian pitkä sääriluu, ja toisaalta liian tasainen risti ja lyhyet, suorat takaraajat. Afgaanin lantion tulee olla hieman viisto, reisiluun ja sääriluun yhtä pitkät ja takaraajojen pitkät.

Etuosan ja takaosan virheet vaikuttavat ylälinjaan, jonka virheet ovat tällä hetkellä yksi rodun suurimmista ongelmista. Afgaaneilla esiintyy notkoselkiä, karpinselkiä, laskevia selkälinjoja ja takakorkeutta. Selän tulee olla suora ja joustava sekä seistessä että liikkeessä. Säkä ja sarvennaiset ovat jokseenkin samalla tasolla.

Riittävän vahva luusto, suuret tassut ja vahvat alaleuat ovat ominaisuuksia, joiden säilymistä rodussa tulee vaalia. Kevytluustoisia afgaaneita on paljon.

Koiraharrastuksessa esiintyneiden doping-ongelmien torjumiseksi Kennelliiton uusi antidoping-sääntö tulee voimaan 1.1.2007. Koiran ulkonäön tai esiintymisen muuttaminen keinotekoisesti

on kielletty. Se on haitallista paitsi eläinsuojelunäkökohdista myös jalostuksen kannalta, koska koiran ominaisuuksista ei saada todenmukaista kuvaa.

Yleinen ja jopa monien kasvattajien hyväksymä käytäntö on kasvuikäisten pentujen hännän teippaus sen oikean muodon varmistamiseksi. Vaarana on, että tällöin menetetään tieto silmukkahännän periytymisestä.

Tuomareiden näkemyksiä afgaanin ulkomuodosta

Rotujärjestö on jo useiden vuosien ajan haastatellut suurimpien näyttelyiden afgaanituomarit arvostelun jälkeen ja julkaissut haastattelut rotujärjestön lehdessä. Kaikille tuomareille on esitetty samat kysymykset koirien yleistasosta, hyvistä ominaisuuksista ja esiin tulleista virheistä. Lisäksi tuomareita on pyydetty vertaamaan suomalaisten afgaanien tasoa muiden maiden tasoon. Lähes poikkeuksetta tuomarit ovat pitäneet suomalaisten afgaanien yleistasoa erittäin hyvänä ja korostaneet erityisesti tason leveyttä, eli todella huonoja koiria ei juuri näyttelyissä näy. Virheistä tuomarit ovat useimmin maininneet etuosan ongelmat.

Kasvattajien ja harrastajien näkemyksiä afgaanin ulkomuodosta

Vuonna 2003 järjestettiin Ruotsissa pohjoismainen afgaaniseminaari (Afghansymposium), johon osallistui noin 50 henkilöä (afgaanituomareita, kasvattajia ja harrastajia) Ruotsista, Norjasta ja Suomesta. Seminaarissa ryhmätöistä koostettiin oheisessa taulukossa esitetyt afgaanin tärkeimmät ominaisuudet ja pahimmat virheet.

Afgaanin tärkeimmät ominaisuudet	Afgaanin pahimmat virheet
Kokonaisvaikutelma (lihaksikkuus, tyylikkyys, ryhti, ylpeys, tasapaino, pitkät linjat kaulasta takaraajoihin, arvokkuus, voima, kulmikkuus, vinttikoiramaisuus)	Arkisuus (tyylikkyyden ja ryhdin puute, ”yleiskoira” afgaanin vaatteissa) Epäselvä sukupuolileima
Liikkeet (sulavat, joustavat, viiveelliset, tehokkaat)	Liikkeet (rotutyypillisten liikkeiden puute)
Pää ja ilme (arvokkuus, aristokraattisuus, kuiva, ohut iho, kolmikulmaiset silmät)	Pää (meislauksen puute, heikko alaleuka, karkea tai puikkomainen pää)
Turkki (pitkä, silkinhieno, oikein asettunut, top-knot)	Muotioikut (liioiteltu ryhti ja trimmaus)
Ylälinja (sarvennaisten esillä, suora, vankka selkä, leveä, kalteva risti, kulmikkuus)	Selkä (sään tai sarvennaisten puute, laskeva selkälinja)
Tassut (suuret, lihaksikkaat)	Runko (liian raskas tai liian kevyt luusto, karkeus, pienet tassut)
	Etuosa ja kaula (lyhyt kaula, virheellinen kaulan kiinnitys, kapea tai liian leveä etuosa, huonot kulmaukset)
	Mittasuhteet (epätasapaino, matalaraajaisuus, pitkä, heikko lanneosa, lyhyt rintakehä)
Häntä (silmukka, kannetaan liikkueessa korkealla)	
Takaosa (pitkät, kulmautuneet takaraajat)	
Itämaisuus	

SA-FA:n vuonna 2005 järjestämässä afgaaniseminaarissa rodun kasvattajat ja harrastajat listasivat tärkeimpiä ominaisuuksia, jotka rodussa tulisi säilyttää, sekä huolestuttavimpia uhkia, joihin tulisi kiinnittää huomiota. Seminaariin osallistui 37 henkilöä, joihin kuului 10 kasvattajaa, yksi eläinlääkäri ja useita jalostukseen käytettyjen koirien omistajia. Yhteenveto heidän näkemyksistään on esitetty oheisessa taulukossa.

Tärkeimmät säilytettävät ominaisuudet afgaanin rakenteessa/ulkomuodossa
Rodunomaiset yksityiskohdat (silmuksikäntä, itämainen ilme, silkinhieno turkki)
Vahva luusto, isot tassut ja voimakas alaleuka
Liikkeiden viive

Pahimmat virheet nykyisten afgaanien rakenteessa/ulkomuodossa
Huonot ylälinjat
Heikko luusto
Etuasentoiset etuosat ja pystyt lavat
Turkin trimmaus koneella ja saksilla

5 Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

~~Afgaaninvinttikoiralle ei ole aikaisemmin vahvistettu jalostuksen tavoiteohjelmaa.~~

Päivitys 2011:

Afgaaninvinttikoiran ensimmäisen jalostuksen tavoiteohjelman (vuosille 2006-2010) toimintasuunnitelma on pystytty toteuttamaan lähes sataprosenttisesti. Kuluneella viisivuotiskaudella on:

- tehty ja julkaistu jäsenlehdessä isoisien jalostuspanostarkastelut jaksoilta 1992-2006 sekä 1996-2010
- toteutettu kasvattajille suunnattu terveystarkastus, jonka tulokset on julkaistu jäsenlehdessä
- otettu käyttöön sairauksien ja kuolinsyiden ilmoittamislomake
- käynnistetty afgaanilla esiintyvistä sairauksista kertova artikkelisarja jäsenlehdessä
- toteutettu afgaanien omistajille terveystarkastus, jonka tulokset on käsitelty seminaarissa ja julkaistu jäsenlehdessä
- järjestetty kaksi seminaaria, aiheina afgaanin rakenne (2007) sekä terveystarkastus, perinnöllisyys ja jalostus (2010)
- järjestetty kaksi kasvattajapäivää, aiheina afgaanilla esiintyvät silmäsairaudet sekä niska- ja selkäsairaudet
- julkaistu yhteenveto kaikista koulutustilaisuuksista jäsenlehdessä
- käynnistetty lonkkakuvausprojekti tukemalla rahallisesti afgaanien lonkkakuvausprojekteja
- käynnistetty niskakuvausprojekti tukemalla rahallisesti afgaanien niskakuvausprojekteja
- laadittu lomake afgaanien jalostustarkastusta varten ja suoritettu koetarkastus viidelle afgaaninvinttikoiralle
- järjestetty virallinen luonnetesti, jossa testattiin 19 afgaania
- järjestetty erikoiskoulutus- ja koearvostelutilaisuudet rotuun erikoistuville ulkomuototuomareille
- järjestetty vuosittain erikoisnäyttely sekä ratajuoksukilpailut, lisäksi kolmet maastajuoksukilpailut
- julkaistu jäsenlehdessä rekisteröinnit sukutauluineen ja sukusiitosprosentteineen
- kerätty luonnetta koskevat huomautukset ja maininnat hammaspuutoksista näyttelyarvosteluista vuosittain
- tallennettu ja julkaistu jäsenlehdessä silmätarkastustulokset sekä muut terveystutkimustulokset ja luonnetestitulokset
- pidetty yllä kuolinaika- ja kuolinsyyrekisteriä sekä kerätty sairaustietoja
- tehty JTO:n toteutumisen arviointi

Tavoiteohjelman tuloksia on vielä liian aikaista arvioida tarkastelujakson lyhyden (2007-2011) takia. Lisäksi vähäinen rekisteröintimäärä ja vain yhden sukupolven mittainen ajanjakso ei vielä anna riittävästi näyttöä siihen, onko tavoitteeseen afgaanista terveenä, kauniina juoksijana päästy. Rotujärjestö ei kuitenkaan suosittele pentuemäärän huomattavaa kasvua siitä mahdollisesti aiheutuvien lisääntyvien ongelmien vuoksi (mm. hoito- ja sijoitusvaikeudet).

6 Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

Päivitys 2011:

Rotujärjestön tavoitteet ja strategiat ovat edelleen samat. Ongelmiin ja riskeihin varautumiseksi rotujärjestö pyrkii käyttämään strategiansa mukaisia keinoja. Näitä ovat mm. kasvattajille, koiranomistajille ja tuomareille suunnattu koulutus ja tiedotus, jalostusta koskevat suositukset sekä terveystutkimusten taloudellinen tukeminen.

6.1 Visio ja arvot

SA-FA:n tulevaisuudenkuvana, visiona, on afgaaninvinttikoiran säilyminen terveenä, hyväluonteisena, toiminnallisena, ylväänä ja katseita keräävänä koirarotuna – ”**kauniina juoksijana**”. Afgaani ei ole ”jokamiehen koira”, mutta oikein kohdeltuna se sopii hyvin monenlaisille ihmisille ja erilaisiin ympäristöihin.

Visiona on, että afgaanien kasvattajat ja harrastajat kertovat avoimesti koiriensa hyvistä ja huonoista puolista ja että koirien sairauksista voidaan kerätä ja jakaa asiallista tietoa.

Toimintaa ohjaavina arvoina ovat afgaaninvinttikoirien hyvinvointi ja hyvä kohtelu ja kaikkien harrastajien ja harrastusmuotojen tasapuolinen kunnioittaminen.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Populaatio: Ongelmien ennalta ehkäisemiseksi pyritään turvaamaan laaja geenipooli ja hidastamaan sukusiitosasteen kasvua.

Terveys: Rodun terveydentila halutaan säilyttää hyvänä. Tavoitteena on kerätä tietoa afgaanien terveydestä jatkuvasti ja kattavasti ja välittää sitä kasvattajille. Silmätutkimusten tulee jatkua kattavina niin, että afgaaneista silmätarkastetaan vähintään 50 % ja kaikkien pentueiden vanhemmat on silmätarkastettu.

Luonne: Afgaanien luonteet halutaan säilyttää hyvinä. Afgaanien luonteista tulee kerätä kattavammin tietoa. Aggressiivisuuden tai arkuuden aiheuttamia ongelmia ei saa esiintyä.

Ulkomuoto ja käyttöominaisuudet: Tavoitteena on rotumääritelmän mukainen afgaani, jonka rakenteessa ei ole liioiteltuja piirteitä. Rotu halutaan säilyttää sekä näyttelyihin että juoksukilpailuihin sopivana ilman, että se eriytyy näyttely- ja käyttölinjoihin. Tavoitteena on, että sekä koirien ulkomuodosta että käyttöominaisuuksista saadaan dokumentoitua tietoa kattavasti niin, että vähintään 25 %:lla afgaaneista olisi ainakin yksi juoksukoetulos ja vähintään 75 %:lla olisi ainakin yksi näyttelyarvostelu.

Markkinapotentiaali: Tavoitteena on, että afgaanin hankkimista suunnittelevilla on riittävästi tietoa afgaanin hoidosta ja rodun asettamista vaatimuksista. Pitovaikeuskoirien välttämiseksi pentumäärä ei saisi merkittävästi ylittää kysyntää.

6.3 Rotujärjestön strategia

SA-FA:n strategia sisältää keinoja, joilla yhdistys pyrkii toteuttamaan edellä asetettuja tavoitteita. Kuvatuista toimintatavoista osa on jo ennestään käytössä ja osa suunnitellaan ja käynnistetään toimintasuunnitelman voimassaoloaikana.

Jalostusvalinnat ovat kasvattajien vastuulla ja heidän päätettävissään. Afgaaninkasvattajat ovat yleensä tehneet jalostusvalintansa itsenäisesti pyytämättä rotujärjestöltä jalostussuosituksia.

SA-FA ei ylläpidä suositeltujen jalostusurosten luetteloa eikä suosittelu tai kiellä yksittäisiä jalostusyhdistelmiä. Yhdistyksen näkemys on, että rodussa ei ole toistaiseksi tarvetta ottaa käyttöön rekisteröintirajoituksia PEVISA-ohjelmaan liittymällä.

SA-FA vaikuttaa jalostusvalintoihin tuottamalla kasvattajille tietoa afgaanien terveydestä ja siitoskoirien jalostuskäytöstä sekä julkaisemalla näyttely- ja koetuloksia. SA-FA ohjaa jalostusta yleisillä suosituksilla (ks. luku 6.6, jalostussuosituksiset). Lisäksi SA-FA tarjoaa pentuvälityspalvelua sellaisille jäsenkasvattajiensa pentueille, jotka täyttävät pentuvälityksen toimintaohjeisiin sisältyvät suositukset. SA-FA antaa pyydettyä jalostusneuvontaa.

SA-FA seuraa rodun kehitystä ja kerää tietoa säännöllisesti toteutettavilla terveystarkastuksilla sekä järjestämällä esimerkiksi silmätarkastuksia, jalostustarkastuksia, luonnekuvaustilaisuuksia ja koirien mittausta. SA-FA arkistoi kerätyt tiedot ja julkaisee niistä yhteenvetoja ja aikasarjoja.

SA-FA:n järjestämässä tuomarikoulutuksessa painotetaan rodulle tärkeitä ominaisuuksia ja tuodaan esiin kielteisinä pidettävät muutokset rakenteessa ja luonteessa. SA-FA:n erikoisnäyttelyn tuomareiksi kutsutaan kokeneita ja arvostettuja asiantuntijoita, mieluiten kasvattajatuomareita.

SA-FA tukee afgaaninvinttikoirien kysyntää jakamalla tietoa rodusta internetissä, esitteissä ja muussa julkaisu- ja toiminnassaan. Rodun esittelyssä tuodaan esiin monipuolisesti sen ominaisuuksia seura- ja harrastuskoirana ja vältetään yksipuolista näyttelypainotteisuutta. SA-FA tuottaa rodun harrastajille tietoa afgaanin hoidosta jäsenlehdessään, internet-sivuillaan ja järjestämällä koulutustilaisuuksia sekä ylläpitämällä alueellista yhdyshenkilöverkostoa.

6.4 Vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat

Hyvät puolet (vahvuudet)	Huonot puolet (heikkoudet)
<p><i>Populaatio</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Afgaanikantaa on käytetty suhteellisen laajasti jalostukseen – Varsinaista matadorijalostusta ei ole esiintynyt – Runsaasti tuontikoiria, joiden kautta on käytävissä erilaisia sukulinjoja 	<p><i>Populaatio</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jalostusvalinnat ovat keskittyneet harvoihin sukulinjoihin (isoisien jalostuspanosten ylituotantoa) – Sukusiitosaste on nousussa
<p><i>Terveys</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Pitkäikäinen rotu – Vakavia rodulle tyypillisiä sairauksia ei ole ilmennyt 	<p><i>Terveys</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kattavan ja luotettavan terveystiedon saaminen on erittäin vaikeaa – Narttujen synnytyksikä on varsin korkea (vaatii selvittämistä, onko siitä haittaa synnyttäjien tai pentujen terveydelle)
<p><i>Luonne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Valtaosa koirista on hyväluonteisia 	<p><i>Luonne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Arkuuden, aggressiivisuuden, käytösongelmien ja eroahdistuksen esiintyminen
<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rotu ei ole Suomessa eriytynyt käyttö- ja näyttelylinjoihin – Hyviä juoksijoita löytyy useista eri suvuista 	<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Mahdollisuuksia osallistua juoksu-harrastukseen vaikeuttaa se, että kilpailuja sekä juoksuratoja tai harjoituspaikkoja on suhteellisen vähän
<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rodun ulkomuoto on yleisesti ottaen vakiintunut ja yhtenäinen – Valtaosa koirista palkitaan näyttelyissä vähintään arvosanalla erittäin hyvä (EH) 	<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tuomarit palkitsevat näyttelyissä myös sellaisia afgaaneja, joilla on rotumääritelmän vastaisia rakennevirheitä (ns. show-koira)
<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hyvin tunnettu, monien ihailema rotu 	<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Turkinhoidon ja liikunnantarpeen asettamat vaatimukset vähentävät kysyntää

Mahdollisuudet	Uhat
<p><i>Populaatio</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Afgaanikannan laajempi jalostuskäyttö ja sukusiitoksen välttäminen – Rotujärjestö kykenee tuottamaan tietoa ja valistusta, jonka kasvattajat omaksuvat ja ottavat jalostusvalinnoissa huomioon 	<p><i>Populaatio</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Geenipoolin supistuminen niin, että sairauksia aiheuttavien geenien vaikutus tulee esiin – Yleinen sukusiitosdegeneraatio (mm. vastustuskyvyn heikkeneminen, koon ja pentuekoon pieneneminen)
<p><i>Terveys</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kasvattajat ja harrastajat antavat avoimesti tietoa koiriensa terveydestä – Terveyskysely toteutetaan säännöllisesti ja koirien omistajat osallistuvat siihen kattavasti – Sairauksien periytymistavoista pystytään hankkimaan tietoa, jonka kasvattajat omaksuvat ja ottavat jalostusvalinnoissa huomioon 	<p><i>Terveys</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tiedon puute rodussa esiintyvistä sairauksista – Sairauksien, erityisesti immuunivälitteisten sairauksien tai muiden perinnöllisinä pidettyjen sairauksien yleistyminen
<p><i>Luonne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Hyväluonteisia koiria arvostetaan jalostusvalinnoissa – Kasvattajat ja harrastajat antavat avoimesti tietoa koiriensa luonteista – Koirien omistajat osallistuvat kattavasti luonne- testeihin tai muihin tilaisuuksiin, joissa kerätään tietoa koirien luonteesta 	<p><i>Luonne</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Luonteisiin ei kiinnitetä riittävästi huomiota jalostusvalinnoissa – Pitovaikeudet lisääntyvät ja koiria lopetetaan – Rodun maine kärsii. – Pentukysyntä heikkenee, jos koiran käsittely vaatii erityisosaamista – Aggressiivinen käytös aiheuttaa vammoja ihmisille tai muille koirille, eroahdistus aiheuttaa vahinkoa omaisuudelle ja vaikeuttaa koiranpitoa
<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Juoksuharrastuksen lisääntyminen – Kilpailujen ja harjoittelumahdollisuuksien lisääntyminen 	<p><i>Käyttöominaisuudet</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Yksipuolinen kiinnostuneisuus harrastuksiin ja entistä suuremman menestyksen hakeminen näyttelyissä tai juoksukilpailuissa – Eriytyminen näyttely- ja käyttölinjoihin, jolloin geenipooli kapenee ja afgaanin rotutyypillisyyttä kärsii
<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kasvattajat perustavat jalostusvalintansa rotumäärittelmän mukaiseen ulkomuotoon pitämättä näyttelyvoittojen määrää ratkaisevana 	<p><i>Ulkomuoto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tuomarit palkitsevat näyttävää olemusta, vaikka rakenne olisi virheellinen – Näyttävyyden tavoittelusta johtuvien rakennevirheiden yleistyminen – Virheellisen rakenteen aiheuttamat kivut ja vaivat yleistyvät – Koiran esineellistäminen näyttelyvälineeksi, jos afgaanin maine näyttelyissä menestyvänä rotuna saa rodun pariin hakeutumaan harrastajia, joita kiinnostaa näyttelymenestys enemmän kuin koira yksilönä. Tällöin vastuu koiran hyvinvoinnista heikkenee ja kotia vaihtavien koirien määrä saattaa lisääntyä, mikä lisää kysynnän tarvetta.
<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Rodun kysynnän kasvu maltillisissa rajoissa – Rotujärjestön ja alueellisten yhteyshenkilöiden tarjoama informaatio tavoittaa rodusta kiinnostuneet kohderyhmät – Rodusta kiinnostutaan monipuolisena harrastus- ja seurakoirana eikä sitä pidetä vain näyttelyihin tarkoitettuna työläänä ”turkkirotuna” – Kasvattajat kiinnittävät huomiota turkin laatuun ja määrään myös helppohoitoisuuden kannalta 	<p><i>Markkinapotentiaali</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Pentujen kysyntä romahtaa vaikeahoitoisen rodun maineen vuoksi – Pentujen myynnin vaikeus lisää kasvattajien välistä kilpailua, mikä heikentää yhteistyötä – Geenipooli kapenee, jos kysynnän puuttuessa ei voida pitää yllä riittävän laajaa jalostuspohjaa – Koirien hyvinvointi heikkenee, jos kasvattajat joutuvat kysynnän puuttuessa myymään pentuja sellaisiin koteihin, jotka eivät kykene huolehtimaan afgaanin hoidosta.

6.5 Varautuminen ongelmiin

Rotuun kohdistuvia riskejä ja niiden syitä on esitetty edellisen luvun **Uhat-kohdassa**. Keinoja niiden välttämiseksi pohditaan saman luvun **Mahdollisuudet-kohdassa**. Riskeihin varautumiseksi rotujärjestö voi käyttää strategiansa mukaisia keinoja, kuten kasvattajille, koiranomistajille ja tuomareille suunnattua koulutusta, tiedonkeruuta ja tiedotusta sekä jalostusta koskevia suosituksia. Jalostusta koskevat suositukset esitetään kootusti luvussa 6.6.

Koulutuksen toteuttamiseksi SA-FA järjestää suunnittelukaudella afgaaniseminaarin tai muun koulutustilaisuuden pääsääntöisesti joka toinen vuosi.

Populaatio

- Tietoisuuden lisäämiseksi rodun sukusiitostilanteesta SA-FA julkaisee jalostusyhdistelmien sukusiitosprosentit jäsenlehdessä jalostuspalstalla ja vuosittain rekisteröintitietojen yhteydessä. SA-FA:n kotisivujen pentuvälityslistalla linkitetään yhdistelmien sukutaulu KoiraNetin tietoihin.
- Isoisien jalostuspanoksia koskeva tarkastelu toistetaan säännöllisesti entiseen tahtiin neljän vuoden välein ja siitä julkaistaan selostus jäsenlehdessä.
- Jotta sukusiitosaste pysyy hallinnassa rodun tasolla, jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia sisäsiitosyhdistelmien käytöstä (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Terveys

- Kaikki silmätarkastuslausunnot ja muut viralliset tarkastustulokset (lonkkakuvaukset) julkaistaan jäsenlehdessä ja tallennetaan rotujärjestön ylläpitämään tietokantaan.
- SA-FA järjestää vuosittain joukkosilmätarkastuksen pääkaupunkiseudulla ja toivoo alueellisten yhdyshenkilöiden järjestävän joukkosilmätarkastuksia asuinseudullaan.
- Terveystietoa kerätään toistamalla afgaaninomistajille suunnattu terveystarkastus säännöllisesti yhden sukupolven eli viiden vuoden välein.
- Afgaanin lisääntymiseen ja pentueiden terveyteen liittyviä asioita kartoitetaan kasvattajille suunnatulla kyselyllä.
- SA-FA lisää internet-sivuilleen lomakkeen, jonka kautta afgaaneilla esiintyneitä sairauksia voidaan jatkuvasti ilmoittaa tiedoksi rotujärjestölle.
- SA-FA ryhtyy seuraamaan afgaanien elinikää ja kuolinsyitä kokoamalla niistä tietoja erilliseen tietokantaan (ns. elinikärekisteri).
- Selvitetään mahdollisuuksia lonkkanivelten terveyden nykytilanteen kartoittamiseen vapaaehtoisten perustuvan projektin muodossa, johon kerättäisiin erisukuisia koiria siten, että projektiin osallistuvat sitoutuisivat lonkkakuvauttamaan sovitut koirat tietyn ajan kuluessa SA-FA:n osallistuessa kustannuksiin yhdistyksen kokouksen talousarviossa päättämällä määrällä.
- SA-FA julkaisee jäsenlehdessä kirjoitussarjan afgaanilla esiintyvistä sairauksista. Jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia jalostuskoirien silmätarkastuksista, jalostuskoirien iästä (jotta niiden terveydestä on ehditty saada riittävästi tietoa), sekä sairaiden koirien tai niiden lähisukulaisten jalostuskäytöstä (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Luonne

- Selvitetään ja otetaan käyttöön keinoja, joilla on mahdollista jatkossa hankkia systemaattista tietoa jalostuskoirien ja niiden sisarusten luonteesta, esim. vinttikoirien persoonallisuusprofiili, virallinen luonnetesti tai käyttäytymiskuvaus.
- Luonnetestitulokset julkaistaan jäsenlehdessä.
- Tilanteen seuraamiseksi rotujärjestön käyttöön kootaan näyttelyarvosteluista luonnetta koskevat huomautukset.
- Kotimaisten tuomareiden koulutuksessa kiinnitetään huomiota koiran luonteeseen ja opastetaan tuomareita kuvaamaan havaintonsa selkeästi arvostelussa.
- Terveystarkastuksen yhteydessä kerätään tietoa omistajien arvioista koirien luonteesta.
- Jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia koirien luonteen huomioon ottamisesta jalostusvalinnoissa (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Käyttöominaisuudet

- Jaetaan tietoa juoksuharrastuksesta jäsenlehdessä, kotisivuilla ja esitteillä.
- SA-FA kannustaa näyttely- ja käyttöominaisuuksien säilyttämiseen samoissa yksilöissä ja kamalla vuosittain kiertopalkinnon sekä näyttelyissä että juoksukilpailuissa menestyneille koirille (tavoiteohjelman voimaan tullessa jaettavaa ovat Vuoden käyttöluokan afgaani ja Aktiiviafgaani -kiertopalkinnot).
- Käyttökokeissa menestyneitä koiria esitellään rotujärjestön julkaisuissa ja kotisivuilla tasa-puolisesti suhteessa näyttelyissä menestyneisiin.
- Käyttö- ja näyttelylinjojen eriytymisen ehkäisemiseksi jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia jalostuskoirilta edellytettävästä ulkomuodosta ja käyttöominaisuuksien testaamisesta (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Ulkomuoto

- Kasvattajien ja harrastajien rotumääritelmän tuntemusta kehitetään järjestämällä koulutustilaisuuksia ja julkaisemalla jäsenlehdessä tai juhlakirjassa afgaanin rakennetta koskevia kirjoituksia sekä julkaisemalla kotisivuilla tuomarikoulutusaineiston tekstiosa sen jälkeen, kun se on viimeistelty.
- SA-FA ryhtyy järjestämään jalostustarkastuksia suunniteltuaan tarkastusten sisällön ja toteuttamistavan. Jalostustarkastuksen tulokset julkaistaan.
- Hammaspuutosten seuraamiseksi kotimaisten tuomarien koulutuksessa toivotaan, että näyttelyarvosteluissa mainitaan tiedoksi hammaspuutokset. Hammaspuutoksia koskevat maininnat kootaan näyttelyarvosteluista rotujärjestön käyttöön.
- Kotimaisten tuomarien koulutuksessa opastetaan tuomareita tunnistamaan rodulle tyypillinen turkin kasvutapa ja kiinnittämään huomiota siihen, että turkin laatu on tärkeämpi kuin sen määrä.
- SA-FA korostaa, että koirien ulkonäön tai esiintymisen muuttaminen dopingin avulla tai muuten keinotekoisesti on ehdottomasti kielletty. Torjuttavaa on myös narttujen kiiman siirtäminen hormonihoidolla turkin määrän lisäämiseksi.
- Rodunomaisen silmukkahännän säilyttämiseksi SA-FA suosittelee, että koirien ulkomuotoa ei muuteta keinotekoisesti teippaamalla kasvuikäisten pentujen häntäsilmukoita.
- Ulkomuodon hyvän tason ja terveen rakenteen säilyttämiseksi jalostuksen tavoiteohjelmassa annetaan suosituksia jalostuskoirilta edellytettävästä ulkomuodosta (ks. luku 6.6 **jalostussuosituks**).

Markkinapotentiaali

- SA-FA jakaa tietoa afgaanista kotisivuillaan, esitteessä, jäsenlehdessä ja juhlakirjassa. Rotuesittelyissä tuodaan esiin monipuolisesti afgaanin ominaisuuksia seura- ja harrastuskoirana ja annetaan realistinen kuva turkinhoidosta ja sitä helpottavista apukeinoista.
- SA-FA ylläpitää alueellisten yhdyshenkilöiden verkostoa ja tukee heidän mahdollisuuksiaan antaa neuvontaa rodusta kiinnostuneille.

6.6 Toimintasuunnitelma JTO:n toteuttamiseksi

Edellä suunniteltujen hankkeiden arvioitu aikataulu jalostuksen tavoiteohjelman voimassaoloaikana on seuraava:

2007	2008	2009	2010	2011
- Isoisien jalostuspanostarkastelu vuosilta 1992-2006 - Kasvattajille suunnatun terveystarkastuksen tulosten kokoaminen ja julkaiseminen - Sairauksien ja kuolinsyiden ilmoittamislomakkeen käyttöönotto	- Kts. alla mainitut hankkeet	- Terveystarkastus afgaanien omistajille	- Kts. alla mainitut hankkeet	- Isoisien jalostuspanostarkastelu vuosilta 1996-2010 - Kasvattajille suunnatun kyselyn lisätyö ja pentujen terveydestä - JTO:n toteutumisen arviointi
Kirjoitussarja afgaanin terveydestä			Seuraavan JTO:n valmistelu	
Seminaari tai koulutustilaisuus keskimäärin joka toinen vuosi				
Lonkkakuvausprojekti				
Jalostustarkastusten suunnittelu ja järjestäminen				
Luonnetestien tai käyttäytymiskuvausten suunnittelu ja järjestäminen				

Vuosittain toteutetaan

- Koulutus rotuun erikoistuville tuomareille
- Erikoisnäyttely
- Joukkosilmätarkastus
- Rekisteröintitietojen ja sukusiitosprosenttien julkaiseminen
- Luonnetta koskevien huomautusten keruu edellisen vuoden näyttelyarvosteluista

Jatkuvasti ylläpidettäviä

- Silmätarkastustulosten tallennus
- Kuolinaika- ja kuolinsyytietojen tallennus elinikärekisteriin
- Sairauksia koskevien ilmoitusten vastaanottaminen

Päivitys 2011:

Katso kohta 5 "Toimintasuunnitelman toteutuminen"

Päivitys 2011:

Toimintasuunnitelma 2012-2016

2012	2013	2014	2015	2016
- Kts. alla mainitut hankkeet	- Kasvattajakyselyn koonti ja julkaisu	- Terveystarkastus afgaanien omistajille	- Kts. alla mainitut hankkeet - Terveystarkastuksen koonti ja julkaisu	- JTO:n toteutumisen arviointi sekä uuden laatiminen
DLA-testaus		seuraavan JTO:n valmistelu		
seminaari tai koulutustilaisuus keskimäärin joka toinen vuosi				
jalostustarkastus				
luonnetestit ja lonkkakuvausprojektit jatkuvat				
jalostussuosittelujen tarkistaminen ennen seuraavaa JTO:aa				

Jalostussuosituks

Pentuvälitykseen otetaan yhdistelmät, jotka täyttävät hallituksen vahvistamissa pentuvälityksen toimintaohjeissa asetetut edellytykset. Tällä hetkellä voimassa olevat ja ehdotetut uudet pentuvälityksen toimintaohjeet ovat *liitteenä 9.10.*

SA-FA **suosittelee** seuraavia, kasvattajien kokemuksiin perustuvia **hyviä käytäntöjä**. Yhdistys ei valvo suositusten noudattamista, mutta ilmaisee niillä kantansa.

Päivitys 2011:

[Vuonna 2010 voimaan tulleet muutokset on merkitty sinisellä](#)

Terveys ja luonne

- Kasvattajat kiinnittävät erityistä huomiota jalostuskoirien luonteisiin. Arkaa tai aggressiivista koira ei tule käyttää jalostukseen.
- Sairasta koira ei käytetä jalostukseen, jos epäillään että sairaus voi olla perinnöllinen tai astuminen tai pentueesta huolehtiminen rasittaisivat koira sairauden vuoksi liikaa.
- Yhdistelmää, josta on syntynyt vakavasti sairas koira, ei tule uusia. Jos tehdään sitä sukutaulultaan läheisesti muistuttava yhdistelmä (esim. sama isä ja emon täyssisar), on käytettävä harkintaa ja selvitettävä, mitä kyseisen sairauden periytyvyydestä tiedetään.
- Ihanne on, että kaikki koirat silmätarkastettaisiin kaksi kertaa: ensimmäisen kerran noin 1,5-vuotiaana ja toisen kerran yli 4-vuotiaana. Jos koira tutkitaan vain kerran elämässään, olisi toivottavaa että se on ainakin 2-vuotias mutta ei niin vanha, että ikämuutokset alkavat vaikeuttaa tulkintaa. Koiran silmän linssi alkaa terveilläkin koirilla samentua iän myötä jo neljän vuoden iästä alkaen.
*Suositusta on muutettu syksyn 2009 kasvattajapäivässä kuullun asiantuntijaluennon perusteella. Nykyinen suositus (1.1.2010 alkaen) on, että ensimmäinen tutkimus tehtäisiin noin 2-vuotiaana. Jos koira tutkitaan vain kerran elässään, olisi toivottavaa, että se olisi tutkimushetkellä noin 4-vuotias.
- Jalostukseen käytettävät koirat ja niiden sisarukset silmätarkastetaan. Koska rodussa ei ole Suomessa todettu PRA:ta tai muita myöhäisellä iällä ilmeneviä silmänsairauksia, rotujärjestö pitää riittävänä, että koiran silmät on tarkastettu sen täytettyä 4 vuotta.
Syksyn 2009 kasvattajapäivässä kuullun asiantuntijaluennon perusteella tästä ns. "vapauttavasta" ikäraja luovuttiin 1.1.2010 alkaen ja jalostukseen käytettävän koiran silmät tulee tarkastaa voimassa olevien pentuvälityksen sääntöjen mukaisesti.
- Kilpirauhasen toiminta on hyvä tutkia ennen jalostuskäyttöä niiltä koirilta, joiden lähisuussa on esiintynyt kilpirauhasen vajaatoimintaa.
- Jos koiralla ilmenee terveysongelmia (esim. silmänsairaus tai kilpirauhasen vajaatoiminta) jalostuskäytön jälkeen, sen jälkeläisiä on syytä seurata mahdollisimman kattavasti ennen niiden käyttöä jalostukseen.
- Kasvattajat kiinnittävät huomiota hammaspuutoksiin ja käyttävät harkintaa käyttäessään jalostukseen koiria, joilta puuttuu useita hampaita.

Sukusiitos ja geenipoolin laajuuden turvaaminen

- Jotta sukusiitosaste pysyy hallinnassa rodun tasolla, jalostukseen ei tulisi käyttää isätytär-, äiti-poika-, täyssisarus-, puolisisarus- tai serkusyhdistelmiä eikä yhdistelmiä, joissa toinen osapuoli on toisen osapuolen isän tai emon täyssisar (setä-, tati- tai enoyhdistelmät).
- Geenipoolin laajuuden turvaamiseksi jalostuksessa ei tulisi uusia samoja yhdistelmiä.
- Uroksen jalostuskäytön suositeltava yläraja on sen elinaikana neljä Suomessa syntyntä pentuetta tai 25 pentua (noin 5 % sukupolvesta).

Ikäsuositukset

- Nartun tulisi synnyttäessään olla yli 2-vuotias ja lähempänä kolmea kuin kahta vuotta, jotta se on henkisesti ja fyysisesti riittävän kypsä ja sen terveydestä on ehditty saada tietoa.
- Kun kyseessä on siitosuro, jonka taustoja kasvattaja ei tarkasti tunne (esim. tuontiurossa), tulisi välttää sen käyttöä hyvin nuorena. Tällöin uroksen tulisi pentujen syntyessä mieluiten olla täyttänyt 2 vuotta, jotta sen terveydestä ja muista ominaisuuksista on ehditty saada tietoa.

- Urosta ei tulisi käyttää jalostukseen yhtä pentuetta enempää ennen kuin sen jälkeläiset ovat siinä iässä, että niiden terveydestä ja muista ominaisuuksista on saatu tietoa.
- Jos käytetään jalostukseen iäkästä narttua (erityisesti ensisynnyttäjänä), on pyrittävä kaikin keinoin varmistamaan että se on hyvässä fyysisessä kunnossa.

Ulkomuoto ja käyttöominaisuudet

- Pentueen vanhemmat ovat ulkomuodoltaan erinomaisia ja rotumääritelmän mukaisia.
- Koiraa, jolla on vakava rakenne- tai ulkomuotovirhe, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.
- Pentueen vanhempien käyttöominaisuuksia on mahdollisuuksien mukaan testattu juoksukilpailuissa tai juoksuharjoituksissa.

7 Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

SA-FA:n vuotuisessa toimintasuunnitelmassa ja siihen sisältyvässä jalostustoimikunnan toimintasuunnitelmassa jaksotetaan tavoiteohjelman toteuttaminen tarkemmin vuositasolla. Toteutuneesta toiminnasta raportoidaan vuosittain toimintakertomuksessa ja rotujärjestön yleiskokouksessa. Tavoiteohjelman toteutumista arvioidaan kokonaisuutena seuraavan jalostuksen tavoiteohjelman valmistelun yhteydessä.

Toimintasuunnitelmaan sisältyvien kartoitusten ja kyselyiden tuloksista tiedotetaan jäsenistölle jäsenlehdessä, kuten myös järjestetyistä tapahtumista ja käynnistetyistä hankkeista.

Päivitys 2011:

Kts. kohta 5.

8 Lähteet

(Internetissä julkaistujen artikkelien kohdalla on mainittu www-osoite ja päivämäärä, jolloin osoitteen voimassaolo on tarkistettu)

Luku 2

- Science-lehti 21.4.2004 (vol 304)
- Kay Cawthorne & Inge James, Begum... the Beginning of an Era Vol II (1993, USA)
- Ed Gilbert & Constance O Miller, The Complete Afghan Hound (1982, USA, 3. p)
- Ali Hupka, Afghan origins, Southern Afghan Club Magazine 4/1975 ja 7/1976 (Englanti)
- Constance O. Miller, Gazehounds, the search for truth (1988, USA)
- Margaret Niblock, The Afghan Hound, a definitive study (1980, Englanti)
- Eta Pauptit, vdOm newsletter nr 26 (2004, Hollanti)
- Xavier Przedziecki, Our Levriers (2001, Ranska)
- Ad van der Snee, Koning der Hunden - Afghaanse Windhond (1994, Hollanti)
- Direct from Afghanistan (Two interviews with Wahab Abdul Kamal, AHR November-December 1997)
- The Afghan Hound Review, Afghan Hound World Congress (July-August 2000, USA)
- Annika Kutilainen, Sukujuuret Afganistanissa – takki länsimailta (Afgaani 4/1995-2/1996)
- Suomen Afgaanit ry., Juhlakirja 1981 ja Juhlakirja 2006
- Aboriginaaliafgaanin rotumääritelmä 31.1.1999, RFOS-RKF The Russian Federation of Hunting Dog Owners (AHR May-June 2002)
- The Kalagh tazi http://ourworld.compuserve.com/homepages/s_tillotson/kalagh.htm (30.3.2006)

Luku 4.1.4

- Riitta Lamminsalo, Onko sukusiitoksesta haittaa (luentomateriaali 29.10.2005, tilastot vuosilta 1978-1991, rotuina suomenajokoira, saksanpaimenkoira, kultainen noutaja, labradorinnoutaja, rottweiler ja collie)
- Kokonaisvaltaisen koiranjalostuksen tuki ry, artikkelikokoelma yhdistyksen internet-sivuilla <http://www.koiranjalostus.fi/artikkelit.html>

Luku 4.1.7

- Per-Erik Sundgren, Koiranjalostus (1977)
- Lennart Swenson, Hur använder vi våra avelsdjur (luentomoniste 1992)
- Isoisien jalostuspanostarkastelut 1977-1991 (Afgaani 1/1993), 1981-1995 (SA-FA:n Juhlakirja 1996), 1984-1999 (Afgaaniseminaari 4.12.1999), 1988-2002 (Afgaani 4/2002), [1992-2006 \(Afgaani 1/07\)](#), [1996-2010 \(Afgaani 3/11\)](#)

Luku 4.3.2

- Riitta Aho, Afgaanin perinnöllisestä harmaakaihista <http://www.kolumbus.fi/punapaula/fin-afgaanit/julkaisut/Afgaanin-perinnallinen-kaihi.htm> (30.3.2006)
- Riitta Aho, Hereditary Cataracts in Afghan Hound (AHR January-February 1996)
- Riitta Aho, Afgaanin rintakehä on sen heikko kohta (Afgaani 3/2000)
- Riitta Aho, Perinnöllisiä sairauksia on myös afgaanilla! (Afgaani 2/1987)
- Kirk N. Gelatt, DVM, University of Florida, Current Eye Disease Overview Welcome http://www.spinone.com/AKC_CHF99/26EyeDisease.htm (21.3.2006)
- Sari Jalomäki, Perinnölliset silmäsairaudet, niiden oireet, diagnostiikka sekä merkitys yksilön ja jalostuksen kannalta. 30.11.2004, Malmin Eläinklinikka Apex, Apexin nettiklinikka www.apexelainkli.fi/ (21.3.2006)
- Sheryl Krohne, DVM, Inherited Cataracts in Dogs (CERF News August 2001) www.vmdb.org/aug01.html (19.6.2006)

Constance O Miller, The Discovery and Study of the Developmental Cataract in Afghan Hounds (Afghan Hounds in America, AHCA 1973)

Hilkka Nousiainen, Afgaanien kaihistä (Afgaani 1/1986)

C A Sharp, Nouseva myrsky – mitä kasvattajien tulisi tietää immuunijärjestelmästä (Australian Shepherd Health and Genetics Institute, julkaistu ensimmäisen kerran Aussie Times -lehdessä 2002)
http://www.ashgi.org/articles/immune_rising_storm_finnish.htm (28.8.2006)

Ville Suutari, Rotukoirilla esiintyvien sairauksien kartoitus / FCI:n ryhmät 1 (lammas- ja karjakoirat) ja 10 (vinttikoirat). Kotieläinhygienian julkaisuja 50 (Helsingin yliopisto, eläinlääketieteellinen tiedekunta, kliinisen eläinlääketieteen laitos (Helsinki 2003)

[Kasvattajakyselyn tuloksia \(Afgaani 1/2008\)](#)

Luku 4.3.3

Canine Inherited Disorders Database -internetsivusto (perustajina Sir James Dunn Animal Welfare Centre at the Atlantic Veterinary College, University of Prince Edward Island ja Canadian Veterinary Medical Association)

Afgaanin rotutyypillisistä sairauksista: www.upei.ca/~cidd/breeds/afgan2.htm
(päivitetty viimeksi 16.3.2003, tark. 21.3.2006)

Perinnöllisestä myelopatiasta: <http://www.upei.ca/~cidd/intro.htm> / Inherited nervous system disorders / Leukodystrophies (päivitetty viimeksi 30.10.2001, tark. 21.3.2006)

OFA (Orthopedic Foundation for Animals) internetsivusto www.offa.org (19.6.2006)

Hip Dysplasia statistics www.offa.org/hipstatbreed.html

Elbow Dysplasia statistics www.offa.org/elbowstatbreed.html

Thyroid statistics www.offa.org/thystatbreed.html

Haku tutkimustulosten perusteella www.offa.org/search.html

W. Jean Dodds, DVM: Guide to Hereditary and Congenital Diseases in Dogs (julkaisija The Association of Veterinarians for Animal Rights, USA, 1994), tiivistelmä internet-osoitteissa
<http://siriusdog.com/articles/hereditary-congenital-diseases-dog.htm> ja
www.nzymes.com/articles/hereditary_congenital_diseases_in_dogs.htm (21.3.2006)

Canine breed-specific risks of frequently diagnosed diseases at veterinary teaching hospital (Prof. C Richard Dorn, Ohion osavaltion yliopisto ja Amerikan kennelklubin Koirien terveysäätiö, viite artikkelissa Riitta Aho, Luotettavien sairaustilastojen kerääminen 6.9.2004
www.kolumbus.fi/punapaulan/fin-afgaanit/kolumnit/sairaustilastot.htm (29.8.2006)

J. F. Cummings ja A. de Lahunta, Hereditary myelopathy of Afghan Hounds, a myelinolytic disease. Acta Neuropathol (Berl). 1978 Jun 30;42(3):173-81. Viite tutkimukseen NCBI:n (National Center for Biotechnology Information, USA) internet-sivulla
http://www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=676666&dopt=Abstract (21.3.2006)

LIDA (Listing of Inherited Disorders in Animals) internetsivusto (The University of Sydney Faculty of Veterinary Science) www.vetsci.usyd.edu.au/lida (päivitetty 16.3.2005, tark. 19.6.2006)

A. C. Sewell, A. Moritz ja M. Duran, D-(+)-glyceric aciduria in an Afghan hound. Department of Paediatrics, University of Frankfurt, Germany. J Inherit Metab Dis. 1997 Jul;20(3):395-6.

Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema, Koiran selkäsairaudet
<http://www.htk.fi/public/ppu/Selkasairaudet.htm> (21.3.2006)

9 Liitteet

9.1 Yhteenveto vuosina 1921 – 1945 tuoduista kantakoirista

Kantakoiriksi on laskettu Afganistanista, Baluchistanista ja Intiasta tuotujen koirien lisäksi myös sellaiset Intiassa ensimmäisen polven kasvatustyön tuloksena syntyneet koirat, joiden vanhempia ei tuotu länsimaihin. Jos vanhemmat tuotiin Englantiin, ne on laskettu kantakoiriksi eikä niiden samalla kertaa tai myöhemmin tuotuja jälkeläisiä ole mainittu erikseen.

Majuri Bell-Murrayn kantakoirat (5 koira):

	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Synt.	Tuotu
Begum	White	Narttu	Tuntematon x Nandah Delilah Dahr Lyng	Baluchistan	1912	1921
Rajah	Fawn, black mask	Uros	Tuntemattomat	Baluchistan	1914	1921
Baluch	Cream	Uros	Taiza x Nurm	Baluchistan	20.2.1920	1921
Pushum	Golden brindle	Narttu	Sher x Ghoree	Baluchistan	1917	1921
Ooty	Light red, black mask	Uros	Zorawar x Dil	Baluchistan	20.1.1921	1921

Majuri ja rouva Ampsin kantakoirat (8 koira):

	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Synt.	Tuotu
Sirdar of Ghazni	Bmg	Uros	Tuntemattomat.	Afganistan -> Intia	5.6.1923	1925
Khan of Ghazni	Fawn to light buff	Uros	Tuntemattomat	Afganistan -> Intia	1921	1925
Malik of Ghazni	Dark red	Uros	Tuntemattomat	Afganistan -> Intia	?	1925
Danenda of Ghazni	Reddish fawn	Uros	Tuntemattomat	Afganistan -> Intia	1.11.1924	1925
Rani of Ghazni	Fawn	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan -> Intia	1923	1925
Roshni of Ghazni	Fawn	Narttu	Jack x Jane	Intia	15.8.1925	1925
Surkh of Ghazni	-	Narttu	Tuntemattomat	Intia	1925	1925
Zarifa of Ghazni	Black, white spot on chest	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan -> Intia	1924	1925

Muut tuonnit Englantiin ja Yhdysvaltoihin (11 koira):

	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Synt.	Tuotu
Shahzada	Cream	Uros	Tuntemattomat	Afganistan	?	1925
Afroz	Red	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	?	1925
Lakki Marwat	Light fawn running to white	Uros	Tuntemattomat	Intia	?	1928
Fatima	Fawn, blk face & tip of tail	Narttu	Khan of Earl Soham x Kushdil of Earl Soham	Intia	23.1.1928	?
Ardmore Anthony	White	Uros	Khan Baber x Dakkas Delight	Intia	1929	1929
Farah of Ariana	-	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	?	viim. 1933
Saki of Paghman	Grey, dark grey saddle	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	1.8.1932	1934
Tazi of Beg Tute	Light fawn, red saddle	Uros	Tuntemattomat	Afganistan	11.1.1932	1934

Nerone of Pommel Rock	Brown biscuit	Uros	Ardmor Anthony x Shelia Beg	Intia	5.5.1934	?
Umberto	Brown, lt biscuit, lt br muzzle	Uros	Amanullah x Shelia Beg	Intia	7.6.1935	?
Chota *	Ivory, shaded mask	Uros	Tuntemattomat *	?	?	1945

Kantakoirat yhteensä 24 koiraa

* Huom. Eräissä lähteissä Chotan oletetaan olleen Hollannissa 1941 syntynyt Barukhzy's Harmokar, joka joutui kadoksiin toisen maailmansodan aikana. Chotan on jäljitetty tulleen Belgiaan vuonna 1945 Egyptistä palanneen englantilaisen sotilasosaston mukana. Miten se oli päätynyt Afrikkaan – Hollannista tai Afganistanista – ei ole varmaa tietoa.

9.2 Myöhemmin jalostukseen käytettyjä alkuperämaatuonteja

Nimi	Väri	Sukup.	Vanhemmat	Tuontimaa	Kohdema	Tuotu
Rex	Bmg	Uros	Tuntemattomat	Afganistan	Italia	1960
Haraddin Ben Ghazir	Brindle	Uros	Tuntematon x Judy Ben Ghazir	Turkki	Saksa	1972
Chipak Barqak	Bmg	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	Englanti	1974
Kalilla of Ghazni	Bmg	Narttu	Tuntemattomat	Afganistan	USA	1975

Kullakin näistä koirista oli yksi pentue. Rexillä oli pentue hollantilaisessa van de Oranje Manege-kennelissä ja yhtä sen jälkeläisistä (Peggy vdOM) on käytetty jalostukseen El Kharaman-kennelissä. Jalostusta jatkettiin Peggyn jälkeläisillä Topper, Amber ja Afghani, ja ne ovat nykyäänkin löydettävissä ns. vdOM-linjan afgaanien sukutauluissa. Chipak Barqakilla oli pentue englantilaisessa Jagai-kennelissä, josta suku jatkui neljän polven ajan, mutta on nykyisin sammunut. Kalilla of Ghaznilla oli pentue yhdysvaltalaisessa of Ghazni-kennelissä, jonka kasvatustyö on pysynyt hyvin suppeana. Haraddin Ben Ghazirin jälkeläisiä on unkarilaisessa Mohahazy-kennelissä, jonka kasvatustyössä siihen linjattiin voimakkaasti. Tätä linjaa voi löytää mannereurooppalaisten ns. juoksijatyypin afgaanien sukutauluista.

Kaikkiaan näillä tuonneilla ei kuitenkaan ole ollut vaikutusta jalostukseen koko rodun tasolla. Laajimmin afgaanikantaan on integroitu Rexin verilinja, mutta sekin esiintyy vain rajoitetussa osapopulaatiossa (ns. vdOM-afgaanit).

9.3 Afgaanin rekisteröintimääriä eri maissa

Taulukko on siirretty sivulle 29 kohtaan 4.1.9

9.4 Eniten afgaaninvinttikoiria kasvattaneet suomalaiset kennelit 1961 - 2010

Kennelnimi	Suomessa rekisteröityjä pentueita	Suomessa rekisteröityjä pentuja	Keskimääräinen pentuekoko	Ensimmäisen pentueen syntymävuosi	Viimeisimmän pentueen syntymävuosi
Punapaulan	36	179	5,0	1984	2010
Tuohi-Tikan	33	221	6,7	1961	2009
Satumaan	28	174	6,2	1968	1978
Neliapilan	28	173	6,2	1975	2010
Kirman	26	167	6,4	1969	2007
Choice	21	171	8,1	1976	2004
Tazi-Pa-Chenga	21	137	6,5	1969	1987
Sonate's	19	125	6,6	1984	2005
Of Zlazano	17	94	5,5	1988	1998
El Miharaja	16	97	6,1	1962	1991
Jackstraw's	14	82	5,9	1974	1993
Byblos	13	87	6,7	1989	2004
Scaramis	13	86	6,6	1978	2010
A'Rosafan	13	83	6,4	1990	2003
Al-Faraz	12	96	8,0	1968	1980
Taikatassun	12	60	5,0	1979	1993
Goldshasow	11	70	6,4	1968	1984
Sagoslottets	11	67	6,1	1990	1999
Nabila's	11	64	5,8	1994	2010
Moonpearl's	10	70	7,0	1987	2005
Sheralji	9	52	5,8	1990	2008
Sunrice	8	76	9,5	1977	1986
Hienohelman	7	52	7,4	1995	2008
Ran-Har	7	51	7,3	1971	1979
Ingenue	6	43	7,2	2000	2008

9.5 Luonnetestatut afgaanit

Päivitys 2011:

nimi	synt.aika	pvm	toiminta- kyky	terävyys	puolustus	taistelu	hermo- rakenne	tempera- mentti	kovuus	luokse- pääst.	laukaus	loppupist.
1 El Miharaja Myriam	30.9.1987	16.8.1990	1	1	-1	-1	1	2	-2	2	*	84
2 Phantom-Hill Ahoy What A Boy	25.3.1987	3.10.1992	1	1	-1	-2	1	3	3	3	*	144
3 Phantom-Hill A Black Devil	25.3.1987	3.10.1992	1	1	1	-1	1	2	1	3	*	125
4 Dur-I-Durrans Exciting Review	21.9.1988	3.10.1992	1	1	1	-1	1	3	3	3	*	156
5 Byblos Bananarama	7.5.1993	19.5.1996	1	1	-1	-2	1	2	-2	3	+++	89
6 Kirman Pindara	22.6.1996	29.5.1999	1	3	1	2	1	3	-2	3	+++	148
7 Kirman Roshana	8.5.2000	22.5.2004	-1	1	1	-1	1	3	-2	3	+++	86
8 Moonpearl's Give Me A Five	24.9.1998	3.7.2004	-1	3	3	-1	1	1	1	3	++	84
9 Yazakhan's Sandstrom	2.6.2002	28.8.2004	1	1	1	2	1	2	1	3	+++	155
10 Nabila's Eyez On Me	22.9.2001	26.4.2008	1	1	-1	-1	1	2	1	3	+++	123
11 Choice Dream Come True	20.10.2004	8.6.2008	2	1	1	3	1	1	3	3	+++	181
12 Nabila's Khan	27.2.2004	14.6.2008	-1	1	1	-1	1	3	1	2	+++	95
13 Hienohelman Plutos	27.12.2004	14.6.2008	-1	1	1	-1	1	1	-2	2	-	41
14 Pramya All The Way	8.11.2001	27.9.2008	-1	3	3	2	1	3	1	3	+++	144
15 Kirman Sayanda	26.6.2003	28.9.2008	1	1	1	2	1	3	1	3	+++	170
16 Ingenue Prime Minizter	10.1.2003	6.9.2009	1	1	3	-1	1	2	-1	3	+++	127
17 Ingenue Izzey Miyake	5.11.2004	6.9.2009	1	1	1	-1	1	3	3	2	+++	141
18 Hienohelman Menuhin	2.2.2003	23.9.2009	1	1	1	-2	1	2	1	2	+++	100
19 Hienohelman Zaromy	18.3.2007	3.10.2009	1	3	3	-1	1	3	3	3	+++	160
20 Hienohelman Zenzero	18.3.2007	3.10.2009	1	1	1	-1	1	2	1	3	++	125
21 Neliapilan Kuuma Uutinen	5.10.2003	15.5.2010	1	1	1	-1	1	2	3	3	+++	141
22 A'Rosafan Jazz'N Blues	21.11.2003	15.5.2010	1	1	1	-1	1	2	1	3	+++	125
23 Neliapilan Hyvä Haltija	9.3.2007	15.5.2010	1	1	1	2	1	3	1	3	+++	170
24 Xenos Confessor	6.4.2007	15.5.2010	-1	1	1	-1	1	1	1	2	+++	65
25 Hearthill Sooper Dooper	11.7.2003	15.5.2010	1	1	3	2	1	3	3	3	+++	188
26 Hearthill Smokey Bear	11.7.2003	15.5.2010	1	1	3	2	1	3	1	2	+++	157
27 Villisilkin Mustapekka	30.9.2005	15.5.2010	-1	1	1	-1	1	2	1	2	+++	80
28 Hearthill Shake It Baby	11.7.2003	15.5.2010	1	1	1	-1	1	2	3	3	+++	141
29 Sheralji Dark Angel	14.5.2005	15.5.2010	1	1	1	-1	1	2	-2	3	+++	101
30 Jangel's Just Amazing	21.3.2007	15.5.2010	1	1	1	-1	1	3	1	3	+++	140
31 Troxa av Poppyfield	23.3.2005	16.5.2010	-1	1	1	-1	1	2	1	2	+++	80
32 Villisilkin Moritz	30.9.2005	16.5.2010	-1	1	1	-1	1	2	1	3	+++	95
33 Villisilkin Magnum Jr	30.9.2005	16.5.2010	1	1	3	2	1	1	-2	3	+++	118
34 Neliapilan Sata Salamaa	27.6.2006	16.5.2010	1	1	1	2	1	2	1	3	+++	155
35 Neliapilan Wesihiisi	3.9.2005	16.5.2010	1	1	1	-1	1	2	-2	3	++	101
36 Neliapilan Willilänsi	3.9.2005	16.5.2010	-1	3	1	-1	1	1	-2	3	-	58
37 Byblos Miss Moon Maid	9.1.2004	16.5.2010	1	1	1	2	1	2	1	3	+++	155
38 Neliapilan Wuorikristalli	3.9.2005	16.5.2010	1	3	1	-1	1	2	1	3	+++	127
39 Kirman Tahira	16.8.2007	16.5.2010	1	1	1	2	2	3	3	3	+++	221

EPÄVIRALLISET TESTIT

1 Hazaco Förgetmigej	9.6.1985	11.9.1988	-1	1	-1	1	2	2	3	3	*	164
2 Kirman Jhirika	22.7.1984	30.10.1988	1	1	1	2	1	3	-2	2	*	131
nimi	synt.aika	pvm	toiminta- kyky	terävyys	puolustus	taistelu	hermo- rakenne	tempera- mentti	kovuus	luokse- pääst.	laukaus	loppupist.
3 Kirman Kharif	1.7.1987	30.10.1988	-1	1	1	-1	1	2	1	2	*	80
4 Kirman Ishmin	15.3.1984	11.5.1989	-1	1	1	-1	1	3	1	3	*	110
5 Kirman Lahana	10.2.1989	12.4.1992	-1	1	2	-1	1	1	-2	1	*	27
6 Kirman Mohajem	15.2.1989	22.4.1992	-1	1	-1	-1	1	1	-2	2	*	39
7 Khalibadh Granadilla	29.6.1987	?	1	1	1	2	1	3	1	3		170

* Huom. 1992 asti laukaustesti sisältyi kohtaan Hermorakenne

Lisäksi epävirallisessa luonnetestissä 29.5.1989 on testattu Kirman Ishira (+2), Kirman Khasida (+1), Mandrill's Mistake (+2) ja Taikatassun Loitsu (+2), mutta niiden testilomakkeet eivät ole tallella (Afgaani 3/1989)

Afgaanien luonnetestissä saamien arvioiden selitykset:

Toimintakyky: +1 kohtuullinen, +2 hyvä, -1 pieni

Terävyys: +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua, +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Puolustushalu: +1 pieni, +2 suuri, hillitty, +3 kohtuullinen, hillitty, -1 haluton

Taisteluhalu: +1 erittäin suuri, +2 kohtuullinen, +3 suuri, -1 pieni, -2 riittämätön

Hermorakenne: +1 hieman rauhaton, +2 tasapainoinen

Temperamentti: +1 erittäin vilkas, +2 kohtuullisen vilkas, +3 vilkas

Kovuus: +1 hieman pehmeä, +3 kohtuullisen kova, -1 erittäin kova, -2 pehmeä

Luoksepäästävyys: +1 mielitelevä, +2a luoksepäästävä, aavistuksen pidättyväinen, +2b luoksepäästävä, hieman pidättyväinen, +3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Laukauspelottomuus: +++ laukausvarma, ++ laukauskokematon

Afgaanien luonnetestissä useimmiten saamat arviot

Päivitys 2011:

Testattuja koiria yhteensä 46 (seitsemän testeistä epävirallisia)

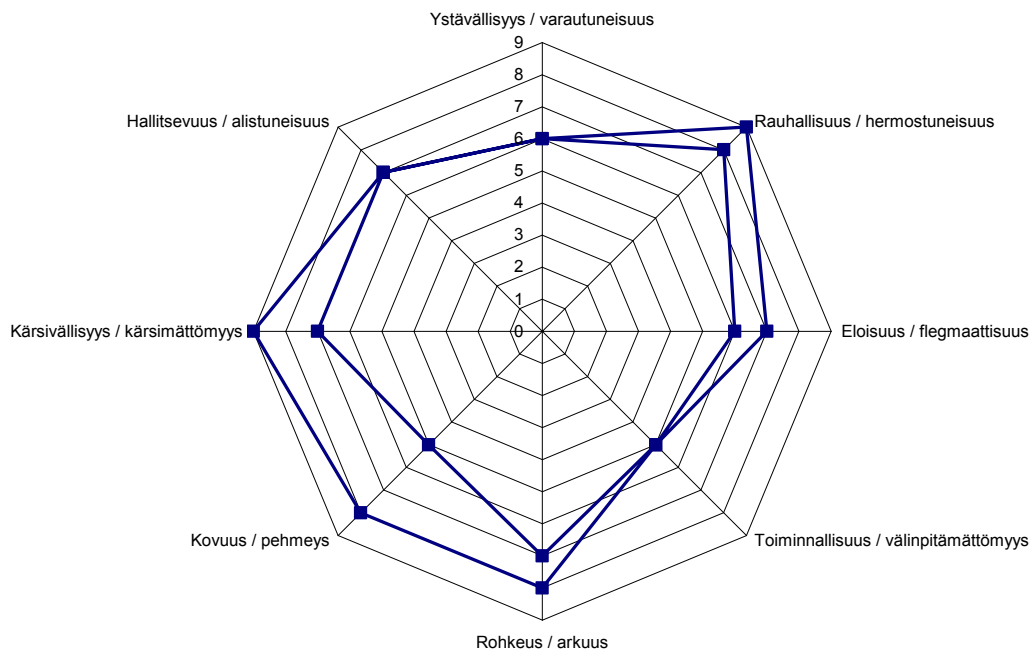
Osio	Arvio	Selitys	Kpl	%
Toimintakyky	+1	Kohtuullinen	30	67 %
Terävyys	+1	Pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	40	89 %
Puolustushalu	+1	Pieni	32	71 %
Taistelutahto	-1	Pieni	28	62 %
Hermorakenne	+1	Hieman rauhaton	44	98 %
Temperamentti	+2	Kohtuullisen vilkas	21	47 %
Kovuus	+1	Hieman pehmeä	23	51 %
Luoksepäästävyys	+3	Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin	33	73 %
Laukauspelottomuus	+++	Laukausvarma	30 (34 koirasta)	88 %

9.6 Alustava afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili

Vinttikoirien persoonallisuusprofiilissa koiran käyttäytymistä kuvaillaan kahdeksasta näkökulmasta, joista kustakin on määritelty ääripää, esim. ystävällisyys–varautuneisuus. Ääripäitä on kuvailtu myös sanallisesti (esim. ystävällinen = hyväntahtoinen, luoksepäästävä). Asteikko on rotukohtainen niin, että 10 pisteeseen arvioidaan koira, joka osoittaa ominaisuutta niin täysillä kuin senrotuiselle suinkin voidaan kuvitella. Esimerkiksi äärimmäisen ystävällinen, suorastaan tunkeileva koira saa pisteluvun 10 ja äärimmäisen varautunut pisteluvun 0. Pisteluku 5 annetaan silloin, kun käytöksen perusteella ei voida sanoa, onko se ystävällistä vai varautunutta. Pisteytyksessä arvioidaan siis ensin, kummalla puolella keskirajaa liikutaan, ja sitten määritellään pisteluvun avulla, kuinka lähellä ääripäätä koiran käytös oli.

28.5.2006 pidetyssä koulutus- ja keskustelutilaisuudessa luonnosteltiin alustavasti afgaanin ihanteellinen persoonallisuusprofiili. Koetestaukset osoittivat, että pisteytystä joudutaan kuitenkin vielä tarkistamaan testin kehittytyön myötä mm. ystävällisyyden ja toiminnallisuuden osalta. Alustava ihanneprofiili oli seuraavanlainen (asteikossa ensiksi mainittu ominaisuus = 10, jälkimmäisenä mainittu = 0):

Ystävällisyys–varautuneisuus	6
Rauhallisuus–hermostuneisuus	8-9
Eloisuus–flegmaattisuus	6-7
Toiminnallisuus–välinpitämättömyys	5
Rohkeus–arkuus	7-8
Kovuus–pehmeys	5-8
Kärsivällisyys–kärsimättömyys	7-9
Hallitsevuus–alistuneisuus	7

9.7 Maastajuoksun arvosteluohje afgaaninvinttikoiralle

Suomen Vinttikoiraliitto ry. koesääntöjen liite 2004.

Rotu: Afgaaninvinttikoiraa
Alkuperämaa: Afganistan

1. Yleistä:

Olemus ilmentää voimaa ja itämaista arvokkuutta yhdistyneenä nopeuteen. Karvapeite silkkinen, kyljistä ja jaloista pitkää, selästä karva lyhyttä. Turkin pitää antaa kasvaa luonnonmukaisesti. Etukäpälät suuret, päkiät tiiviisti maata vasten, takakäpälät ei yhtä suuret.

Häntä kiertyy silmukalle ja koira pitää sitä liikkuessaan korkealla.

Alkuperäinen vuoristotyyppin afgaani on kooltaan pienempi ja runsasturkkisempi kuin tasankotyyppin afgaani, joka on korkeampi, pidempi ja huomattavasti vähäturkkisempi. Ihannesäkäkorkeus uroksilla 68-74 cm ja nartuilla 63-69 cm.

2. Koiran käyttötarkoitus ja metsästystapa

Afgaanin ominaisuudet metsästäjänä tulevat parhaiten esiin sen metsästäessä vuoristoseudulla. Ketteryys, nopeus, liikkeiden sulavuus ja nopea reaktiokyky tekevät siitä todellisen metsästäjän.

Afgaania on käytetty jopa leopardien metsästyksen. Pääasiassa sillä on kuitenkin metsästetty pienempää riistaa kuten gabelleja, jäniksiä ja viiräisiä. Ne ovat metsästäneet ryhmässä, urokset ja nartut sekaisin. Saaliin saatuaan ne odottavat vieressä, kunnes isäntä on saapunut paikalle ja tappanut saaliin. Riistaa ajaessaan afgaani on omillaan ja riippuvainen omista kyvyistään. Se tajuaa vaistonvaraisesti, miten missäkin tilanteessa on meneteltävä, eikä sen tarvitse totella ihmistä.

3. Maastajuoksussa arvosteluun vaikuttavia tekijöitä

3.1 Nopeus

Juoksu on sulavaa ja joustavaa. Jos koira liikkuu ”pomppien”, vauhti ei ole nopeaa. Nopean koiran vauhti säilyy samana alusta loppuun ja antaa vaikutelman, että se on erittäin vaivatonta ja lennokasta.

3.2 Innokkuus ja seuraaminen

Innokkaasti juokseva afgaani juoksee matalana seuraten saalistaan tiiviisti katseellaan. Se voi myös haukkua ajaessaan. Se pyrkii tehokkaasti saamaan saaliinsa ”elävänä”, joten afgaanin ei tarvitse tehdä ”tappoloikkaa”, mutta saaliin saatuaan koira puolustaa ja vartioi sitä. Myös parin on osoitettava kiinnostustaan saaliiseen.

3.3 Älykyys ja ajotyöskentely

Afgaani vaatii haasteellisen radan, oltava nousua ja laskua. Ajotyöskentely tarkkaa seuraamista, pystyy käyttämään apunaan maastovaihteluita ja esteitä. Sen tulee myös pystyä reagoimaan saaliin liikkeisiin rytmivaihteluilla. Se pyrkii pakottamaan saaliin aukealle. Ryhmämetsästäjänä toinen parista voi toimia varmistavana koirana estäen saaliin pääsyn (metsään) pois aukealta alueelta.

3.4 Ketteryys

Ketterällä afgaanilla on erittäin nopea reaktiokyky. Myös koordinaatiokyvyn on oltava hyvä.

Se pystyy erittäin nopeisiin suunnanvaihdoksiin. Huomioitava kuitenkin on, että jos kahdella koiralla on sama massa, niistä nopeammalla ei välttämättä ole yhtä hyvä ketteryys kuin hitaammalla. Myös raskas, suurempikokoinen afgaani tarvitsee enemmän aikaa kääntyäkseen.

3.5 Kestävyys

Kestävä afgaani säilyttää juoksutyyliensä alusta loppuun. Henkisellä kestävyydellä on merkittävä osuus tällä itämaisella, itsenäisellä ja omanarvontuntoisella rodulla.

9.8 Afgaanien silmätutkimukset syntymävuosittain 1961 – 2010

<i>Syntymä- vuosi</i>	<i>Suomessa syntynyt</i>	<i>Tutkittu yhteensä</i>	<i>Tutkittu tuonteja</i>	<i>Tutkittu Suomessa syntyneitä</i>	<i>Tutkittu Suomessa syntyneitä, %</i>
1961	15	0	0	0	0 %
1962	15	1	0	1	7 %
1963	6	0	0	0	0 %
1964	32	3	0	3	9 %
1965	21	3	3	0	0 %
1966	36	5	2	3	8 %
1967	55	4	1	3	5 %
1968	86	12	1	11	13 %
1969	99	15	1	14	14 %
1970	160	24	0	24	15 %
1971	168	34	1	33	20 %
1972	170	40	0	40	24 %
1973	108	30	1	29	27 %
1974	199	44	5	39	20 %
1975	152	40	1	39	26 %
1976	112	37	0	37	33 %
1977	98	42	2	40	41 %
1978	123	44	1	43	35 %
1979	104	59	2	57	55 %
1980	59	25	2	23	39 %
1981	53	19	2	17	32 %
1982	89	50	3	47	53 %
1983	85	57	1	56	66 %
1984	92	66	1	65	71 %
1985	65	35	2	33	51 %
1986	41	28	2	26	63 %
1987	111	70	4	66	59 %
1988	45	33	6	27	60 %
1989	62	60	15	45	73 %
1990	83	69	7	62	75 %
1991	83	59	9	50	60 %
1992	61	48	8	40	66 %
1993	96	80	12	68	71 %
1994	105	43	1	42	40 %
1995	114	67	7	60	53 %
1996	93	58	9	49	53 %
1997	124	49	7	42	34 %
1998	120	68	3	65	54 %
1999	76	49	2	47	62 %

Syntymä- vuosi	Suomessa syntynyt	Tutkittu yhteensä	Tutkittu tuonteja	Tutkittu Suomessa syntyneitä	Tutkittu Suomessa syntyneitä, %
2000	48	33	10	23	48 %
2001	61	24	2	22	36 %
2002	77	32	2	30	39 %
2003	62	12	2	10	16 %
2004	96	4	2	2	2 %
2005	74	2	0	2	3 %
2000	48	36	10	26	54 %
2001	61	33	2	31	51 %
2002	77	48	4	44	57 %
2003	62	34	5	29	47 %
2004	96	42	7	35	36 %
2005	74	33	2	31	42 %
2006	51	19	6	13	25 %
2007	65	38	6	32	49 %
2008	83	23	1	22	27 %
2009	54	7	3	4	7 %
2010	43	0	0	0	0 %
Yhteensä	4130	1818	170	1648	

Taulukossa on otettu huomioon silmätarkastustulokset 16.8.2006 asti (viimeisin huomioon otettu KoiraNetin päivitys 22.9.2006). [Päivitys 2011: Tulokset huomioitu vuoden 2010 loppuun asti.](#) Tilastoinnissa on otettu huomioon myös Ruotsiin vietyjen afgaanien tarkastustuloksia, jotka on julkaistu SKK:n Hunddata-tietokannassa.

9.9 Afgaanien silmätutkimukset kasvattajittain

Taulukossa on esitetty vuosina 1990-2003 syntyneiden afgaanien silmätutkimustulokset (16.8.2006 asti, viimeisin huomioon otettu KoiraNetin päivitys 22.9.2006). Tilastoinnissa ei ole voitu ottaa huomioon niiden koirien osuutta, joille ei ole ollut mahdollista saada silmätarkastuslausuntoa (esim. ulkomaille viedyt tai nuorina kuolleet), vaan nämä tarkastusprosentit kertovat vain, kuinka monesta koirasta on saatu tutkimustietoa. Tilastoinnissa on otettu huomioon myös Ruotsiin vietyjen afgaanien tarkastustuloksia, jotka on julkaistu SKK:n Hunddata-tietokannassa.

Kasvattajat on mainittu pentueiden määrän mukaisessa järjestyksessä.

	Tutkittu 16.8.2006 mnessä	Pentueita 1990-2003	Pentuja 1990-2003	Tutkittuja 1990-2003 syntyneistä (>3v)	Tutkittuja 1990-2002 syntyneistä (>4 v)*
Punapaulan	84	18	92	91 %	
Of Zlazano	5	16	85	6 %	
Sonate's	86	15	99	87 %	
A'Rosafan	17	13	83	20 %	22 %
Neliapilan	44	12	68	65 %	72 %
Byblos	39	11	74	53 %	
Sagoslottets	36	11	67	54 %	
Moonpearl's	39	8	59	66 %	
Nabila's	26	7	45	58 %	62 %
Scaramis	31	6	36	86 %	88 %

	<i>Tutkittu 16.8.2006 mennessä</i>	<i>Pentueita 1990-2003</i>	<i>Pentuja 1990-2003</i>	<i>Tutkittuja 1990-2003 syntyneistä (>3v)</i>	<i>Tutkittuja 1990-2002 syntyneistä (>4 v)*</i>
Kirman	22	6	32	69 %	75 %
Choice	21	5	36	58 %	
Sheralji	10	5	26	38 %	43 %
Taikatassun	13	4	22	59 %	
Mirrot	14	3	28	50 %	
Hienohelman	12	3	22	55 %	75 %
Tiltahaminan	3	3	22	14 %	
Shebnaz	8	3	19	42 %	
Tuohi-Tikan	14	3	19	74 %	
Karhu Tiina	12	3	18	67 %	
Zhannel's	5	3	17	29 %	
Ingenu	5	2	18	28 %	30 %
Firesoul's	9	2	16	56 %	
Tajmadoran	9	2	14	64 %	
Tähtisateen	9	2	14	64 %	
Dreamtime	5	2	13	38 %	
Dog-Feelgood	3	2	12	25 %	
Pices	5	2	11	45 %	
Emir El Haddz	5	2	9	56 %	
Yazakhan's	4	2	9	44 %	
Hearthill	1	1	10	10 %	<i>kaikki s. 2003</i>
Alametsä Maria	4	1	8	50 %	
Misty Dawn's	0	1	8	0 %	
Prmya	2	1	8	25 %	
Arearea's	5	1	7	71 %	
El Miharaja	7	1	7	100 %	
Kuutarhan	2	1	7	29 %	
Zardac	2	1	7	29 %	
Assassin	0	1	6	0 %	
Blackmandy's	5	1	6	83 %	
Hindhill's	2	1	6	33 %	
Fa'iza's	2	1	5	40 %	
Listahitin	2	1	5	40 %	
Lylymäki & Roito (Papatazin)	3	1	5	60 %	
Ninicon	0	1	5	0 %	
Sharinjah	1	1	5	20 %	
Jackstraw's	0	1	4	0 %	
Kesäheinän	3	1	3	100 %	
Al-Asir	0	1	2	0 %	
Al-Jannah	1	1	2	50 %	
Davalyan	0	1	1	0 %	
Indie's	0	1	1	0 %	
Yhteensä	637	198	1 203	53 %	

*) Merkitty vain niille kasvattajille, joilla on ollut myös vuonna 2003 syntyneitä pentuja.

SA-FA:n julkaisemat ja tilastoimat silmätarkastustulokset eivät ole täysin yhteneviä Suomen Kennelliiton KoiraNet-tietokannan terveystilastojen kanssa, koska kaikkia afgaanien silmätarkastustuloksia ei ole rekisteröity Kennelliiton tietokantaan. SA-FA:n julkaisemat silmätarkastustulokset perustuvat Kennelliiton lähettämien tietojen lisäksi koirien omistajien itse lähettämiin silmätarkastuslausuntojen jäljennöksiin.

Päivitys 2011:

Silmätarkastukset kasvattajittain vuoden 2010 loppuun saakka

kennel	syntyneet 2000-2010	tarkastettu	tarkastettu %	syntynyt 2010 (sisältyy yhteis- määrään)
Baheera	6	1	16,7	
Byblos	26	11	42,3	
Choice	12	4	33,3	
Fu Blu	5	0	0,0	5
Hearthill	19	11	57,9	
Hienohelman	45	22	48,9	
Ingenue	43	8	18,6	
Karhu Tiina	5	2	40,0	
Kesäheinän	7	4	57,1	
Kirman	13	9	69,2	
Kultapiiskun	9	0	0,0	
Mirrot	7	1	14,3	
Moonpearl's	19	12	63,2	
Nabila's	38	22	57,9	2
Najadis	8	0	0,0	
Neliapilan	86	32	37,2	5
Papatazin	24	13	54,2	
Pices	16	6	37,5	
Pienenpuiston	9	1	11,1	
Pramya	25	7	28,0	
Punapaulan	62	25	40,3	5
Scaramis	38	10	26,3	5
Scented	17	4	23,5	
Sheralji	31	13	41,9	
Sonate's	26	19	73,1	
Tiktei's	6	3	50,0	
Tuohi-Tikan	18	3	16,7	
Tähtisateen	18	9	50,0	
Villisilkin	3	3	100,0	
Xaga's	14	2	14,3	5
Xanaghan's	5	1	20,0	
Yazakhan's	18	5	27,8	
Zagorias	7	0	0,0	
Zhannel's	8	2	25,0	
yhteensä	693	265	38,24	
Tuontikoirat				
Tuonteja =	101	51	50,5	3

9.10 Pentuvälityksen toimintaohjeet

Voimassa olevat (2006)

Pentulistalle otetaan vain ne suomalaisten, SA-FA:n jäsenkasvattajien kasvattamat pentueet, jotka täyttävät Suomen Kennelliiton jalostus- ja rekisteröintikriteerit sekä seuraavat SA-FA:n suositukset kasvattajille:

- Siitokseen käytettävien koirien silmät tulee tutkia ennen astutusta ja todeta terveiksi. Alle 4-vuotiaiden koirien silmätutkimustodistukset eivät saa olla yli puolta vuotta vanhempia.
- Siitokseen ei tulisi käyttää alle 18 kk ikäistä urosta, eikä narttu saisi synnyttäessään olla alle 3-vuotias. Ikärajoihin rotujärjestö voi myöntää poikkeuksia painavista syistä.
- Kasvattajan tulee ilmoittaa pentueen rekisteröinnistä pentuvälitykseen viimeistään ennen kuin pennut ovat täyttäneet 4 kk (kopio rekisteritodistusten lunastuskuitista). Mikäli rekisteröinti ilmoitusta ei ole tehty, pentue poistuu pentulistalta. Pentueen saa takaisin listalle toimittamalla rotujärjestölle em. todistuksen.
- Yhdistykselle tulee toimittaa kopio ulkomaisessa rekisterissä olevan vanhemman rekisteritodistuksesta.

Ehdotus (2007 alkaen)

Pentuvälityslistalle otetaan vain ne suomalaisten, SA-FA:n jäsenkasvattajien kasvattamat pentueet, jotka täyttävät Suomen Kennelliiton jalostus- ja rekisteröintimääräykset sekä seuraavat SA-FA:n suositukset:

- Pentueen molemmat vanhemmat on silmätarkastettu ennen astutusta ja todettu terveiksi. Alle 4-vuotiaana tutkittujen koirien silmätarkastuslausunnot eivät ole 6 kk vanhempia.
- Pentueen vanhemmat eivät ole isä ja tytär, emo ja poika, täyssisarukset tai puolisisarukset.
- Kumpikin pentueen vanhemmista on saanut näyttelyssä laatuarvostelussa vähintään arvosanan EH (crittäin hyvä). Ulkomaisilta koirilta, joiden kotimaassa ei ole käytössä laatuarvostelua, edellytetään sijoitus virallisessa luokassa tai muu vastaava näyttelytulos. Puuttuvan näyttelytuloksen voi korvata se, että koira on hyväksytty jalostustarkastuksessa tai siitä on ulkomuototuomarin lausunto.
- Yhdistykselle on toimitettu kopio ulkomaisessa rekisterissä olevan vanhemman rekisteritodistuksesta.
- Jos kyseessä on Kennelliiton rekisteröintimääräyksissä hyväksytty kaksoisastutus, pentulistalle otetaan yhdistelmä siltä osin kuin vanhemmat täyttävät edellä mainitut edellytykset. Samalla mainitaan, että kyseessä on kaksoisastutus.
- Pentulistan tarkoituksena on välittää rekisteröityjä, puhtasrotuisia pentuja. Jos pentu ei ole rekisteröity neljän kuukauden ikään mennessä, pentulistalle lisätään maininta siitä, että pentue ei ole vielä rekisteröity. Suomen Kennelliiton koirankauppaehdojen mukaan kasvattajan on toimitettava rekisterikirja pennun ostajalle viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun omistusoikeus on siirtynyt ostajalle.

Päivitys 2011:

Voimassa 1.1.2010 alkaen:

Pentuvälityslistalle otetaan vain ne suomalaisten, SA-FA:n jäsenkasvattajien kasvattamat pentueet, jotka täyttävät Suomen Kennelliiton jalostus- ja rekisteröintimääräykset sekä seuraavat SA-FA:n suositukset:

- Pentueen molemmat vanhemmat on silmätarkastettu ennen astutusta, todettu perinnöllisen kaihin osalta terveiksi ja niillä on voimassaoleva silmätarkastuslausunto. Alle 2-vuotiaana saatu lausunto on voimassa 6 kk. 2-vuotiaana ja sitä vanhempana saatu lausunto on voimassa 12 kk.

- Pentueen vanhemmat eivät ole isä ja tytär, emo ja poika, täyssisarukset tai puolisisarukset.
- Kumpikin pentueen vanhemmista on saanut näyttelyssä laatuarvostelussa vähintään arvosanan EH (erittäin hyvä). Ulkomaisilta koirilta, joiden kotimaassa ei ole käytössä laatuarvostelua, edellytetään sijoitus virallisessa luokassa tai muu vastaava näyttelytulos. Puuttuvan näyttelytuloksen voi korvata se, että koira on hyväksytty jalostustarkastuksessa tai siitä on ulkomuototuomarin lausunto.
- Yhdistykselle on toimitettu kopio ulkomaisessa rekisterissä olevan vanhemman rekisteritodistuksesta.
- Jos kyseessä on Kennelliiton rekisteröintimääräyksissä hyväksytty kaksoisastutus, pentulistalle otetaan yhdistelmä siltä osin kuin vanhemmat täyttävät edellä mainitut edellytykset. Samalla mainitaan, että kyseessä on kaksoisastutus.
- Pentulistan tarkoituksena on välittää rekisteröityjä, puhdasrotuisia pentuja. Jos pentu ei ole rekisteröity neljän kuukauden ikään mennessä, pentulistalle lisätään maininta siitä, että pentue ei ole vielä rekisteröity. Suomen Kennelliiton koirankauppaehtojen mukaan kasvattajan on toimitettava rekisterikirja pennun ostajalle viimeistään kahden kuukauden kuluttua siitä, kun omistusoikeus on siirtynyt ostajalle.

Yllämainitut vaatimukset koskevat myös pentulistan suunnitteilla-osiota.

	4. Hampaat												ei ikää	kaikki																						
	alle 1 v			1-3 v			3-8v			8-12 v					yli 12 v																					
Ei hammasongelmia	9	100	2	67	11	92	25	93	23	88	48	91	16	62	25	71	41	67	8	57	5	45	13	52	3	1	20	4	36			61	56	117	71	
poistetu hampaista ei:illa							1	4	2	8	3	6			1	3	1	2	1	7				1	4		1	20	1	9			2	4	6	4
irronnut muita kuin maitohampaista													1	4			1	2	3	21					2	8	1	1	20	2	18	1	5	2	7	4
hammaspuutoksia							2	7	2	8	4	8	5	19	8	23	13	21	1	7	4	36	5	20	1			1	9				9	14	23	14
puurentavika			1	33	1	8	1	4	2	8	3	6	1	4			1	2			1	9	1	4								2	4	6	4	
ientulehduksia													1	4	1	3	2	3	1	7				1	4							1	2	2	4	2
ikenen liikakasvua																				2	18	2	8				1	20	1	9		1	0	4	4	2
hammaskiveä vähän							7	26	12	46	19	36	16	62	13	37	29	48	6	43	4	36	10	40	3	1	20	4	36			32	30	62	38	
hammaskiveä jonkin verran							1	4	1	4	1	2	2	8	6	17	8	13	3	21	3	27	6	24	1	1	20	2	18	2	7	13	20	12		
hammaskiveä runsaasti													1	4	1	3	2	3			1	9	1	4							1	2	3	2		

	5. Virtsaelimet												ei ikää	kaikki																							
	alle 1 v			1-3 v			3-8v			8-12 v					yli 12 v																						
Sisäsiisteysongelmia pentuajan jälkeeen							4	15	10	38	14	26	7	27	8	23	15	25	1	7	2	18	3	12			1	20	1	9			12	21	33	20	
protesipissailua	1	11				1	8	2	7	4	15	6	11	3	12	14	40	17	28	1	7	1	9	2	8			1	20	1	9			7	20	27	16
pidätyskyvyttömyyttä													1	4	1	2			1	2		2	18	2	8								0	4	4	2	
virtsatulehduksia													2	8	1	3	3	5						2	33			2	33				5	2	7	4	
virtsakiviä			1	33	1	8	1	4												1	9	1	4	1	17			1	9			1	1	2	1		
anaalirauhaset tyhjentävät itsestään	9	100	1	33	10	83	12	44	17	65	29	55	20	77	19	64	39	64	7	50	5	45	12	48	4	67	3	60	7	64	2	52	47	99	60		
anaalirauhaset tyhjennettävä							3	11	2	8	5	9	2	8	5	14	7	11			1	9	1	4								5	8	13	8		
muu virtsaelinten vika/sairaus							1	4	1	4	2	4							1	7				1	4	1	17		1	9		3	1	4	4	2	

	6. Tassut												ei ikää	kaikki																							
	alle 1 v			1-3 v			3-8v			8-12 v					yli 12 v																						
Kynsi-, tassu- tai anturavaivoja?																																					
- ei	100	3	100	12	100	24	89	23	88	45	85	22	85	32	91	54	89	11	79	10	91	21	84	5	83	3	60	8	73	2	62	73	135	82			
- kyllä							3	11	3	12	6	11	4	15	3	9	7	11	2	14	1	9	3	12								9	7	16	10		

	7. Iho ja karvapeite												ei ikää	kaikki																							
	alle 1 v			1-3 v			3-8v			8-12 v					yli 12 v																						
ruoka-aineallergia							1	4	1	4	2	4	4	15	4	11	8	13														5	5	10	6		
atopia													1	4			1	2														1	0	1	1		
muu allergia tai vaiva							2	7	2	8	4	8	2	8			2	3			1	9	1	4							4	3	7	4			

Liite 9.11 C Yhteenveto terveystutkimuksista 2004 ja 2009

1. Koiran taustatiedot	2004 yht. 219		v:n 2004 jälkeen ilmitulleet sairaudet edellisestä *)	2009 yht. 164		yhteensä 383
uros	110		-	82		192
naarttu	109		-	80		189
alle 1 v	14		-	12		26
1-3 v	65		-	53		118
3-8 v	73		-	61		134
8-12 v	56		-	25		81
yli 12 v	9		-	11		20
ikä ei tiedossa	0		-	2		2

2. Silmät						
Ei ongelmia	196		**)	101		297
korneadystrofia, lievä, haitaton		ei kysytty	1	4		5
- " - , keskiaistetta, haittaa koira		ei kysytty		1		1
perinnöllinen silmäsairaus	1			2		3
silmätulehduksia	20		5	21		46
muita silmäongelmia	1		3	4		8
valkoinen vilkkuuomi/luomet	28		**)	21		49

3. Korvat						
Ei korvatulehduksia	129		**)	104		233
Korvatulehdus kerran	31		10	13		54
Korvatulehduksia joskus	46		17	26		89
Korvatulehduksia usein	7		1	9		17
Krooninen korvatulehdus	3		1	2		6
Hiivaa		ei kysytty	10	17		27
Eritteitä korvassa		ei kysytty	9	24		33
Muita korvaongelmia		ei kysytty	1	2		3

4. Hampaat						
Ei hammasongelmia	143		**)	117		260
poistettu hampaita ellillä	3			6		9
irronnut muita kuin maitohampaita	9		8	7		24
hammaspuutoksia	40		12	23		75
purentävika	8		1	6		15
2004: muita hammasongelmia / 2009: ientulehduksia	4		6	4		14
2004: - " - sisältyy ylläolevaan / 2009 : ikenen liikakasvua			4	4		8
hammaskiveä vähän		ei kysytty	18	62		80
hammaskiveä jonkin verran		ei kysytty	16	20		36
hammaskiveä runsaasti		ei kysytty	5	3		8

5. Virtsaelimet						
Sisäsiisteysongelmia pentuajan jälkeen	55		9	33		97
protestipissailua		ei kysytty	10	27		37
pidätyskyvyttömyyttä	6		1	4		11
virtsatietulehduksia	11		2	7		20
virtsakiviä	4		3	2		9
anaalirauhaset tyhjentävät itsestään		ei kysytty	32	99		131
anaalirauhaset tyhjennettävä		ei kysytty	5	13		18
muu virtsaelinten vika/sairaus	3		1	4		8

*) ne koirat, joiden v:n 2004 kyselyssä ei ilmennyt ko. vikoja/sairauksia vaan ovat ilmitulleet sen jälkeen, ja

Huom! Ed. mainitut viat/sairaudet on saatettu ilmoittaa jo ensimmäisessä kyselyssä

***) oletus, että koirat on näiltä osin ilmoitettu jo edellisessä kyselyssä

6. Tassut	2004		v:n 2004 jälkeen ilmitulleet sairaudet edellisestä *)	2009		yht
Kynsi-, tassu- tai anturavaivoja?						
- ei	196		**)	144		340
- kyllä	23		14	16		53

7. Iho ja karvapeite						
v. 2004: iho-ongelmia? Satunnaisesti tai kyllä:	32				ei kysyty	32
ruoka-aineallergia (2004: koira ei voi syödä kaikkia ruoka-aineita)	20		5	10		35
atopia		ei kysyty		1		1
muu allergia tai vaiva (2004: koira on allerginen, mille: ei kysyty)	15		2	7		24

8. Tuki- ja liikuntaelimet						
Ei ongelmia	168		**)	123		291
Kyllä		ei kysyty	16	22		38
- ontumista	30		6	20		56
- selkkipuja (2004: selkä/niskakivut yhtenä lukuna)	5		4	6		15
- niskkipuja			1	5		6
- murtumia	14		6	4		24
- jäykkyyttä	4		5	9		18
- nivelrikko		ei kysyty	4	3		7
- muita oireita		ei kysyty	4	6		10
Vaivojen syy: tapaturmat	25		10	16		51
- selkä/tai kaularankaongelmat		ei kysyty	4	6		10
- muut syyt (2004: tai syy ei ole selvinnyt)	23		1	4		28

9. Muu sairaudet						
Ei todettu	208		**)	126		334
Sydänvika	1		1	4		6
munuaisvika	0		2	1		3
maksavika	0			2		2
kilpirauhasen vajaatoiminta	4		4	0		8
ruokatorven laajentuma	0			0		0
hengitystieongelmat/krooninen yskä	4		3	7		14
verenvuototaiipumus	0			0		0
ruoansulatusongelmia	11		3	4		18
syöpä		ei kysyty	7	5		12
kasvaimia		ei kysyty	11	5		16
epilepsia		ei kysyty		1		1
autoimmuunisairaus		ei kysyty	1	0		1
ilma-/veri-/limunesterinta		ei kysyty	1	1		2
synnynnäinen vika/sairaus		ei kysyty		2		2
muu sairaus	3		1	14		18

10. Luonne ja käytös: Oletko useimmiten tyytyväinen koirasi luonteeseen ?						
Kyllä	172		**)	156		328
En		ei kysyty	3	3		6
En täysin, koska se on aggressiivinen ihmisiä kohtaan: kyllä tai joskus joillekin	20		1	8		29
- aggressiivinen muita koiria kohtaan: kyllä tai joskus joillekin	7		20	52		79
- arka: kyllä tai joskus/joissakin tilanteissa	10		14	49		73
- eroahdisteinen (2004: tuhoaa kotia tai metelöi yksin ollessaan)	9		8	40		57
Onko koira "kodinvaihtaja"		ei kysyty	8	18		26

*) ne koirat, joiden v:n 2004 kyselyssä ei ilmennyt ko. vikoja/sairauksia vaan ovat ilmitulleet sen jälkeen, ja

Huom! Ed.mainitut viat/sairaudet on saatettu ilmoittaa jo ensimmäisessä kyselyssä

***) oletus, että koirat on näiltä osin ilmoitettu jo edellisessä kyselyssä

11. Kysymyksiä uroksista: onko koiralla ollut	2004: uroksia 110	v:n 2004 jälkeen ilmitulleet sairaudet edellisestä *)	2009: uroksia 82	yht. 192
Eturauhasvaivoja	9	5	8	22
esinahan tulehdus		ei kysytty 2	2	4
yliseksuaalisuutta		ei kysytty 1	9	10
kivesvika	2		1	3
Onko uros kastroitu? Kyllä:		ei kysytty 5	5	10

12. Kysymyksiä nartuista: onko koiralla	2004: narttuja 109		2009: narttuja 82	yht. 191
Säännöllinen juoksuaika		ei kysytty 27	53	80
Epäsäännöllinen juoksuaika		ei kysytty 4	13	17
Ei valeraskausoireita	20	**)	18	38
Valeraskausoireita, lieviä (2004: valeraskaus, mutta ei eritä maitoa)	14	**)	34	48
Valeraskausoireita, runsaasti		ei kysytty 13	16	29
Erittää maitoa (2004: vähän tai runsaasti)	59	**)	34	93
Hoitaa "pentuja"	21	**)	20	41
Käytös muuttuu	15	**)	36	51
Onko narttu steriloitu?		ei kysytty 11	11	22

*) ne koirat, joiden v:n 2004 kyselyssä ei ilmennyt ko. vikoja/sairauksia vaan ovat ilmitulleet sen jälkeen, ja Huom! Ed.mainitut viat/sairaudet on saatettu ilmoittaa jo ensimmäisessä kyselyssä

***) oletus, että koirat on näiltä osin ilmoitettu jo edellisessä kyselyssä

TERVEYSKYSELYN 2009 KUOLINSYYT

kuolleita ilmoitettu yht. 64, joista alle 10 v 18 kpl ja yli 10 v 46 kpl

ilmoitetut kuolinsyyt	alle 10 v	yli 10 v	% kuolleista
munuaisten sairaudet	1	2	5 %
syövät ja muut kasvaimet	8	14	34 %
sydäimestä johtuneet	1	2	5 %
maksan sairaudet	1	1	3 %
vanhuuden vaivat (keski-ikä 13 v)		16	25 %
tapaturmat	1	3	6 %
muut yksittäiset sairaudet	4	6	15 %
syytä ei ilmoitettu/tai epäselvä	2	2	6 %
	18	46	

9.12. Yhteenveto Ruotsissa vuonna 2004 toteutetun terveystutkimuksen tuloksista

Suomennettu Sveriges Afghaner rf:n julkaisemasta yhteenvedosta

1 Yleistä

Sukupuoli

Uroksia	145	50 %
Narttuja	147	50 %
	<u>292</u>	

Ikä

Alle 2 v	19	7 %
2-8 v	97	33 %
yli 8 v	64	22 %
Elossa yht.	<u>180</u>	62 %
Kuollut	<u>112</u>	38 %
	292	

Koiran yleinen terveydentila

erinomainen	192	70 %
hyvä	65	24 %
vähemmän hyvä	15	5 %
huono	2	1 %
	<u>274</u>	

5 Hampaat ja purenta

Normaali purenta

(saksipurenta)	268	90 %
Tasapurenta		
(level bite)	6	2 %
Yläpurenta	22	7 %
Alapurenta	2	1 %
	<u>298</u>	

Puuttuvia hampaita

kyllä	44	18 %
ei	<u>205</u>	82 %
	249	

Mitä hampaita puuttuu

P1	38
P2	12
P3	3

6 Luusto

Onko koiran lonkat röntgenkuvattu?

kyllä	16	6 %
ei	263	94 %
	<u>279</u>	

Virallisia tuloksia	A	4 kpl	B-E	0 kpl
Epävirallisia tuloksia	A	5 kpl	B-E	0 kpl

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Spondyloosi	2	267	269	1 %
Välilevyongelmia	5	267	272	2 %
Muita selkäongelmia	2	268	270	1 %
Rappeuttava välilevysaira	2	269	271	1 %
Koukkuhäntä	1	268	269	0 %
Nikama- tai luustomuutoksia	1	262	263	0 %

7 Silmät

Onko koiran silmät tutkittu epävirallisesti?

kyllä	205	JC (kaihi)	6
ei	179	RD	0
	<u>384</u>		

huom. SvA:n yhteenvedon luvuissa on todennäköisesti tässä virhe

8 Kuulo

Kroonisia korvatulehduksia

kyllä	11	4 %
ei	264	96 %
	<u>275</u>	

9 Allergiat

Onko koiralla allergioita?

kyllä	17	6 %
ei	263	94 %
	<u>280</u>	

Oireilee

iho	11	65 %
korvat	2	12 %
silmät	0	0 %
suolisto	4	24 %
	<u>17</u>	

10 Iho

	kyllä	ei
Hot spot	1	263
Talirauhastulehdus	5	271
Demodex (sikapunkki)	0	275

11 Sairaudet

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Sokeritauti	2	281	283	1 %
Kilpirauhasen vajaatoiminta	10	276	286	3 %
Haimatulehdus	1	276	277	0 %
Addisonin tauti	2	271	273	1 %
Anaalirauhastulehdus	19	263	282	7 %
Virtsatietulehdus	11	268	279	4 %
Napa- tai muu tyrä	16	259	275	6 %
Epilepsia	3	265	268	1 %
Kohtaus jota ei ole luokiteltu epilepsiaksi	2	261	263	1 %
Hyvälaatuinen kasvain	19	232	251	8 %
Pahalaatuinen kasvain	31	239	270	11 %
Ärtynyt suoli	9	273	282	3 %
Ruokatorven laajentuma	10	280	290	3 %
Sylkirauhasen kysta/rakkula (ranula)	0	277	277	0 %
Sydänsairaus	8	272	280	3 %
Maksasairaus	4	270	274	1 %
Munuaissairaus	3	273	276	1 %
Haimasairaus	1	284	285	0 %
Autoimmuunisairaus	6	282	288	2 %

13 Kysymyksiä nartuista

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Säännölliset juoksuajat	114	9	123	93 %
Epäsäänn. juoksuajat	20	75	95	21 %
Krooninen valeraskaus	35	84	119	29 %
Kohtutulehdus	18	107	125	14 %
Emätintulehdus	5	115	120	4 %
Maitorauhastulehdus	9	106	115	8 %
Nisäkasvaimia	19	102	121	16 %
Onko narttua käytetty jalostukseen	26	111	137	19 %
Synnytys				
luonnollisesti	45	76		76 %
keisarinleikkauksella	14	24		24 %
Sikiöitä kuollut (ennen synnytystä)				
kyllä	5	21		21 %
ei	19	79		79 %

14 Kysymyksiä uroksista

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Kryptorkismi (kumpikaan kives ei laskeutunut)	17	128	145	12 %
Monorkismi (toinen kives ei laskeutunut)	7	128	135	5 %
Eturauhasvaivoja	10	126	136	7 %
Esinahantulehdus	29	112	141	21 %
Epämuodostuneita siittiöitä	0	79	79	0 %
Hedelmättömyys	1	85	86	1 %
Ei ole kiinnostunut nartuista	20	79	99	20 %
Yliseksuaalinen	4	130	134	3 %
Onko urosta käytetty jalostukseen	14	127	141	10 %

15 Luonne

Koiran käytös muita koiria kohtaan						%	
	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan	yht.	aina/usein
aggressiivinen	4	14	55	67	127	267	7 %
dominoiva	11	20	79	68	79	257	12 %
sosiaalinen	121	85	40	13	8	267	77 %
varautunut	8	14	82	70	86	260	8 %
arka	1	3	21	67	169	261	2 %

Koiran käytös ihmisiä kohtaan						%	
	aina	usein	joskus	harvoin	ei koskaan	yht.	aina/usein
aggressiivinen	0	3	15	31	110	159	2 %
dominoiva	4	8	22	28	185	247	5 %
sosiaalinen	141	64	42	12	12	271	76 %
varautunut	7	35	89	55	85	271	15 %
arka	2	9	27	45	175	258	4 %

	kyllä	ei	yht.	kyllä-%
Ääni- tai paukkuarka	47	230	277	17 %
Eroahdistusta	56	229	285	20 %
Käytöshäiriöitä	30	251	281	11 %
Oletko tyytyväinen koiran käytökseen	257	31	288	89 %

9.13 Afgaaninvinttikoiran rotumääritelmä

AFGAANINVINTTIKOIRA (AFGHAN HOUND)

Ryhmä: 10

FCI:n numero: 228

Hyväksytyt: FCI 12.12.2011 Kennelliitto 14.2.2012

Alkuperämaa: Afganistan

Vastuumaa: Iso-Britannia

KÄYTTÖTARKOITUS: Vinttikoiria.

FCI:N LUOKITUS: Ryhmä 10 vinttikoirat, alaryhmä 1 pitkä- ja hapsukarvaiset vinttikoirat.

Käyttökoetulosta ei vaadita.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Ensimmäiset afgaaninvinttikoirat tuotiin Britanniaan 1900-luvun alussa, ja yksi niistä, nimeltään Zardin, voitti näyttävästi vuoden 1907 Crystal Palacen näyttelyn Lontoossa. Rotu tunnetaan myös nimellä "Tazi", mitä tukee sen yhdennäköisyys samannimisen venäläisen rodun kanssa. Afgaaninvinttikoiria kuuluu tyyppisiin vinttikoirarotuihin, joilla metsästetään ja joka tilaisuuden tullen lähtee ajoon. Kuten nimestäkin voi päätellä, rotu on kotoisin Afganistanin vuorilta. Nykyisin se on myös loistelijan näyttelykoira, jossa aina tulee yhdistyä voima ja arvokkuus. Sillä on pitkä silkkinen karva ja itämainen ilme.

YLEISVAIKUTELMA: Olemus kuvastaa vahvuutta ja arvokkuutta yhdistyneenä nopeuteen ja voimaan. Pää on ylväästi koholla.

KÄYTTÄYTYMINEN / LUONNE: Itämainen ilme on rodulle tyyppinen. Afgaaninvinttikoiria katsoo suoraan ihmiseen ja ikään kuin hänen lävitseen. Koira on arvonsa tunteva ja pidättyväinen, luonteessa on myös tietynlaista kiihkeyttä.

PÄÄ

KALLO-OSA:

Kallo: Pitkä, ei liian kapea, sopusuhtainen, niskakyyhmy on selvä. Päälaki on pitkän karvan peittämä.

Otsapenger: Vähäinen.

KUONO-OSA:

Kirsu: Mieluiten musta, maksanuskea hyväksytään vaaleilla yksilöillä.

Kuono-osa: Pitkä; leuat ovat vahvat.

Leuat / hampaat / purenta: Leuat ovat voimakkaat. Täydellinen, säännöllinen ja täysihampainen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat kevyesti yläleuan etuhampaiden takapintaa; hampaat ovat suorassa kulmassa leukoihin nähden. Tasapurenta sallitaan.

Silmät: Mieluiten tummat, mutta kullanruskeatkin voidaan sallia; vaikuttavat lähes kolmiomaisilta, sisänurkasta ulkonurkkaan päin hieman ylöspäin viistot.

Korvat: Alas ja taakse kiinnittyneet, tiiviisti päänmyötäisesti riippuvat; pitkän, silkinhienon karvan peittämät.

KAULA: Pitkä ja vahva. Pään asento on ylväs.

RUNKO

Selkä: Vaakasuora, keskipitkä ja lihaksikas.

Lanne: Suora, leveä ja melko lyhyt.

Lantio: Hieman viisto. Sarvennaiset ovat melko korostuneet ja kaukana toisistaan.

Rintakehä: Kylkiluut ovat kohtalaisen kaareutuneet, rintakehä on syvä.

HÄNTÄ: Ei liian lyhyt. Alas kiinnittynyt, hännänpäässä on silmukka; niukasti hapsutusta. Häntä kohoaa koiran liikkeessä.

RAAJAT

ETURAAJAT:

Lavat: Pitkät ja viistot, taakse sijoittuneet, lihaksikkaat ja voimakkaat olematta raskaat.

Olkavarret: Pitkät ja viistot.

Kyynärpäät: Sivulta katsottuna sään kanssa samalla pystysuoralla linjalla, tiiviisti rungonmyötäiset, eivät sisä- eivätkä ulkokierteiset.

Kyynärvarret: Suorat ja vahvaluiset.

Välikämmenet: Pitkät ja joustavat.

Etukäpälät: Voimakkaat ja erittäin suuret, pitkät ja leveät, pitkän ja tiheän karvan peittämät. Kaarevat varpaat, päkiät tiiviisti maata vasten.

TAKARAAJAT:

Yleisvaikutelma: Voimakkaat, lonkasta kintereeseen hyvin pitkät, kintereet matalat.

Polvet: Hyvin kulmautuneet ja hyväasentoiset.

Takapäälät: Pitkät, mutta eivät aivan yhtä leveät kuin etukäpälät. Pitkän ja tiheän karvan peittämät. Kaarevat varpaat, päkiät tiiviisti maata vasten.

LIIKKEET: Sulavat, joustavat ja erittäin tyylikkää.

KARVAPEITE

KARVA: Pitkää ja silkinhienoa kyljissä, kupeissa sekä etu- ja takaraajoissa. Täysikasvuissa koirilla selkäkarva on lyhyttä ja ihonmyötäistä lavoista taaksepäin.

Päälaella otsasta taaksepäin karva on pitkää ja silkinhienoa, kuono-osassa lyhyttä. Korvat ja raajat ovat runsaskarvaiset. Välikämmenet voivat olla lyhytkarvaiset. Karvapeitteen tulee kehittyä luonnollisesti.

Vähäisinkin turkin muotoileminen saksilla tai trimmauskoneella on kielletty.

VÄRI: Kaikki värit ovat sallittuja.

KOKO:

IHANNESÄKÄKORKEUS: Urokset 68 - 74 cm,

Nartut 63 - 69 cm.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- Aggressiivisuus tai voimakas arkuus
- Selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

9.14 Afgaaninvinttikoirien näyttelykäynnit, laatuarvostelut ja muotovaliot

Vuosina 2000-04 syntyneiden afgaanien näyttelykäynnit

Syntymä- vuosi	Suomessa syntyneitä	Käynyt näyttelyssä alle 2-vuotiaana	% omasta ikäluokasta*	Käynyt näyttelyssä yli 2-vuotiaana	% omasta ikäluokasta*
2000	48	33	69 %	28	58 %
2001	61	47	77 %	26	43 %
2002	77	52	68 %	39	51 %
2003	62	46	74 %	28	45 %
2004	96	57	59 %	(alle 2-vuotiaita)	
Yhteensä	344	235	68 %	121	49 %

*Oma ikäluokka = samana vuonna Suomessa syntyneet
Näyttelykäyntejä on seurattu 1.4.2006 asti.

Päivitys 2011:

Vuosina 2005-2010 syntyneiden afgaanien näyttelykäynnit

Syntymä- vuosi	Suomessa syntyneitä	Käynyt näyttelyssä	% omasta ikäluokasta*
2005	74	51	69 %
2006	47	32	68 %
2007	69	50	68 %
2008	89	67	75 %
2009	57	32	56 %
2010	43	21	49 %
Yhteensä	379	253	64 %

(Lähde: Koiranet 12.10.2011)

Vuosina 2000-04 syntyneiden afgaanien laatuarvostelupalkintojen jakauma

Syntymä- vuosi	Laatuarvostelu 1 (EH tai ERI)	%	Laatuarvostelu 2 (H)	%	Laatuarvostelu 3 (T)	%	Vähint yksi sertifikaatti	%
2000	32	91 %	3	9 %	0	0 %	15	43 %
2001	43	90 %	5	10 %	0	0 %	22	46 %
2002	54	95 %	3	5 %	0	0 %	21	37 %
2003	46	98 %	1	2 %	0	0 %	18	38 %
2004	56	98 %	1	2 %	0	0 %	10	18 %
Yhteensä	231	95 %	13	5 %	0	0 %	86	35 %

Kullekin koiralle on kirjattu sen saama korkein laatuarvostelun arvosana. Sertifikaatit on mainittu erikseen.
Prosentit on laskettu näyttelyissä käyneiden lukumäärästä. Huomioon on otettu näyttelyt 1.4.2006 asti.

Päivitys 2011:

Vuosina 2005-2010 syntyneiden afgaanien laatuarvostelupalkintojen jakauma

Syntymä- vuosi	Laatuarvostelu 1 (EH tai ERI)	%	Laatuarvostelu 2 (H)	%	Laatuarvostelu 3 (T)	%	Vähint yksi sertifikaatti	%
2005	50	98 %	1	2 %	0	0 %	26	51 %
2006	30	94 %	1	2 %	0	0 %	14	44 %
2007	45	90 %	5	10 %	0	0 %	17	34 %
2008	66	99 %	1	1 %	0	0 %	27	40 %
2009	31	97 %	1	3 %	0	0 %	14	44 %
2010	21	100 %	0	0 %	0	0 %	6	29 %
Yhteensä	222	96 %	9	4 %	0	0 %	98	42 %

V. 2006 syntyneistä yksi koira saanut laatuarvostelun 0 (hylätty) pelokkuuden takia.

Kullekin koiralle on kirjattu sen saama korkein laatuarvostelun arvosana. Sertifikaatit on mainittu erikseen.

Prosentit on laskettu näyttelyissä käyneiden lukumäärästä. Lähde: KoiraNet 13.10.2011.

Muotovaliot syntymävuoden mukaan 1990-2003 + 2004-2008

Syntymä- vuosi	Suomessa syntyneitä	Valmistunut muotovalioksi, kpl	Valmistunut muotovalioksi, %
1990	83	23	28 %
1991	83	20	24 %
1992	61	17	28 %
1993	96	30	31 %
1994	105	23	22 %
1995	114	23	20 %
1996	93	23	25 %
1997	124	13	10 %
1998	120	23	19 %
1999	76	27	36 %
2000	48	11	23 %
2001	61	16	26 %
2002	77	15	19 %
2003	62	13	21 %
2004	96	22	23 %
2005	74	11	15 %
2006	47	9	19 %
2007	69	12	17 %
2008	89	15	17 %
Yhteensä	1 578	346	22 %

Taulukossa on huomioitu 31.12.2005 mennessä saavutetut muotovalion arvot (suomalaisten valionarvojen lisäksi myös vientikoirien uusissa kotimaissaan saavuttamat valionarvot siinä määrin kuin ne ovat olleet tiedossa).

Päivitetty KoiraNetin tietojen mukaan 13.10.2011

Vuosittain Suomessa valmistuneet muotovaliot 1990-2010

Vuosi	Fin Mva	Kans Mva
1990	17	1
1991	22	1
1992	21	2
1993	25	0
1994	28	0
1995	21	5
1996	20	9
1997	21	6
1998	28	1
1999	19	6
2000	20	3
2001	31	3
2002	21	4
2003	11	5
2004	23	2
2005	23	3
2006	18	10
2007	19	10
2008	22	8
2009	16	4
2010	24	9
Yhteensä	450	92

Valioluvut sisältävät sekä Suomessa syntyneet että tuontikoirat.

SA-FA:n erikoisnäyttelyn osallistujamäärät

Vuosi	Koiria	Vuosi	Koiria	Vuosi	Koiria	Vuosi	Koiria
1991	175	1996	137	2001	126	2006	159
1992	135	1997	145	2002	107	2007	96
1993	111	1998	126	2003	104	2008	106
1994	135	1999	163	2004	94	2009	109
1995	145	2000	129	2005	110	2010	115

Näyttelykerrat 2000 - 2010 (kaikki osallistajat)

	Näyttelyitä yht.	osallistujia yht.	keskimäärin osallistujia/näyttely
SA-FA er.	11	1255	114,1
Muut	566	14248	25,2
yhteensä	577	15503	26,9

Mukana ovat myös pennut, mikäli ko. näyttelyssä on pentuluokka ollut (ei kuitenkaan varsinaisia pentunäyttelyitä), sekä ulkomaiset vierailijat.